

MANAGEMENT AND COST ACCOUNTING: RK202: A MULTILINGUAL GLOSSARY OF TERMS AND CONCEPTS
BESTUURS- EN KOSTE REKENINGKUNDE: RK 202: 'N VEELTALIGE WOORDELYS VAN TERME EN BEGRIPPE

Chapter 1: Introduction to management accounting:	Hoofstuk 1: Inleiding tot Bestuursrekeningkunde	Isahluko 1 – Intshayelelo yolawulo locwangciso-mali:
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Continuous improvement: An ongoing search to reduce costs, eliminate waste and improve the quality and performance of activities that increase customer value satisfaction.	Volgehoue verbetering: `n Deurlopende ondersoek gerig om koste te verminder, verspillings uit te skakel en die verbetering van die gehalte en prestasie van aktiwiteite wat kliënt tevredenheid of kliëntwaarde (waarde wat deur die kliënt ervaar word) verhoog.	Amalinge aqhubekekayo okuphucula: Amalinge aqhubekekayo okuphungula iindleko, ukulwa ilahleko nokuphucula umgangatho nendlela eqhutywa ngayo imisebenzi ukuze izinga lokwaneliseka kwabathengi okanye ixabiso labo linyuke.
Cost accounting: Accounting concerned with cost accumulation for inventory valuation to meet the requirements of external reporting and internal profit measurement.	Koste rekeningkunde: Die rekeningkunde betrokke by die byeenbring van van koste vir voorraadwaardering ten einde die vereistes van eksterne rapportering en interne winsbepaling na te kom.	Ucwangciso-mali lweendleko: Ucwangciso-mali olunxulumene nokuqokelelana kweendleko kulungiselwa ukubekwa kwexabiso loluhlu lweempahla okanye isitokhwe ukuze kuzalisekiswe iimfuno zokunika iingxelo kumahlakani angaphandle nanjengesixhobo sokulinganisa ingeniso yangaphakathi.
Cycle time: The length of time from start to completion of a product or service and is the sum of processing time, move time, wait time and inspection time.	Siklustyd: Die siklustyd verwys na die tydsverloop vanaf die begin (aanvang) tot die voltooiing van `n produk of diens en behels die prosesseringstyd, bewegingstyd, wagtyd en inspeksietyd.	Ixesha lamanqanaba emveliso: Ubude bexesha ukusuka ekuqaleni kuye ekuqokunjelweni kwemveliso okanye inkonzo busisiphumo sexesha lokusetyenzwa, lokuthuthwa, lokulinda nelokuhlolwa.
E-business: The use of information and communication technologies to support any	Elektroniese handel: Die gebruik van inligting- en kommunikasietegnologie ter ondersteuning van	Ushishino nge-intanethi: Ukusetyenziswa kolwazi nezixhobo zetheknoloji zonxibelelwano

business activities, including buying and selling.	enige saketransaksies, insluitende koop- en verkoopstransaksies.	ukuncedisa imisebenzi yeshishini, kuquka ukuthenga nokuthengisa.
Employee empowerment: Providing employees with relevant information to allow them to make continuous improvements to the output of processes without the authorization by superiors.	Werknembermagtigting: Die verskaffing aan werknemers toepaslike inligting wat hulle in staat stel om deurlopend verbeteringe aan die uitset van prosesse aan te bring (soos produksie-uitsette) sonder die magtiging van hul toesighouers (bestuurders).	Ukuxhotyiswa kwabasebenzi: Ukunika abasebenzi ulwazi olufanelekileyo ukuze bakwazi ukuqhubeka beziphucula iinkqubo zemveliso ngaphandle kokugunyaziswa okanye ukuxelelwa ngabaphathi babo.
Enterprise resource planning system (ERPS): A set of integrated software application modules that aim to control all information flows within a company.	Ondernemingshulpbronnebeplanning, Strategiese ontplooiing van ondernemingshulpbronne: `n Geïntegreerde stel sagteware wat alle inligtingstrome binne `n onderneming beheer.	Inkqubo yesicwangciso sezixhobo zokusebenza zeshishini (i-ERPS): Uluhlu lobuxhaka-xhaka obuhlanganisiwe beprogram zekhomyutha olunjongo zalo ikukulawula indlela yokuhamba kolwazi kwinkampani
Ethical behaviour: Behaviour that is consistent with the responsibilities that have been adopted by the organisation.	Etiese gedrag: Optredes van ondernemings wat konsekwent is met standarde van eerlikheid, regverdigheid en maatskaplike verantwoordelikheid. `n Etiese onderneming is een wie die respek en vertroue van alle belangegroepes verkry het soos die werknemers, verbruikers, verskaffers, beleggers en die breë publiek deur `n aanvaarbare balans te vind tussen die onderneming se belange en dié van ander belangegroepes wat deur die aktiwiteite van die onderneming beïnvloed word.	Indlela yokuziphatha enesimilo esicocekileyo: Indlela yokuziphatha esekelwe kwinyaniso, ubulungisa nendlela ethathela iingqalelo imiba yezentlalo ezamkeliweyo liqumrhu
Financial accounting: Accounting concerned with the provision of information to parties that are external to the organisation	Finansiële rekeningkunde: Rekeningkunde wat betrekking het op die verskaf van inligting aan eksterne belangegroepes van die onderneming.	Ucwangciso-mali: Ucwangciso-mali olunxulumene nokunikezelwa kolwazi kumaqela angamahlakani angaphandle enkampani.
Internet commerce: The buying and selling of goods and services over the internet.	Internet handel: Die aankoop en verkoop van goedere en dienste oor die internet.	Urhwebo nge-intanethi: Ukuthengwa nokuthengiswa kweempahla kwi-intanethi.
Lean manufacturing systems: Systems that seek to reduce waste in manufacturing by	Belynde vervaardigingstelsels, Belynde produksiestelsels,	Iinkqubo zokuvelisa ezihlakaniphileyo: Iinkqubo ezisekelwe injongo yokuphungula ilahleko

<p>implementing just-in-time production systems, focusing on quality, simplifying processes and investing in advanced technologies.</p>	<p>Gesinchroniseerde vervaardigingstelsels, Gesinchroniseerde produksiestelsels: Verwys na 'n vervaardigingstelsel wat verspilling uitkakel deur die gebruikneming van 'net-betyds' produksiestelsels wat op kwaliteit, vereenvoudige prosesse en investing in gevorderde tegnologie, gebaseer is. 'Net betyds' logistiese stelsels is derhalwe 'n benadering gefokus op die beheer van die beweging van grondstowwe, onderdele en finale produkte in die korrekte hoeveelhede wat voldoende is om in die onmiddellike behoeftes te voorsien.</p>	<p>ngethuba kuveliswa ngokuba kusetyenziswa iinkqubo ezibethelela ukuvelisa iimveliso kanye ngexesha ezifuneka ngalo, kugxininiswe kumgangatho wemveliso, ukwenza lula iinkqubo nokutyala imali kubuxhaka-xhaka bethetknoloji obukudidi oluphezulu.</p>
<p>Management accounting: Accounting concerned with the provision of information to people within the organization to aid decision-making and improve the efficiency and effectiveness of existing operations.</p>	<p>Bestuursrekeningkunde: Verwys na die rekeningkunde betrokke met die voorsiening van inligting aan werknemers binne die onderneming wat dien as hulpmiddel by besluitneming en verbetering van doeltreffendheid en effektiwiteit en van bestaande prosesse.</p>	<p>Ucwangciso-mali lolawulo: Ucwangciso-mali olunxulumene nokunikwa kwabantu abakwinkampani ulwazi ukuncedisa xa kuthathwa izigqibo nokuphucula iindlela ezisebenza ngayo kunye nomahluko eziwenzayo iinkqubo esele zikho.</p>
<p>Management by exception: A system in which a manager's attention and effort can be concentrated on significant deviations from the expected results.</p>	<p>Uitsonderingsbestuur, Bestuur by uitsondering: Is 'n stelsel waar die bestuur se aandag en optredes op betekenisvolle afwykings van die verwagte resultaat, gevestig word.</p>	<p>Ulawulo olulodwa: Inkqubo apho umphathi aza kuzixakekisa ngokuqwalasela ngokumandla izinto ezingahambi kakuhle koko bekulindelwe.</p>
<p>Performance reports: Regular reports to management that compare actual outcomes with planned outcomes.</p>	<p>Prestasieverlae: Is gereelde verslae gerig aan die bestuur waar die werklike resultate met die beplande resultate vergelyk word.</p>	<p>Iingxelo zomsebenzi: Iingxelo ezikhutshwa rhoqo eziya kubalawuli zokuthelekisa iziphumo ezizezokwenyani kunye nezo bezicetyiweyo.</p>
<p>END OF CHAPTER 1</p>	<p>EINDE VAN HOOFSTUK 1</p>	<p>UKUPHELA KWESAHLUKO 1</p>

Chapter 2: An introduction to cost terms and concepts	Hoofstuk 2: Inleiding tot kosteterme en -begrippe	Isahluko 2 –Ukwaziswa kwesigama noluhlu lwamagama ezendleko:
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Avoidable costs: Costs that may be saved by not adopting a given alternative.	Vermeybare koste: Koste wat bespaar kon word deur nie 'n gegewe alternatief te aanvaar nie.	Iindleko ezinokuthintelwa: Iindleko ezinokusindiswa ngokungakhethwa kweli cebo likhoyo.
Conversion cost: The sum of direct labour and manufacturing overhead costs; it is the cost of converting raw materials in to finished products.	Omsettingskoste, Verwerkingskoste: Die som van direkte arbeids- en oorhoofse vervaardigings- (produksie-) koste: dit is die koste van die omsetting van grondstowwe in voltooide produkte.	Iindleko zokuguqula: Iindleko zokuqhuba ishishini zizonke zabasebenzi nezokuvelisa; zindleko zokusebenza iimatheryeli engekasetyenzwa ibe yile mveliso isisiphumo.
Cost allocation: The process of assigning costs to cost objects where a direct measure of the resources consumed by these cost objects does not exist.	Toewysing van koste, Allokering van koste: Die proses van toewysing van koste na kostedraers (of kostevoorwerpe) waar daar nie 'n direkte maatstaf van die hulpbronneverbruik deur die kostedaers bestaan nie.	Ukwabiwa kweendleko: Inkqubo yokuchaka iindleko kwizinto ezibonakalayo ezineendleko apho kungekho kuhambelana ngqo phakathi kwezixhobo zokusebenza kunye neendleko ezingena kwezi zixhobo.
Cost object: Any activity for which a separate measurement of costs is desired.	Kostedraers, Kostevoorwerpe: Enige aktiwiteit waarvoor 'n afsonderlike meting van koste gewens is.	Into eneendleko: Nawuphi na umsebenzi apho kufuneka iindleko zibalwe ngendlela eyahlukileyo.
Differential costs: The difference between the costs of each alternative action under consideration, also known as incremental costs.	Differensiële koste: Die verskil in koste van elke alternatief onder oorweging, ook bekend as inkrementele koste. Differensiële koste is 'n benaderingswyse waar die toegevoegde koste met die toegevoegde produksiehoeveelheid in verband gebring word.	Iindleko ezingumahluko: Umahluko phakathi kweendleko kulo ngalinye icebo elilelinye elisaqwalaselwayo, ezikwabizwa njengeendleko ezinyukayo.

<p>Direct labour costs: Labour costs that can be specifically and exclusively identified with a particular cost object.</p>	<p>Direkte arbeidskoste: Arbeidskoste wat spesifiek en uitsluitend met 'n bepaalde kostedraer verbind word. Direkte arbeidskoste is deel van die vervaardigingskoste en verteenwoordig die arbeidskoste wat direk aangegaan word om grondstowwe in voltooide produkte te omskep. Direkte arbeidskoste verteenwoordig die vergoeding van en verwante koste van die personeel.</p>	<p>lindleko zabasebenzi ngqo: lindleko zezabasebenzi ezinokukhethwa zidityaniswenento eneendleko ethile.</p>
<p>Direct material costs: Material costs that can be specifically and exclusively identified with a particular cost object.</p>	<p>Direkte grondstofkoste: Grondstofkoste wat spesifiek en uitsluitend met 'n bepaalde kostedraer verbind word. Direkte grondstofkoste (ook bekend as direkte materiaalkoste) het op alle grondstowwe betrekking wat pertinent tot 'n eindproduk omvorm word of 'n integrale deel van die voltooide produk(te) uitmaak. Dit kan direk as deel van sodanige produkte bereken word.</p>	<p>lindleko zemathiriyeli ngqo: lindleko zemathiriyeli ezinokudityaniswa ngqo nento ethile efuna iindleko.</p>
<p>Fixed costs: Costs that remains constant for a specified time period and which are not affected by the volume of activity.</p>	<p>Vaste koste: Koste wat konstant (onveranderd) bly vir 'n bepaalde tydperioede en nie deur die produkie-omvang (aktiwiteite) beïnvloed word nie. Vaste koste is koste soos huur betaal, vaste eiendomsbelasting en versekering wat gewoonlik in totaliteit binne sekere grense (oor die kort termyn) onveranderd bly met 'n toe- of afname in produksiehoeveelheid.</p>	<p>lindleko ezingatshintshiyoy: lindleko ezihlalayo zingatshintshi ixesha elithile kwaye ezingachatshazelwayo ngumthamo womsebenzi.</p>
<p>Indirect costs: Costs that cannot be identified specifically and exclusively with a given cost object, also known as overheads.</p>	<p>Indirekte of oorhoofse koste: Koste wat nie spesifiek en uitsluitend met 'n kostedraer verbind kan word. Indirekte koste (ook bekend as die koste van die hulpgrondstowwe) verwys na grondstowwe wat benodig word vir die afwerking van die eindproduk, maar die verbruik hiervan is óf relatief klein of moeilik om toe te rekening aan die voltooide produk.</p>	<p>lindleko ezingekho ngqo: lindleko ezingenakudityaniswa nento ethile efuna okanye etya iindleko, zikwabizwa njengeendleko ezicingelwayo.</p>

Marginal revenue: The additional revenue from one extra unit of output.	Marginale inkomste: Die bykomende inkomste verkry deur een addisionele (toegevoegde) produksie-eenheid.	Ingeniso engephi: Enye ingeniso eyengezelekileyo esuka kwimveliso enye eyongeziweyo
Mixed costs: Costs that contain both a fixed and a variable component, also known as semi-variable costs.	Gemengde koste, Semi-veranderlike koste: Koste wat beide vaste en veranderlike komponente bevat. Semi-veranderlike koste is daardie koste-items wat in totaliteit, oor die kort termyn, verhoog in 'n nie-lineêre verband soos die produksiehoeveelheid toeneem. Voorbeelde sluit in indirekte arbeid, herstellkoste, die koste van verbruikbare items, beskermende kleding en gereedskap vir werknemers.	Iindleko ezixutyiweyo: Iindleko eziyuka ezingatshintshiyo kunye nezitshintsha-tshintshayo, ezikwabizwa ngokuba zindleko eziphakathi kwezitshintsha-tshintshayo nezingatshintsha-tshintshiyo.
Overheads: Another term for indirect costs, which are costs that cannot be specifically traced to a particular cost object.	Oorhoofse koste, Algemene koste, Indirekte koste: Koste wat nie met 'n bepaalde kostedraer verbind kan word nie.	Iindleko zokuqhuba ishishini: Elinye igama leendleko ezingaphumi ngqo kwinto ethile, ezi zindleko ezingenakukhonjwa okanye zidityaniswento ethile etya indleko.
Period costs: Costs that are not included in the inventory valuation of goods and which are treated as expenses for the period in which they are incurred.	Tydkoste, Vaste koste: Koste wat by voorraadwaardering uitgesluit is en as uitgawes vir die periode onder beskouing behandel word.	Iindleko zexesha elithile: Iindleko ezingafakwayo xa kubalwa ixabiso loluhlu lweempahla okanye isitokhwe kwaye nezithathwa njengeendleko zexesha ezenzeka ngalo.
Prime cost: The sum of all direct manufacturing costs.	Direkte koste: Direkte koste behels die totaal van direkte grondstofkoste en direkte arbeidskoste.	Iindleko zizonke: Iindleko zizonke zokuvelisa ngqo.
Product costs: Costs that are identified with goods purchased or produced for resale and which are attached to products and included in the inventory valuation of goods.	Produkkoste: Koste wat met goedere aangekoop of vervaardig vir herverkoop geïdentifiseer word wat gekoppel is aan produkte en ingesluit is by die voorraadwaardering van goedere.	Iindleko zemveliso: Iindleko ezihambelana nokuthengwa okanye ukuveliswa kwemveliso ethile ukuze iphinde ithengiswe kwaye ezidityaniswa nemveliso zize ziyukwe xa kubalwa ixabiso loluhlu lweempahla.
Relevant costs and revenues: Future costs and revenues that will be changed by a particular decision, whereas irrelevant costs and revenues will not be affected by that decision.	Toepaslike koste en inkomste: Toepaslike koste en inkomste het betrekking op die toekomstige koste en inkomste wat deur 'n bepaalde besluit beïnvloed word terwyl irrelevante (nie-toepaslike) koste en inkomste nie deur die bepaalde besluit	Iindleko ezifanelekileyo kunye nengeniso: Iindleko nengeniso yelixa elizayo eziza kutshintshwa ngenxa yesigqibo esithile, ngeli thuba zona iindleko kunye nengeniso ezingadibananga noku zona

	beïnvloed word nie.	zingazikuchatshazelwa seso sigqibo.
Responsibility centre: A unit or department within an organization for whose performance a manager is held responsible.	Verantwoordelikeheidsentrum: `n Eenheid of department binne `n onderneming wie se prestasie die verantwoordelikheid van `n bestuurder is.	Icandelo elinoxanduva: Icandelo okanye isebe elingaphakathi kwiqumrhu umsebenzi walo umphathi walo ophendulayo ngawo.
Semi-fixed costs: Costs that remain fixed within specified activity levels for a given amount of time but which eventually increase or decrease by a constant amount at critical activity levels; also known as step-fixed costs.	Semi-vaste koste, Trapsgewyse vaste koste: Kostes wat vas (konstant) binne spesifieke aktiwiteitsvlakke (hoeveelhede) en `n gegewe tydsvloep is, maar uiteindelik by kritieke aktiwiteitsvlakke vermeerder of verminder.	Iindleko ezingatshintshi ngokugcweleyo: Iindleko ezihlalayo zingatshintshi kumgangatho womsebenzi obekiweyo ngesithuba sexesha elinikiweyo kodwa ezithi zinyuke okanye zihle ngesixa esingatshintshiyo kumgangatho womsebenzi obalulekileyo; zikwabizwa njengeendleko ezimileyo kodwa zinyuka ngenqanaba.
Semi-variable costs: Costs that contain both a fixed and a variable component, also known as mixed costs.	Semi-veranderlike koste, Gemengde koste: Koste wat beide `n vaste en veranderlike komponente bevat, ook bekend as gemengde koste. Semi-veranderlike koste is daardie koste-items wat in totaliteit, oor die kort termyn, verhoog in 'n nie-lineêre verband soos die produksiehoeveelheid toeneem. Voorbeelde sluit in indirekte arbeid, herstellkoste, die koste van verbruikbare items, beskermdende kleding en gereedskap vir werknemers.	Iindleko ezitshintsha ngamaxsha athile: Iindleko ezihlalayo zingatshintshi kumgangatho womsebenzi obekiweyo ngesithuba sexesha elinikiweyo kodwa ezithi zinyuke okanye zihle ngesixa esingatshintshiyo kumgangatho womsebenzi obalulekileyo; zikwabizwa njengeendleko ezimileyo kodwa zinyuka ngenqanaba.
Step-fixed costs: Costs that remain fixed within specified activity levels for a given amount of time but which eventually increase or decrease by a constant amount at critical activity levels; also known as semi-fixed costs.	Trapsgewyse vaste koste, Semi-vaste koste: Koste wat vas (konstant of onveranderd) binne spesifieke aktiwiteitsvlakke en `n gegewe tydsvloep bly, maar uiteindelik by by kritieke aktiwiteitsvlakke vermeerder of verminder, ook bekend as semi-vaste koste.	Iindleko ezingenakuthinteleka: Iindleko ezingenakuthintelwa, nokuba kukhethwe elinye icebo.
Unavoidable costs: Costs that cannot be saved,	Onvermybare koste: Koste wat nie bespaar kon	Iindleko ezitshintsha-tshintshayo: Iindleko

whether or not an alternative is adopted.	word nie ongeag of `n alternatief aanvaar word.	ezahlukayo ngokokuxhomekeka ngqo kumthamo womsebenzi.
Variable costs: Costs that vary in direct proportion to the volume of activity.	Veranderlike koste: Veranderlike koste is daardie koste-items soos direkte grondstofkoste en direkte arbeidskoste wat in totaliteit gewoonlik neig om oor die kort termyn taamlik eweredig te styg namate die produksiehoeveelheid toeneem. Voorbeeld van veranderlike koste is direkte grondstofkoste en direkte arbeidskoste.	lindleko ezingumahluko: lindleko ezahluka ngokomyinge womthamo womsebenzi owenziwayo.
END OF CHAPTER 2	EINDE VAN HOOFSTUK 2	UKUPHELA KWESAHLUKO 2

Chapter 3: Cost Assignment	Hoofstuk 3: Kostetoewysing (of Kostetoerekening)	Isahluko 3 – Ukwabiwa kweendleko
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Activity: The aggregation of different tasks, events or units of work that causes the consumption of resources.	Aktiwiteit: Die samevoeging van verskillende take, gebeurlikhede of werkeenhede wat die gebruik van hulpbronne veroorsaak.	Umsebenzi: Ukudityaniswa kwemisebenzi, iziganeko okanye amasuntsu omsebenzi ahlukileyo abangela ukusetyenziswa kwezixhobo zokusebenza.
Activity cost centre: A cost centre in which costs are accumulated by activities.	Aktiwiteitskosesentrum: `n Kosesentrum waar koste akkumuleer (byeengebring word) volgens aktiwiteite.	Icandelo elineendleko: Icandelo elineendleko apho iindleko ziqokelelwa zityiwe yimisebenzi.
Activity-based costing (ABC): A system of cost allocation that aims to use mainly cause-and-effect cost allocations by assigning costs to activities.	Aktiwiteitsgebaseerde kosteberekening: `n Kostemetodologie wat binne `n onderneming aktiwiteite identifiseer en die indirekte koste toewys (oorsaak-en-gevolg) aan die afdeling op grond van werklike verbruik van produksiemiddele.	Ukwaba iindleko kusetyenziswa imisebenzi (i-ABC): Inkqubo yokuchaka iindleko enjongo zayo ikukusebenzisa indlela yokwaba iindleko exhomekeka kunobangela neziphumo ngokwaba iindleko ngokwemisebenzi.
Allocation base: The basis used to allocate costs to cost objects.	Toerekeningsgrondslag: Die basis of grondslag waarvolgens koste aan kostedraers toegereken word.	Isixhobo sokwaba iindleko: Indlela esetyenziswayo yokuchaka iindleko ngokwemisebenzi.
Arbitrary allocation: The allocation of costs using a cost base that is not a significant determinant of cost.	Arbitrêre toerekening: Die toerekening van koste gebruikmakende van `n kostebasis wat nie `n betekenisvolle determinant van koste is nie.	Ukwaba ngendlela engamiselwanga: Ukwabiwa kweendleko kusetyenziswa indlela yokwaba iindleko engesosikali esingabalulekanga sokwaba iindleko.
Blanket overhead rate: An overhead rate that assigns indirect costs to cost objects using a single overhead rate for the whole organization, also known as plant-wide rate.	Omvattende tarief, Vaste oorhoofse tarief, Omvattende bedryfstoerekeningstarief: `n Oorhoofse tarief (persentasiekoers) waarvolgens die indirekte koste aan kostedraers volgens `n enkele (vaste) oorhoofse tarief vir die hele onderneming toegereken word.	Umlinganiselo oqukayo weendleko zokuqhuba ishishini: Umlinganiselo weendleko zokuqhuba ishishini owaba iindleko ezingathanga ngqo kwizinto ezineendleko kusetyenziswa umlinganiselo omnye weendleko zokuqhuba ishishini kulo lonke, okwabizwa njengomlinganiselo wequmrhu lilonke.
Budgeted overhead rate: An overhead rate	Begrote oorhoofse tarief: `n Oorhoofse tarief soos	Umlinganiselo okwibhajethi weendleko

based on estimated annual expenditure on overheads and levels of activity.	neergelê in die begrotings gebaseer volgens verwagte jaarlikse uitgawes van oorhoofse koste en aktiwiteitsvlakke.	zokuqhuba ishishini: Umlinganiselo weendleko zokuqhuba ishishini osekkelwe kwinkcitho yonyaka eqikelelweyo kwindleko zokuqhuba ishishini kunye nemigangatho yomsebenzi.
Cause-and-effect allocation: The use of an allocation base that is a significant determinant of cost, also known as driver tracing.	Oorsaaklike toerekening: `n Kostetoerekeningsmetode waar die toewysingsbasis `n betekenisvolle determinant van die koste is. By `n oorsaaklike toerekening word oosaak-en gevolg verwantskappe ontleed om die koste-impuls (oorzaak van die koste) te identifiseer	Ukwaba ngokonobangela nesiphumo: Ukusetyenziswa kwesiseko sokwaba esisesibalulekileyo sokwaba iindleko, esikwabizwa ngokuba kukukhangela unobangela ophambili.
Cost centres: Responsibility centres whose managers are normally accountable for only those costs that are under their control, also known as expense centres.	Kostesentrums: `n Verantwoordelikeheidsentrum wie se bestuurders normaalweg verantwoordelik is vir slegs daardie koste onder hulle beheer. Sulke verantwoordelikeheidsentrums is ook bekend as uitgawe-sentrums.	Amacandelo aneendleko: Amacandelo anemisebenzi abalawuli bawo abaqhele ukuphendula kuphela ngeendleko eziphantsi kolawulo lwabo, akwabizwa ngokuba ngamacandelo enkcitho.
Cost driver: The basis used to allocate costs to cost objects in an ABC system. According to CIMA, cost driver is any factor which causes a change in the cost of an activity. Therefor a cost driver is the unit of an activity that causes the change in activity's cost. Example: In marketing, cost drivers are number of advertisements.	Koste-oorzaak, Koste-impuls, Koste naspeurbaarheid, Koste-inisieerder: Is `n basis waarvolgens koste na kostevoorwerpe volgens die aktiwiteitsgebaseerde kosteberekening toegereken word. Volgens CIMA is `n koste-oorzaak (-impuls) enige veranderlike wat `n verandering in die koste van `n aktiwiteit tot gevolg het. Derhalwe is die plek van die koste-oorzaak `n eenheid of `n aktiwiteit wat aanleiding gee tot `n verandering in die aktiwiteit se koste. Voorbeeld: In bemarking is die aantal advertensies `n koste-impuls.	Izinto ezibangela iindleko: Isizathu esisetyenziswayo ukwabela izinto ezineendleko iindleko ngenkqubo i-ABC.
Cost pool: A location to which overhead costs are assigned, also known as a cost centre.	Kostepoel, Kostesentrum: `n Afdeling waar oorhoofse koste toegereken word, ook bekend as `n kostesentrum.	Isitha seendleko: Indawo iindleko zokuqhuba ishishini ezibekwa kuyo, ekwabizwa ngokuba licandelo elineendleko.
Direct cost tracing: The process of assigning a cost directly to a cost object.	Direkte koste-opsporing: `n Proses waarvolgens koste direk aan die kostevoorwerp toegewys word.	Ukulandela iindleko ezingqalileyo: Inkqubo yokwabela ngqo izinto ezineendleko iindleko.

<p>Direct costing system: A costing system that assigns only direct manufacturing costs, not fixed manufacturing costs, to products and includes them in the inventory valuation, also known as variable costing system or marginal costing system.</p>	<p>Direkte kosteberekeningstelsel, Veranderlike kosteberekeningstelsel, Marginale kosteberekeningstelsel: `n Kosteberekeningstelsel wat slegs direkte vervaardigingskoste, (nie die vaste vervaardigingskoste nie), aan produkte toereken 11iddle by voorraadwaardering insluit.</p>	<p>Indlela engqalileyo yokuchaka iindleko: Inkqubo yokwaba iindleko eyaba iindleko zokuvelisa kuphela, hayi iindleko zokuvelisa ezingatshintshiyo, izabela iimveliso ize iziquke xa kubalwa ixabiso loluhlu lweempahla zequmrhu, ekwabizwa ngokuba yinkqubo yokwaba iindleko ngokwahlukeneyo okanye iindlela yokwaba iindleko ejonga umahluko omcinci kakhulu.</p>
<p>Direct labour hour rate: An hourly overhead rate calculated by dividing the cost centre overheads by the number of direct labour hours.</p>	<p>Direkte arbeidsuur tarief: `n Uurlikse oorhoofse tarief bereken soos volg: Oorhoofse koste van die kostesentrum gedeel deur die aantal direkte arbeidsure.</p>	<p>Umlinganiselo ongqalileyo wemali yomsebenzi ngeyure: Umlinganiselo weendleko zeyure zokuqhuba ishishini obalwa ngokwahlula-hlula iindleko zokuqhuba icandelo elineendleko ngenani leeyure ezisetyenzwe ngqo.</p>
<p>Driver tracing: The use of an allocation base that is a significant determinant of cost, also known as cause-and-effect allocation.</p>	<p>Koste-oorsaak naspeurbaarheid, Koste-impuls naspeurbaarheid, Koste-inisieerder naspeurbaarheid: Die gebruik van `n toewysingsbasis (toewysingsgrondslag, naspeurbaarheid) wat `n betekenisvolle kostedeterminant is ook bekend as `n oorsaak-en-gevolg (koste-impuls) toewysing</p>	<p>Ukukhangela into eqhuba iindleko: Ukusetyenziswa kwesiseko sokwaba esibalulekileyo sokugqiba ngeendleko, esikwabizwa ngokuba sisabelo sikanobangela nesiphumo.</p>
<p>First stage allocation bases: The various bases, such as area, book value of machinery and number of employees, used to allocate indirect costs to production and service centres.</p>	<p>Eerste fase toewysingbasisse: Verwys na die verskillende basisse (grondslae) wat gebruik word om koste aan produksie- en dienssentra toe te wys, soos oppervlakte (van die werksplek), boekwaarde van masjiene en aantal werknemers,</p>	<p>Izinto ezikwinqanaba lokuqala xa kwabiwa iindleko: Iziseko ezahlukeneyo, ezifana nendawo, ixabiso loomatshini ngokwasencwadini kunye nenani labasebenzi, ezisetyenziselwa ukwaba iindleko ezingekho ngqo kumasebe okuvelisa nawenkonz.</p>
<p>Fixed overhead expenditure variance: The difference between the budgeted fixed overheads and the actual fixed overhead spending.</p>	<p>Variansie van vaste oorhoofse uitgawes, Afwyking van vaste oorhoofse uitgawes: Die verskil tussen begrote en werklike uitgawes van vaste oorhoofse uitgawes.</p>	<p>Umahluko kwinkcitho yokuqhuba ishishini engatshintshiyo: Umahluko phakathi kweendleko ezingatshintshiyo eziqikelelwayo zokuqhuba ishishini ezicetyiweyo kunye neendleko</p>

		ezizezokwenyani ezingatshintshiyo zenkcitho eqikelelwayo yokuqhuba ishishini.
Job cards: A source document that records the amount of time spent on a particular job, together with the employee's hourly rate, so that direct labour costs can be assigned to the appropriate cost object.	Taakwerkverrigting: `n Brondokument wat die aantal uur en die uurlikse loon van `n werknemer aantoon sodat die direkte arbeidskoste aan die toepaslike kostevoorwerp toegewys kan word.	Amakhadi emisebenzi: Ixwebhana elincinci eligcina iinkcukacha zexesha lilonke elichithwe emsebenzini othile, kunye nemali ebhatalwa umsebenzi ngeyure, ukuze iindleko zabasebenzi zikwazi ukwabelwa kwizinto zeendleko ezifanelekileyo.
Job-order costing system: A system of assigning costs to products or services that is used in situations where many different products or services are produced.	Taak-bestelling kosteberekeningstelsel: `n Kosteberekeningstelsel waarvolgens koste aan produkte of dienste toegewys word in gevalle waar verskillende produkte of dienste vervaardig word.	Inkqubo yokwabelwa imisebenzi iindleko: Inkqubo yokwaba iindleko zisabelwa iimveliso okanye iinkonzo esetyenziswa kiimeko apho kuveliswa iinkonzo okanye iimveliso ezahlukeneyo.
Machine hour rate: An hourly overhead rate calculated by dividing the cost centre overheads by the number of machine hours.	Masjienuurtarif: `n Uurlikse oorhoofse koers wat soos volg bereken word: Oorhoofse koste van kostesentrum gedeel deur die aantal masjienure.	Imali yeyure yomatshini: Umlinganiselo wemali yeyure iyonke ebalwa ngokwahlula-hlula iindleko zokuqhuba icandelo elineendleko ngenani leeyure zokusebenza koomatshini.
Materials requisition: A source document that records the cost of acquisition of the materials issued for manufacturing a product, or providing a specific service, so that the cost of the materials can be assigned to the appropriate cost object.	Grondstofaanvraagvorm, Materiaalaanvraagvorm: `n Brondokument wat die verkrygingskoste van grondstowwe vir die vervaardiging van `n produk of die lewering van `n spesifieke diens aantoon sodat die grondstofkoste aan die toepaslike produk of diens toegewys kan word.	Uxwebhu lokuthengwa kwemathiyiriyeli: Ixwebhana elineenkukacha zeendleko zokuthengwa kwezixhobo zokusebenza, okanye imathiriyeli, ezithengelwe ukuvelisa iimveliso, okanye ukunikezela imveliso ethile, ukuze iindleko zezixhobo zokusebenza zifakwe kwinto enendleko efanekileyo.
Overhead analysis sheet: A document used to assign manufacturing overheads to production and service cost centres.	Oorhoofse-analise staat: `n Dokument wat gebruik word om vervaardigingsoorhoofsekoste aan vervaardigings- en dienstekostesentrums toe te reken.	Iphetshana lokuhlalutya iindleko zokuqhuba ishishini: Uxwebhu olusetyenziswayo ukwaba iindleko zokuvelisa zisonke zisabelwa amacandelo eendleko ezemveliso naweenkonzo.
Plant-wide rate: An overhead rate that assigns	Omvattende bedryfstoerekeningstarief: `n	Umlinganiselo osetyenziswa ngumzi-mveliso

indirect costs to cost objects using single overhead rate for the whole organization, also known as a blanket overhead rate. Single overhead rates apply cost allocations for expenses incurred across the entire plant.	Oorhoofse toerekeningskoers wat indirekte koste aan kostedraers toereken deur 13iddle van `n vaste (enkel) oorhoofse toerekeningskoers vir die hele onderneming. Enkel oorhoofse toerekeningskoerse is toepaslik by kostetoerekening vir die bedryf in totaliteit.	wonke: Umlinganiselo weendleko zokuqhuba ishishini owaba iindleko ezingathanga ngqo kwizinto ezineendleko kusetyenziswa umlinganiselo omnye weendleko zokuqhuba ishishini kulo lonke, okwabizwa njengomlinganiselo wequmrhu lilonke.
Sequential allocation method: A method of allocating service departments' overheads to production departments in a certain order, also known as the step allocation method.	Opeenvolgende toerekeningsmetode, Trapsgewyse toerekeningsmetode: `n Metode waarvolgens diensdepartemente se oorhoofse koste aan produksie departemente volgens `n sekere orde toegereken word.	Indlela yokwaba iindleko elandelelanisayo: Indlela yokwaba iindleko ezingatshintshiyo zamasebe eenkonzo zisabelwa amasebe eemveliso ngendlela ethile, ebizwa ngokuba yindlela yokwaba ngokwenqanaba.
Service departments: Departments that exist to provide services to other units within the organization, also known as support departments.	Diensdepartemente, Diensafdelings, Ondersteuningsdepartement: Is departemente (afdelings) wat bestaan om dienste aan ander eenhede binne die onderneming te verskaf.	Amasebe anceda ngeenkonzo: Isebe elasekelwa ukunceda ngeenkonzo amanye amacandelo equmrhu, akwabizwa njengamasebe okuncedisa.
Step allocation method: A method of allocating service departments' overheads to production departments in a certain order, also known as the step allocation method.	Trapsgewyse toerekeningsmetode, Opeenvolgende toerekeningsmetode: `n Metode waarvolgens diensdepartemente se oorhoofse koste aan produksie departemente volgens `n sekere orde toegereken word.	Indlela yokwaba ngokwenqanaba: Indlela yokwaba iindleko ezingatshintshiyo zamasebe eenkonzo zisabelwa amasebe eemveliso ngendlela ethile, ebizwa ngokuba yindlela yokwaba ngokwenqanaba.
Support departments: Departments that exist to provide services to other units within the organization, also known as service departments.	Ondersteuningsdepartemente, Ondersteuningsafdelings, Diensdepartemente, Diensafdelings: Is departemente (of afdelings) wat bestaan om dienste aan ander eenhede binne die onderneming te verskaf.	Amasebe okuncedisa: Isebe elasekelwa ukunceda ngeenkonzo amanye amacandelo equmrhu, akwabizwa njengamasebe okuncedisa.
Time sheets: Source documents that record the time spent by an employee on particular jobs that can be used to allocate direct labour costs to the appropriate cost object.	Tydwerkstate: Is `n Brondokument wat die tyd wat `n werknemer aan `n bepaalde taak bestee aantoon wat gebruik word om die direkte arbeidskoste toe te reken aan die toepaslike kostedraer.	Amaphetshana aneenkcukacha ngexesha: Uxwebhu oluneenkukacha zexesha elichithwe ngumsebenzi kumsebenzi othile elinokusetyenziswa ukwaba iindleko zomsebenzi ngqo kwinto eneendleko efanelekileyo.
Traditional costing systems: Widely used	Tradisionele kosteberekeningstelsels: `n	linkqubo zesiqhelo zokwaba iindleko: linkqubo

costing systems that tend to use arbitrary allocations to assign indirect costs to cost objects.	Kosteberekeningstelsel wat algemeen gebruik word waar arbitrêre toerekening plaasvind by die toewysing van die indirekte koste na die kostedraers.	yokwaba iindleko esetyenziswa jikelele ethanda ukusebenzisa iimali ebesele zabiwe ezivela nokuba kuphi na, ukwaba iindleko ezingekho ngqo uzabela izinto ezineendleko.
Under- or over-recovery of overheads: The difference between the overheads that are allocated to products or services during a period and the actual overheads that are incurred.	Bo- of onderverhaling van oorhoofse koste: Is die verskil tussen die oorhoofse koste wat toegewys (begroot) is aan produkte en dienste en die werklike uitgawes aan oorhoofse koste.	Ukubuyisa indleko zokuqhuba ishishini ngokungaphantsi okanye ngokungaphezulu: Umahluko phakathi kweendleko ezingatshintshiyo zokuqhuba ishishini ezabelwe iimveliso okanye iinkonzo ngesithuba esithile kunye neendleko zokwenyani ekungenwe kuzo.
END OF CHAPTER 3	EINDE VAN HOOFSTUK 3	UKUPHELA KWESAHLUKO 3

Chapter 4: Accounting entries for a job costing system:	Hoofstuk 4: Rekeningkundige inskrywings vir `n taakkostestelsel	Isahluko 4: Isigama sokwalathisa socwangciso-mali senkqubo yokwaba iindleko zomsebenzi
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Average cost: A method of valuing stock that has been purchased at different prices that values all items at the average cost.	Gemiddelde koste: `n Waarderingsmetode van voorrade wat teen verskillende pryse aangekoop is volgens die gemiddelde koste van al die items.	Indleko eyi-avareji: Indlela yokubeka ixabiso leempahla ebezithengwe ngamaxabiso ahlukileyo azinika ezi mpahla amaxabiso azindleko ezibalwe ngokwe-avareji.
Backflush costing: A simplified costing system that is applied when a just-in-time production philosophy is adopted and which focuses first on the output of the organization and then works backwards when allocating cost between cost of goods sold and inventories, with no separate accounting for work in progress.	Ex post (agterna) kosteberekening, Terugwaartse kosteberekening: `n Vereenvoudigde kosteberekeningstelsel geassoseer met 'net betyds' produksiestelsels waar die berekening aanvanklik eers fokus op die uitsette van die onderneming. Daarna vind `n <i>ex post</i> of `n agternaberekening plaas vir die toewysing van die koste van verkope en voorrade, met geen afsonderlike berekening vir voorrade in bewerking nie.	Indlela yokwaba iindleko ebala ibheka emva: Indlela elula yokubeka indleko esetyenziswa xa kuye kwamkelwa indlela entsha yokuvelisa egxininisa kuqala kwimveliso ephumayo yequmrhu ize ke ngoko iqhubeka ibheke emva xa isaba iindleko phakathi kweendleko zeempahla ezithengisiweyo kunye noluhlu lweempahla zequmrhu, kungekho ndlela yogcino-mali yahlukileyo yezo mveliso zisaqhutwayo.
Contract costing: A job costing system that is applied to relatively large cost units that take a considerable amount of time to complete, such as construction and civil engineering work.	Kontrakkosteberekening, Kosteberekening vir kontrakte: Is `n taakkostestelsel toepasbaar by relatiewe groot koste-eenhede (projekte) wat tydrowend is om te voltooi, soos konstruksie- en siviele ingenieursprojekte.	Ukwaba iindleko zezivumelwano: Inkqubo yokubeka iindleko zomsebenzi esetyenziswa kwiimpahla ezingenkulu kuyaphi ezithatha ixesha elivakalayo ukuzigqiba, ezifana nomsebenzi wokwakha noweenjineli
Control account: A summary account, where entries are made from totals of transactions for a period.	Beheerrekening: `n Samevattende rekening waar transaksiesyfers vir `n periode `n geboekstaaf word.	Iakhawunti yokulawula: Iakhawunti esishwankathelo, apho ingxelo yonke ithathwa kwintengiselwano yexesha elithile.
First in, first out (FIFO): A method of valuing stock that has been purchased at different prices that assumes that the first item received was the first to be issued.	Eerste in, Eeste uit (EIEU): `n Voorraadwaarderingsmetode wat postuleer (aanvaar) dat voorrade aangekoop teen verskillende pryse, die eerste item ontvang weer eerste die voorraad verlaat.	Fika kuqala, phuma kuqala (i-FIFO): Indlela yokubeka ixabiso leempahla ezithengwe ngamaxabiso ahlukileyo nethi into ethengiweyo efunyenwe kuqala ikwayeyokuqala ekhutshwayo.

<p>Integrated cost accounting system: An accounting system in which the cost and financial accounts are combined in one set of accounts.</p>	<p>Integreerde kostebekeningstelsel: `n Rekeningkundige stelsel waar koste- en finansiële rekeninge in een stel rekeninge saamgevoeg word.</p>	<p>Inkqubo ehlanganisiweyo yokuphendula ngeendleko: Indlela yogcino-mali apho iindleko neekhawunti zezimali zidityaniswayo zibe yisethi enye yeeekhawunti.</p>
<p>Interlocking accounting system: An accounting system in which the cost and financial accounts are maintained independently. In the interlocking accounting system there exist no double entry between the cost and financial accounts of the business.</p>	<p>Aaneengeskakelde rekeningkundige stelsel, Aaneengekoppelde rekeningkundige stelsel: `n Rekeningkundige stelsel waar die koste- en finansiële rekeninge afsonderlik instand gehou word. By die aaneengekoppelde rekeningkundige stelsel is daar geen dubbelinskrywings by die koste- en finansiële rekeninge van die onderneming nie.</p>	<p>Inkqubo ehambelanayo yocwangciso-mali: Indlela yogcino-mali apho iindleko neekhawunti zezimali zingadityaniswayo.</p>
<p>Labour cost accounting: The allocation of labour costs to jobs, overhead account and capital accounts.</p>	<p>Toerekening van arbeidskoste, Arbeidskostetoerekening: Die toerekening van arbeidskoste vir werkstukke, die oorhoofse- en kapitaalrekeninge.</p>	<p>Ucwangciso-mali lweendleko zomsebenzi: Ukwabiwa kweendleko zabasebenzi zisabelwa imisebenzi, iakhawunti yeendleko zokuqhuba ishishini neekhawunti zonke ezinezimali zequmrhu.</p>
<p>Last in, first out (LIFO): A method of valuing stock that has been purchased at different prices that assumes that the last item received was the first to be issued.</p>	<p>Laaste in, Eerste uit (LIEU): `n Voorraadwaarderingsmetode wat postuleer (aanvaar) dat voorrade aangekoop teen verskillende pryse die laaste item ontvang weer eerste die voorraad verlaat.</p>	<p>Fika mva, phuma kuqala (i-LIFO): Indlela yokubeka ixabiso lestokhwe ebesithengiwe ngamaxabiso ahlukeneyo eqikelela ukuba impahla efunyenwe mva ibe yeyokuqala ukukhutshwa okanye ukuthengiswa.</p>
<p>Payroll accounting: The computation of the gross pay for each employee and calculation of payments to be made to employees, government, pension funds, etc.</p>	<p>Salarisse, lone en byvoordele berekening, Salaris- en loonadministrasie: Die berekening van bruto salarisse en arbeidslone, asook belastinge en byvoordele (mediese skemas en pensioenfondse) wat die werknemer toekom.</p>	<p>Ucwangciso-mali lwemivuzo: Ukufakwa kwikhompyutha komvuzo uwonke womsebenzi ngamnye kunye nokubalwa kwezimali eziza kubhatalwa abasebenzi, imali karhulumente, eyomhlala-phantsi, njl njl</p>
<p>Stores ledger account: A record of the quantity and value of each individual item of material stored by the organization.</p>	<p>Fabrieksgrootboekrekeninge: `n Opgawe van die hoeveelhede en waarde van elke grondstof-item wat in voorraad is.</p>	<p>linkcukacha-mali zeleja yeempahla: linkcukacha ezibhaliweyo zenani okanye ubungakanani kunye nexabiso lento eyimpahla nganye egcinwe</p>

		liqumrhu.
Stores requisition: A document giving formal authorization for the issue of materials, listing the type and quantity of materials issued and details of the job number, product code or overhead account for which they are required.	Vorrade-uitreikingsvorm: `n Gedrukte dokument waarin formele magtiging verleen word om grondstowwe uit te reik met `n beskrywing van die soort en hoeveelheid grondstowwe asook die taaknomme, produkkode of die toepaslike oorhoofse rekening.	Ifomu yokuthengwa kwempahla: Uxwebhu olugunyazisa ngokusesikweni ukukhutshwa kweempahla zokusebenza, olunika iinkcukacha ezinxulumene nohlobo kunye nobungakanani ngokomthamo bemathiriyeli ekhutshiweyo, kunye neenkukacha ngenombolo yokuyiphawula, ikhowudi yemathiriyeli leyo okanye iakhawunti yeendleko zizonke lezifunwa ngayo.
END OF CHAPTER 4	EINDE VAN HOOFSTUK 4	UKUPHELA KWESAHLUKO 4

Chapter 5: Process Costing	Hoofstuk 5: Proseskosteberekening	Isahluko 5: Inkqubo yokwabiwa kweendleko
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Abnormal gain: A gain that occurs when the level of a normal loss is less than expected.	Abnormale voordeel, Uitsonderlike voordeel: `n Voordeel wat plaasvind wanneer die vlak van `n normale verlies minder as die verwagting is.	Inzuzo engaqhelekanga: Inzuzo eyenzeke ngokuba izinga lelahleko eliqhelekileyo libe ngaphantsi kwelo belilindelekile.
Abnormal losses (also known as controllable losses): Losses that are not inherent to the	Abnormale verliese, Beheerbare verliese: Verliese wat nie inherent (weselik) aan die	Ilahleko engaqhelekanga: Ilahleko engasukeli kwiinkqubo zokuvelisa kwaye engalindelekanga

production process and which are not expected to occur under efficient operating conditions.	produsieproses verbonde is nie en nie onder doeltreffende bedrysomstandighede ver wag word nie.	ukuba iza kwenzeka phantsi kwemeko zokusebenza ezinobulumko, ekwabizwa ngokuba yilahleko elawulekayo.
Batch costing: Costing that makes use of a combination of job costing and process costing techniques, also known as operation costing.	Seriekosteberekening, Bedryfskosteberekening: `n Kosteberekeningstelsel wat beide van taak- en prosesberekeningsmetodes gebruik maak.	Ukwabela izixa iindleko: Indlela yokubala iindleko esebenzisa zombini zidibene iindlela zokubala iindleko zomsebenzi kunye neendlela zokubala iindleko zenkqubo, ekwabizwa ngokuba yindlela yokubala iindlela zemisebenzi yemihla ngemihla.
Controllable losses: Losses that are not inherent to the production process and which are not expected to occur under efficient operating conditions, also known as normal losses.	Beheerbare verliese, ormale verliese: Verliese wat nie inherent (weselik) aan die produsieproses is nie en nie onder doeltreffende vervaardigingsomstandighede ver wag word nie.	Ilahleko enokulawuleka: Ilahleko engasukeli kwiinkqubo zokuvelisa kwaye engalindelekanga ukuba iza kwenzeka phantsi kweemeko zokusebenza ezinobulumko ekwabizwa ngoku yilahleko elawulekayo.
Equivalent production: The term used when work in progress is converted into finished equivalents.	Ekwivalente produksie: `n Begrip wat gebruik word wanneer halfvoltooide goedere in voltooide ekwivalente eenhede omgeskakel word.	Imveliso elinganayo: Eli gama lisetyenziswa xa umsebenzi oqhubayo utshintshwayo ulingane nemveliso esele igqityiwe.
Normal losses (also known as uncontrollable losses): Unavoidable losses that are inherent to the production process and can be expected to occur in efficient operating conditions.	Normale verliese, Onbeheerbare verliese: Onvermybare verliese wat inherent (weselik) aan die produksieproses is wat onder doeltreffende operasionele (vervaardigings-) toestande ver wag kan word.	Ilahleko eqhelekileyo: Ilahleko engenakuthintelwa esukela kwinkqubo yokuvelisa kwaye ilindelekile ukuba yenzeke kwiimeko zokusebenza ezinonophelo, ekwabizwa ngokuba yilahleko engenakuthinteleka.
Operation costing: Costing that makes use of a combination of job costing and process costing techniques, also known as batch costing.	Bedryfskosteberekening, Seriekosteberekening: `n Kosteberekeningstelsel wat taak- en proseskosteberekening kombineer.	Ukwabela imisebenzi iindleko: Indlela yokubala iindleko esebenzisa zombini zidibene iindlela zokubala iindleko zomsebenzi kunye neendlela zokubala iindleko zenkqubo, ekwabizwa ngokuba yindlela yokubala iindleko zesixa.
Previous process cost: The cost that is transferred from the previous process and is always fully complete in respect of closing WIP.	Vorige proses-koste: Die koste oorgedra van die vorige proses wat gewoonlik ten volle voltooi is met betrekking tot die eindvoorraad van goedere in bewerking.	Iindleko zenkqubo yangaphambili: Iindleko ezikhutshelwa zisuka kwinkqubo yangaphambili kwaye zisoloko ziphelele ngokufanelekileyo malunga nokuvalwa kwe-WIP.
Uncontrollable losses (also known as normal losses): Unavoidable losses that are inherent to the production process and can be expected to	Onbeheerbare verliese, Normale verliese: Onvermybare verliese wat inherent (weselik) aan die produksieproses is wat onder	Ilahleko engenakulawuleka: Ilahleko engenakuthintelwa esukela kwinkqubo yokuvelisa kwaye ilindelekile ukuba yenzeke kwiimeko

occur in efficient operating conditions.	doeltreffende vervaardigingstoestand kan word.	zokusebenza ezinonophelo, ekwabizwa ngokuba yilahleko eqhelekileyo.
END OF CHAPTER 5	EINDE VAN HOOFSTUK 5	UKUPHELA KWESAHLUKO 5

Chapter 6: Joint and by-product costing	Hoofstuk 6: Gemeenskaplike- en neweproduk kosteberekening	Isahluko 6: Ukwabiwa kweendleko ngokubambisana nesiphumo soko
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
By-products: Products that are incidental to the production of joint products and have a low	Neweprodukte: Is produkte wat tydens die produksie van gemeenskaplike produkte	Imveliso engacetywanga: Imveliso ezenzeke ngempazamo ngethuba kuveliswa iimveliso

relative sales value. An example is asphalt during the refinement of crude oil.	“toevallig” voorkom met `n relatiewe lae verkoopswaarde. `n Voorbeeld is teer tydens die raffineerdery van ru-olie.	ezidibeneyo kwaye azinamali ingako xa zithengiswa.
Constant gross profit percentage method: A method of allocating joint costs so that the overall gross profit percentage is the same for each product.	Konstante bruto wins persentasie-metode, Vaste bruto wins persentasie-metode: `n Metode waarvolgens die gemeenskaplike koste toegereken word sodat die bruto winsmarge (bruto wins persentasie) vir elke produk dieselfde is.	Indlela ezingileyo yepesenti yengeniso iyonke: Indlela yokwaba iindleko ukuze ipesenti yengeniso iyonke ifane kwimveliso nganye.
Further processing costs: Costs incurred by a joint product or by-product after the split-off point that can be traced to the product involved.	Verdere prosesseringskoste, Verdere verwerkingskoste: Koste aangegaan by `n gemeenskaplike produk of neweproduk nadat die verdeelpunt by die betrokke produk opgespoor kan word.	Iindleko zokulungiswa kwakhona: Iindleko ezenziwe zimveliso ezimbini okanye yimveliso efumaneke ngebhaqo emva kokuba laa ndawo zahluka kuyo iindleko zinokukhangelwa zilandelwe kwiimveliso ezichaphazelekayo.
Joint products: Products that have high relative sales value and are crucial to the commercial viability of the organization.	Gemeenskaplike produkte: Produkte met `n hoë relatiewe verkoopswaarde wat krities is vir die kommersiële lewensvatbaarheid van `n produk of diens en derhalwe vir die onderneming.	Imveliso ekubanjiswene ngazo: Imveliso ezihamba kakhulu xa zithengiswa kwaye zibalulekile kwishishini eli uqobo.
Net realizable value method: A method of allocating joint costs on the basis of net realizable value at the split-off point, which is calculated by deducting further processing costs from sales revenues.	Netto realiseerbare waardemetode: `n Metode waarvolgens gemeenskaplike koste volgens die netto realiseerbare waarde by die verdeelpunt bereken word deur verdere prosesseringskoste van verkoopsinkomste af te trek.	Indlela yexabiso elinokufunyanwa lilonke: Indlela yokwaba iindleko zeemveliso ezimbini ngokwexabiso esele liphungulwe ezinye iirhafu kulo kulaa ndawo iindleko zahluka kuyo, ebalwa ngokuthabatha ezinye iindleko zokusebenza iimveliso kule ngeniso yenziwe ngentengiso.
Physical measures method: A method of allocating joint costs in proportion to volume.	Fisiese kwantitatiewe metode: `n Metode van toewysing van gemeenskaplike koste in verhouding met die betrokke hoeveelhede.	Indlela yamanyathelo abonakalayo: Indlela yokwaba iindleko zeemveliso ezimbini ngokomthamo.
Split-off point: The point in a production process at which a joint product or by-product separates from the other products.	Verdeelpunt: Die punt (fase) in `n produksie-proses waar `n gemeenskaplike of neweproduk verdeel (afsplits) van die ander produkte.	Indawo kanye ekohlukwa kuyo: Laa ndawo kwinkqubo yokuelisa apho iimveliso ezimbini okanye imveliso eveliswe ngebhaqo yahlukayo kwezinye iimveliso.

END OF CHAPTER 6	EINDE VAN HOOFSTUK 6	UKUPHELA KWESAPHLUKO 6
------------------	----------------------	------------------------

Chapter 7: Income effects of alternative cost accumulation systems	Hoofstuk 7: Inkomste-gevolge van alternatiewe koste-akkumulاسie stelsels	Isahluko 7: Iziphumo zezinye iinkqubo zokuqokelela iindleko kwinzuzo
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Budgeted activity: The activity level based on the capacity utilization required for the next budget period.	Begrote aktiwiteit: Die aktiwiteitsvlak (in monetêre en fisiese eenhede) gebaseer op die vereiste kapasiteitsbesetting van die volgende begrotingsperiode.	Umsebenzi owabelwe imali: Umgangatho womsebenzi osekelwe ekusetyenzisweni kwesakhono esifunekayo kwixesha elizayo lokwenziwa kwebhajethi

Direct costing: A costing system that assigns only direct costs to products or services and includes them in the inventory valuation.	Direkte kosteberekening: `n Kosteberekeningstelsel wat slegs die direkte koste toewys aan produkte of dienste en sodanige koste in die voorraadwaardering opneem.	Ukwaba iindleko ngqo: Indlela yokubala iindleko eyaba iindleko ezithe ngqo kuphela izabela iimveliso okanye iinkonzo ize izibandakanye xa kubekwa ixabiso loluhlu lweempahla.
Full costing (or integral) system: A costing system that allocates all manufacturing costs, including fixed manufacturing costs, to products and values unsold stocks at their total cost of manufacture.	Totale kosteberekeningstelsel, Integrale kosteberekeningstelsel: `n Kosteberekeningstelsel wat alle vervaardigingskoste (soos direkte en vaste vervaardigingskoste) aan produkte toereken asook onverkoopte voorrade teen die totale vervaardigingskoste.	Inkqubo yokwaba iindleko iyonke: Indlela yokubala iindleko eyaba zonke iindleko zokuvelisa, kuquka nezo ndleko zokuvelisa zingatshintshiyo, izabela iimveliso ize ibeke ixabiso lempahla engathengiswanga ngokweendleko zizonke zokuveliswa kwayo.
Marginal costing (also known as variable costing or direct costing) system: A costing system that assigns only variable manufacturing costs, not fixed manufacturing costs, to products and includes them in the inventory valuation.	Marginale kosteberekeningstelsel, Variabele kosteberekeningstelsel, Direkte kosteberekeningstelsel: `n Kosteberekeningstelsel wat slegs die marginale vervaardigingskoste toereken (en nie die vaste vervaardigingskoste nie) aan produkte en die produkte by voorraadwaardering insluit.	Inkqubo yokwaba iindleko ngokungazikisi: Indlela yokubeka iindleko eyaba iindleko ezahlukeneyo zokuvelisa, hayi iindleko zokuvelisa ezingatshintshiyo, izabela iimveliso kwaye iziquke kwiziphumo zokubekwa kwexabiso lweempahla, ekwabizwa ngokuba yindlela yokubala iindleko ezahluka-hlukeneyo okanye indlela yokubala iindleko ngqo.
Normal activity: A measure of capacity required to satisfy average customer demand over a longer term period after taking into account seasonal and cyclical fluctuations.	Normale aktiwiteit: `n Maatstaf van die vereiste kapasiteit vereis om die gemiddelde kliënte vraag oor `n langer termyn te bevredig, inagnemende seisoens- en sikliese veranderinge.	Umsebenzi oqhelekileyo: Indlela yokulinganisa izakhono ezifunekayo ukwanelisa iimfuno eziqhelekileyo zomthengi kwixesha elide emva kokuba kuthathelwe ingqwalasela ifuthe lotshintsho kumaxesha onyaka okanye kwiimeko zabathengi.
Period cost adjustment: The record of under- and over-recovery of fixed overheads at the end of a period.	Periodieke koste aansuiwering, Periodieke koste aanpassing: Die aansuiwering van onder- of oorverhaling van vaste oorhoofse koste aan die einde van `n tydperk.	Ukuhlenga-hlengiswa kweendleko ngexesha elithile: Ingxelo yokuqhuba kakuhle nokubuya kweendleko zokuqhuba ishishini ezingatshintshiyo ekupheleni konyaka-mali.

Practical capacity: Theoretical capacity less activity lost arising from unavoidable interruptions.	Praktiese kapasiteit, Normale kapasiteit: Teoretiese kapasiteit minus verlore kapasiteit as gevolg van onvermydelike storings.	Umthamo wabasebenzi onokubakho: Umthamo oqikelelwayo kuthatyathwe ilahleko eyenzeke ngenxa yeziphazamiso ebezingenakuthinteleka.
Theoretical maximum capacity: A measure of maximum operating capacity based on 100 per cent efficiency with no interruptions for maintenance or other factors.	Teoretiese maksimumkapasiteit: `n Maatstaf van maksimum bedryfskapasiteit gebaseer op 100 persent doeltreffendheid met geen storings vir onderhoud of vir ander redes nie.	Umthamo womsebenzi oqikelelwayo uwonke: Umlinganiselo wokusebenza ngokugqibeleleyo osekkelwe kwindlela yokusebenza enganamagingxi-gingxi eyi-100% kungekho ziphazamiso zokulungiswa koomatshini okanye ezinye iziphazamiso.
Variable costing system: A costing system that assigns only variable manufacturing costs, not fixed manufacturing costs, to products and includes them in the inventory valuation, also known as marginal costing system or direct costing system.	Veranderlike kosteberekeningstelsel, Marginale kosteberekeningstelsel, Direkte kosteberekeningstelsel: `n Kosteberekeningstelsel wat slegs veranderlike vervaardigingskoste toewys aan produkte en die produkte by voorraadwaardering insluit (die vaste koste is uitgesluit).	Inkqubo yokwaba iindleko ejolisa kumahluko: Inkqubo yokubala iindleko eyaba kuphela iindleko zokuvelisa ezitshintsha-tshintshayo, hayi iindleko zokuvelisa ezingatshintsha-tshintshiyo, zabelwe iimveliso zize zibandakanywe xa kubalwa ixabiso loluhlu lweempahla zenkampani, ekwabizwa ngokuba yindlela yokubala iindlela ejonga umahluko omncinci okanye indlela yokubala iindleko ngqo.
END OF CHAPTER 7	EINDE VAN HOOFSTUK 7	UKUPHELA KWESAHLUKO 7

Chapter 8: Cost-volume-profit analysis	Hoofstuk 8: Koste-volume-winsontledings	Isahluko 8: Uhlalelo lweendleko zomthamo kwingeniso
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA

<p>Break-even chart: A chart that plots total costs and total revenues against sales volume and indicates the break-even point.</p>	<p>Windsrempelgrafiek (nie gelykbreekgrafiek nie): `n Windsrempelgrafiek is `n grafiese voorstelling van die verwantskap tussen die produksiehoeveelheid (of verkoopshoeveelheid), vaste en veranderlike koste, verkoopsinkomste en wins van `n onderneming. Die windsrempelpunt word derhalwe aangetoon (sien onder).</p>	<p>Itshathi yolungelelanisa: Itshathi ecacisa iindleko zizonke kunye nengeniso iyonke xa ithelekiswa nomthamo wokuthengisiweyo ize ibonise iqondo apho kubekho ukulingana phakathi kwengeniso nenkcitho.</p>
<p>Break-even point: The level of output at which costs are balanced by sales revenue and neither a profit nor loss will occur.</p>	<p>Windsrempelpunt: Die produksie- of verkoopshoeveelheid waar die totale koste aan die verkoopsinkomste gelyk is en waar geen wins of verlies plaasvind nie.</p>	<p>Iqondo lolungelelaniso: Iqondo apho iindleko zilingana nengeniso yentengiso kwaye kungabikho ngeniso okanye lahleko.</p>
<p>Contribution graph: A graph that plots variable costs and total costs against sales volume, and fixed costs represent the difference between the total cost line and the variable cost line.</p>	<p>Kontribusi grafiek, Bydrae-grafiek: `n Grafiek wat wat die veranderlike en totale koste teenoor verkoopsomvang aantoon. Die vaste koste verteenwoordig die verskil tussen die totale- en veranderlike kostelyne.</p>	<p>Igrafu yegalelo: Igrafu ebonisa iindleko ezitshintsha-tshintshayo kunye neendleko zizonke xa zithelekiswa nomthamo wokuthengisiweyo, zize iindleko ezingaguqukiyo zimele umahluko phakathi kweqondo okanye umda obonisa iindleko zizonke kunye nobonisa iindleko ezitshintsha-tshintshayo.</p>
<p>Contribution margin: The margin calculated by deducting variable expenses from sales revenue.</p>	<p>Kontribusiemarge, Kontribusiegrens: `n Marge (grens) wat bereken word deur veranderlike uitgawes (koste) van verkoopsinkomste af te trek.</p>	<p>Umda wegalelo: Umahluko obalwa ngokuthabatha iinkcitho etshintsha-tshintshayo kwingeniso yentengiso.</p>
<p>Contribution margin ratio: The proportion of sales available to cover fixed costs and provide for profit, calculated by dividing the contribution margin by the sales revenue, also known as profit-volume ratio.</p>	<p>Kontribusiemargeverhouding, Kontribusiegrensverhouding, Wins-verkoopsomvangverhouding.: Die gedeelte van die verkoopsinkomste beskikbaar om die vaste koste te betaal en `n bydrae tot die wins lewer. Die verhouding word bereken deur deling van die kontribusiemarge in die verkoopsinkomste.</p>	<p>Umlinganiselo womda wegalelo: Isahlulo sentengiso esikhoyo esiza kuncedisa kwiindleko ezingatshintsha-tshintshiyo kuze kuvele ingeniso, sibalwa ngokwahlula-hlula umahluko owenziwe yingeniso yentengiso, okwabizwa ngokuba ngumlinganiselo womthamo wengeniso.</p>
<p>Decreasing returns to scale: A situation that arises when unit costs rise as volume increases.</p>	<p>Verminderde skaalopbrengs: `n Situatie waar eenheidskoste styg soos produksie-omvang toeneem.</p>	<p>Ukuphungula inzuzo ilingane: Imeko evela ngokuba iindleko zemveliso enye zinyuke njengoko kunyuka umthamo.</p>

<p>Degree of operating leverage: The contribution margin divided by the profit for a given level of sales.</p>	<p>Graad van bedryfshefboom: Die kontribusiemarge gedeel deur die wins van 'n gegewe verkoopsomvang.</p>	<p>Iqondo likachintsi okunokusetyenzwa ngaye: Ingeniso eyenziwa yimveliso ethile yahlula-hlulwe ngengeniso ngokomthamo wentengiso onikiweyo.</p>
<p>Highlow method: A method of analysing cost behaviour that consists of selecting the periods of highest and lowest activity levels and comparing the changes in costs that result from the two levels in order to separate fixed and variable costs</p>	<p>Hoog-laag metode: 'n Metode waarvolgens kostegedrag ontleed word deur die keuse van tydperiodes van hoogste en laagste aktiwiteitsvlakke. Vervolgens word 'n vergelyking van die veranderinge in koste gedoen van die gevolge van die twee vlakke sodat die skeiding van vaste en veranderlike koste gedoen word..</p>	<p>Indlela esebenza ngokuxakeka kwamaxesha: Indlela yokuhlahlela indlela indleko eqhuba ngayo ebandakanya ukukhetha amaxesha axakeke kakhulu nalawo kuthe cwaka ngawo, kuze kuthelakiswe utshintsho kwiindleko ngeenjongo zokwahlula iindleko ezitshintsha-tshintshayo neendleko ezingatshintsha-tshintshiyoyi.</p>
<p>Increasing returns to scale: A situation that arises when unit costs fall as volume increases.</p>	<p>Vermeerderde skaalopbrengs: 'n Situasi wat ontstaan wanneer eenheidskoste daal met toenames in produksie-omvang.</p>	<p>Ukunyusa ingeniso ngokomthamo: Imeko evela ngenxa yokuba iindleko zemveliso enye zisihla njengoko umthamo unyuka.</p>
<p>Margin of safety: The amount by which sales may decrease before a loss occurs.</p>	<p>Veiligheidsmarge, Veiligheidsgrens: Die bedrag wat verkope kan verminder alvorens 'n verlies ontstaan.</p>	<p>Ugcwizi okanye icebetshu: Imali intengiso enokwehla ngayo phambi kokuba kubekho ilahleko.</p>
<p>Operating leverage: A measure of the sensitivity of profits to changes in sales.</p>	<p>Bedryfshefboom: 'n Maatstaf van sensitiwiteit van wins soos die verkoopsomvang verander.</p>	<p>Iqondo lokomelela kwequmrhu: Umlinganiselo wokujonga indlela ingeniso ekulula ngayo ukuchatshazelwa lutshintsho kwizinga lentengiso.</p>
<p>Profit-volume graph: A graph that plots profit/losses against volume.</p>	<p>Wins-hoeveelheidgrafiek: 'n Grafiese voorstelling van die verwantskap tussen die produksiehoeveelheid en wins/verlies van 'n onderneming.</p>	<p>Igrafu yomthamo wengeniso: Igrafu ecacisa ingeniso/ilahleko xa zithelekiswa nomthamo</p>
<p>Profit-volume ratio: The proportion of sales available to cover fixed costs and provide for profit, calculated by dividing the contribution margin by the sales revenue, also known as contribution margin ratio.</p>	<p>Wins-hoeveelheidverhouding, Kontribusiekoersverhouding: Die beskikbare verkoopinkomste om vir vaste koste te betaal. Die verhouding word bereken deur die kontribusiemarge te deel in die verkoopsinkomste.</p>	<p>Umlinganiselo womthamo wengeniso: Isahlulo sentengiso esikhoyo esiza kuncedisa kwiindleko ezingatshintsha-tshintshiyoyi kuze kuvele ingeniso, sibalwa ngokwahlula-hlula umahluko owenziwe yingeniso yentengiso, okwabizwa ngokuba ngumlinganiselo womthamo wengeniso.</p>

Relevant range: The output range at which an organization expects to be operating with a short-term planning horizon.	Relevante omvang (hoeveekheid), Toepaslike omvang (hoeveelheid): `n Produksie of verkoopshoeveelheid waarteen die onderneming binne die korttermyn-beplanningshorison sal funksioneer.	Inqanaba elifanelekileyo: Inqanaba lokuvelisa iqumrhu elifuna ukufikelela kulo xa lisebenzisa isicwangciso esineenjongo zexesha elifutshane.
Sensitivity analysis: Analysis that shows how a result will be changed if the original estimates or underlying assumption changes	Sensitiwiteitsanalise: `n Analise wat die resultaat aantoon (soos wins) indien een van die oorspronklike insetparameters (soos vaste koste) sou verander.	Uhlahlelo lwesakhono sokumelana notshintsho: Uhlahlelo olubonisa indlela iziphumo eziza kutshintsha ngayo ukuba amanani oqikelelo akuqala okanye izinto ebekusekelwe kuzo ngoku bekuqikelelwa ziyatshintsha.
END OF CHAPTER 8	EINDE VAN HOOFSTUK 8	UKUPHELA KWESAPHELA 8

Chapter 9: Measuring relevant costs and revenues for decision-making	Hoofstuk 9: Meting van die toepaslike koste en ontvangste vir besluitnemingdoeleindes	Isahluko 9: Ukulinganisa iindleko nengeniso efanelekileyo ukulungiselela xa kuthathwa izigqibo
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Differential cash flows: The cash flows that will be affected by a decision that is to be taken, also known as incremental cash flows.	Differensiële kontantstrome, Inkrementele kontantstrome: Kontantstrome wat deur `n besluit beïnvloed word.	Imali ekhoyo exhomekekayo: Imali ekhoyo eza kuchatshazelwa sisigqibo esiza kuthathwa, ekwabizwa ngokuba yimali ekhoyo eza kunyuka.
Facility sustaining costs: Common costs that are incurred to support the organization as a whole and which are normally not affected by a decision	Onderhoudskoste van fisiese fasiliteite: Gemeenskaplike koste aangegaan om die onderneming as `n geheel te ondersteun. Hierdie	Iindleko zokulondoloza iqumrhu: Iindleko zesiqhelo ezivela kuba kuncediswa iqumrhu lilonke ezingaqhelanga kuchatshazelwa sisigqibo

that is to be taken. Examples include security, safety, maintenance, and plant management. It is not possible to identify these costs with particular products.	koste word normaalweg nie deur 'n bepaalde besluit beïnvloed nie. Voorbeelde sluit in beveiliging, instandhouding en destuur van die fisiese fasiliteite in die bedryf. Dit is nie moontlik om hierdie koste aan bepaalde produkte toe te reken nie.	esiseza kuthathwa.
Incremental cash flows: The cash flows that will be affected by a decision that is to be taken, also known as differential cash flows.	Inkrementele kontantstrome, Differensiële kontantstrome: Kontantstrome wat deur 'n besluit beïnvloed word.	Imali ekhoyo exhomekekayo: Imali ekhoyo eza kuchatshazelwa sisigqibo esiza kuthathwa, ekwabizwa ngokuba yimali ekhoyo exhomekekileyo.
Limiting factors: Scarce resources that constrain the level of output.	Beperkende faktore: Beperkte hulpbronne wat produksie-uitsette beperk.	Imiba enyinyayo: Izixhobo zokusebenza ezinqongopheleyo ezinyina isantya sokuvelisa.
Opportunity cost: The value of an independent marginal increase of a scarce resource, also known as the shadow price.	Geleentheidskoste: Die waarde van 'n onafhanklike marginale (prys-) styging van 'n skaars hulpbron, ook bekend as 'n skadu-prys.	lindleko ezingamangenela: Ixabiso lokuzinyukela kancinci kwesixhobo sokusebenza esinqongopheleyo, elikwabizwa ngokuba lixabiso elingabalwayo.
Opportunity costs: Costs that measure the opportunity that is sacrificed when the choice of one course of action requires that an alternative is given up.	Geleentheidskoste: 'n Bekende kostebegrip in die ekonomiese wetenskappe. Die geleentheidskoste van 'n besluit (of transaksie) word gelykgestel aan die koste van 'n alternatief wat prysgegee word om die spesifieke besluit te implementeer. Saam met dié begrip word die begrip geleentheidsopbrengs ook gebruik. Die geleentheidsopbrengs van 'n investering in masjiene is byvoorbeeld die rentekoerse wat op soortgelyke langtermynbeleggings betaal word.	lindleko ezingamangenela: lindleko ezilinganisa ithuba eliyekiweyo kuba kugqitywe ukuba kuthathwe isigqibo esithile esiza kufuneka kuyekwe enye into ebisele nayo ibaliwe.
Optimized production technology (OPT): An approach to production management that is based on the principle that profits are expanded by increasing the throughput of the plant, which it aims to achieve by identifying and dealing with bottlenecks.	Optimaliseerde produksietegnologie: 'n Benaderingswyse ten opsigte van produksiebestuur gebaseer op die beginsel dat wins vergroot word deur die verhoging van produksie-uitsette. In sodanige gevalle moet knelpunte geïdenifiseer en bestuur word.	Ubuchwepheshe bokunyusa izinga lemveliso (i-OPT): Indlela yokumelana nolawulo lwemveliso esekelwe kuluvo lokuba ingeniso ikhuliswa ngokwandisa imveliso yomzi-mveliso, ofuna ukuyifumana nokujonga nezinto ezibangela ukubambezeleka nokubambiseka.

<p>Outsourcing: The process of obtaining goods or services from outside suppliers instead of producing the same goods or providing the same services within the organization.</p>	<p>Uitbesteding, Uitkontraktering: Uitbesteding of uitkontraktering is 'n bestuursbesluit om sekere produkte of dienste van ander ondernemings te koop, in plaas van die vervaardiging van die produkte of dienste self.</p>	<p>Ukuthumela umsebenzi ngaphandle: Inkqubo yokucela iimpahla neenkonzo kumaqumrhu angaphandle endaweni yokuelisa ezi mpahla zinye okanye yokunikezela kwangale nkonzo inye apha ngaphakathi kwiqumrhu.</p>
<p>Qualitative factors: Non-monetary factors that may affect a decision.</p>	<p>Kwalitatiewe faktore: Nie-monetêre oorwegings wat `n besluit mag beïnvloed.</p>	<p>Imiba enxulumene nomgangatho: Imiba engeyomali enokuchaphazela isigqibo.</p>
<p>Special studies: A detailed non-routine study that is undertaken relating to choosing between alternative courses of action.</p>	<p>Toegewyde navorsing vir besluitneming: `n Gedetailleerde nie-roetine studie om tussen alternatiewe keusemoontlikhede te besluit.</p>	<p>Uphando-nzulu olulodwa: Uphando-nzulu olungesosiqhelo kodwa olutyebileyo olwenziwa kuba kuza kukhethwa phakathi kweendlela ekuza kwenziwa ngazo ezingeyiyo le yangaphambili, ezizenye.</p>
<p>Sunk costs: Costs that have been incurred by a decision made in the past and that cannot be changed by any decision that will be made in the future.</p>	<p>Versonke koste, Historiese koste: `n Koste wat alreeds deur `n besluit in die verlede aangegaan is en kan nie deur enige toekomstige besluit verander word nie. Versonke koste is `n onomkeerbare uitgawe wat irrelevant is betreffende toekomstige besluite.</p>	<p>Iindleko zexesha elidluleyo: Iindleko ekungenwe kuzo ngenxa yesigqibo esasenziwe ngaphambili kwaye ezingenakutshintshwa siso nasiphi na isigqibo esiza kwenziwa kwixa elizayo.</p>
<p>Throughput accounting: A management accounting methodology that gives priority to throughput over inventories and operational expenses.</p>	<p>Produksiekosteberekening: `n Relatiewe nuwe ontwikkeling in die bestuursrekeningkunde metodologie wat die prioriteit op produksie-aktiwiteite plaas bo voorrade en bedryfsuitgawes.</p>	<p>Ucwangciso-mali lweziphumo: Indlela yokulawula ucwangciso-mali ekhokelisa phambili umthamo wemveliso kunoluhlu lweempahla zequmrhu kunye neendleko zemisebenzi yemihla ngemihla.</p>
<p>Written-down value: The original cost of an asset minus depreciation</p>	<p>Gedepresieerde waarde: Die historiese (oorspronklike) koste van `n bate minus waardevermindering.</p>	<p>Ixabiso elithotyweyo: Iindleko zokuqala zempahla kwakuba kuthatyathwe izinga lokuhla kwexabiso.</p>
<p>END OF CHAPTER 9</p>	<p>EINDE VAN HOOFSTUK 9</p>	<p>UKUPHELA KWESAHLUKO 9</p>

Chapter 10: Pricing decisions and profitability analysis	Hoofstuk 10: Prysbeplatingbesluite en winsgewendheidsanalise	Isahluko 10: Izigqibo zokubeka amaxabiso nokuhlalelwa kwesakhono sokwenza inzuzo
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
<p>Absorption costing system (also referred to as full costing): A costing system that allocates all manufacturing costs, including fixed manufacturing costs, to products and values unsold stocks at their total cost of manufacture.</p>	<p>Absorpsie kosteberekeningstelsel, Integrale kosteberekeningstelsel: `n Kosteberekeningstelsel wat alle vervaardigingskoste, insluitende vaste vervaardigingskoste, aan produkte en onverkoopte voorrade allokeer teen die totale vervaardigingskoste. (Integrale koste: `n</p>	<p>Inkqubo yokwaba iindleko equka konke: Inkqubo yokubala iindleko eyaba zonke iindleko zokuvelisa, kuquka neendleko zokuvelisa ezingatshintsha-tshintshiyo, izabela iimveliso ize ibeke ixabiso leempahla ezingekathengiswa ngokweendleko zokuzivelisa.</p>

	Kosteberekening <i>waar alle koste inbereken word in teenstelling met slegs die direkte of veranderlike koste).</i>	
Cost-plus pricing: An approach to pricing customized products and services that involves calculating product costs and adding the desired profit margin.	Koste-plus prysbepaling: `n Benaderingswyse waarvolgens goedere op bestelling vervaardig (of dienste gelewer) se prysbepaling plaasvind deur die berekening van die produkkoste plus `n gewenste winsgrens.	Indleko kunye nexabiso: Indlela yokubeka amaxabiso eenkonzo neemveliso ezenziwe ngeendlela eyodwa equka ukubala iindleko zemveliso kuze kongezelelwe uchintsi wemali eyingeniso efunwayo.
Customer profitability analysis: The analysis of profits by individual customers or customer categories.	Kliënt-winsgewendheidsontleding, Kliënt-winsgewendheidsanalise: Die ontleding van wins van individuele kliënte of groepe kliënte.	Uhlahlelo lwegalelo lomthengi: Ukuhlahlela ingeniso ngokomthengi ngamnye okanye iintlobo zabathengi.
Full cost: The estimated sum of all resources that are committed to a product or service in the long run, also known as long-run cost.	Totale koste, Langtermynkoste: Die verwagte uitgawe van alle hulpbronne ten opsigte van `n produk of diens.	Iindleko zizonke: Isixa esiqikelelwayo sazo zonke izixhobo zokusebenza eziza kubekelwa imveliso okanye inkonzo esikwabizwa ngokuba zindleko zelixa elizayo.
Long-run cost: The estimated sum of all resources that are committed to a product or service in the long run, also known as full cost.	Langtermynkoste, Totale koste: Die verwagte uitgawe van alle hulpbronne ten opsigte van `n produk of diens.	Iindleko zexesha elide: Isixa esiqikelelwayo sazo zonke izixhobo zokusebenza eziza kubekelwa imveliso okanye inkonzo esikwabizwa ngokuba zindleko ezipheleleyo.
Pareto analysis: A type of statistical analysis based on the observation that a very small proportion of items account for the majority of value. The Pareto principle (also known as the 80/20 rule) roughly postulates that applicable to profit 80% of a company's profits come from 20% of its customers.	Pareto-ontleding, Pareto-analise: `n Soort statistiese ontleding gebaseer op die waarneming dat `n klein persentasie items bydrae tot die meeste waarde. Die Pareto beginsel (ook bekend as die 80/20 reël) postuleer dat byvoorbeeld van toepassing op wins, ongeveer 80% van `n onderneming se wins deur 20% van die kliënte bygedrae word.	Uhlahlelo lwe-Pareto: Uhlobo lokuhlalela olusekelwe ekuqwalaseleni ukuba igcuntswana lezinto ezithengiswayo zizo ezinexabiso elikhulu.
Penetration pricing policy: An approach to pricing that involves charging low prices initially with the intention of gaining rapid acceptance of the	Penetrasierysbeleid: `n Benaderingswyse ten opsigte van prysbeleid waar aanvanklik lae pryse gevra word met die doel of gouer	Inkqubo yokuxabisela ukwamkelwa ngabathengi: Indlela yokubeka amaxabiso equka ukubiza amaxabiso aphantsi ekuqaleni

product.	aanvaarvaarding van die produk te verkry.	ngeenjongo zokuba imveliso leyo iza kuthandwa ngokukhawuleza ngabathengi.
Price setters: Firms that have some discretion over setting the selling price of their products or services.	Prysvasstellers: Ondernemings wie 'n sekere diskresie het oor die prysvastelling van produkte en dienste.	lifemu ezibeka amaxabiso: lifemu ezinecham lokubeka amaxabiso okuthengisa eemveliso okanye iinkonzo zazo ngokokubona kwazo.
Price takers Firms that have little or no influence over setting the selling price of their products or services.	Prysnemers: Ondernemings wie min of geen invloed kan uitoefen op die daarstelling van verkoopprijs van produkte of dienste.	lifemu ezingenalizwi ekubekweni kwamaxabiso: lifemu ezingenalizwi okanye ezinefuthe elingephi kumba wokubekwa kwamaxabiso eemveliso okanye iinkonzo zalo.
Price-skimming policy: An approach to pricing that attempts to exploit sections of the market that are relatively insensitive to price changes.	Afroomprysbeleid: 'n Prysbeleid wat sekere afdelings van die mark uibuit wat relatief ongevoelig vir prysveranderinge is.	Inkqubo yeqhingana lokubeka amaxabiso: Indlela yokubeka amaxabiso ezama ukujolisa kakhulu kwabo bathengi bangayifaki ngqondweni kakhulu into yokutshintsha-tshinga kwamaxabiso.
Product life cycle: The period of time from initial expenditure on research and development to the withdrawal of support to customers.	Produklewensiklus: Het betrekking op produkte of dienste deur ondernemings aangebied. Produkte gaan deur verskillende stadiums, naamlik bekendstelling, groei, volwassenheid en agteruitgang, gesamentlik bekend as die lewensiklus van die produk. Bemarkers kan ook besluit om die lewensiklus van die produk te verleng wanneer daar nog gedeeltes van die vraag bestaan wat winsgewend ontgin kan word.	Amanqanaba ewonke emveliso: Isithuba esisuka kwixesha lokuqala ukuchitha imali kuphandwa kudidiyelwa imveliso ukuya kweso uchatha ozama ukuncedisa kubathengi arhoxiswayo.
Target costing: A technique that focuses on managing costs during a product's planning and design phase by establishing the target cost for a product or service that is derived from starting with the target selling price and deducting a desired profit margin.	Teikenkosteberekening: 'n Metode wat fokus op die beheer van koste tydens 'n produk se beplanning- en ontwerpfasie deur die vasstelling van 'n teikenkoste van 'n produk of diens wat afgelei is van 'n teikenverkoopprijs minus die gewenste winsgrens.	Ukumisela iindleko: Icebo eligxininisa ekulawuleni iindleko ngethuba lesigaba sokucetywa nokuyilwa kwemveliso ngokumisela iindleko eziza kuchithwa kuloo mveliso okanye kuloo nkonzo ezisusela ekuqaleni ngexabiso ekuza kuthengiswa ngalo elicetyiweyo kuze kulo kuthatyathwe ubugcwalalana obuyingeniso efunwayo.

<p>Target rate of return on invested capital: An approach to pricing that involves estimating the amount of investment attributable to a product and setting a price that ensures a satisfactory return on investment for a given volume.</p>	<p>Teikenopbrengskoers op geïnvesteerde kapitaal: `n Benaderingswyse ten opsigte van prysvasstelling wat vereis dat eers die investeringsbedrag wat die produk vereis bepaal word, gevolg deur `n prysvasstelling wat `n bevredigende opbrengskoers vir die gegewe produksie- of verkoopshoeveelheid verseker.</p>	<p>Inzuzo elindelweyo kwinkunzi ebityaliwe: Indlela yokubeka ixabiso equka ukuqikelela isixa esiza kusetyenziswa kuloo mveliso kuze kubekwe ixabiso eliza kuqinisekisa ukuba inkunzi ebichithwe kule mveliso iza kuzala (amathole) kuloo mthamo usikiweyo uza kuthengiswa.</p>
END OF CHAPTER 10	EINDE VAN HOOFSTUK 10	UKUPHELA KWESAHLUKO 10

Chapter 11: Activity-based costing	Hoofstuk 11: Aktiwiteitsgebaseerde kosteberekening	Isahluko 11 – Indlela yokwaba iindleko esekelwe kwimisebenzi
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
<p>Activities: The aggregation of many different tasks, events or units of work that causes the consumption of resources.</p>	<p>Aktiwiteite: Die samevoeging van baie verskillende take, gebeurtenisse of werkeenhede wat die verbruik van hulpbronne tot gevolg het.</p>	<p>Imisebenzi: Ukubala kudityaniswe imisebenzi, iziganeko okanye iiyunithi zomisebenzi ezininzi ezahlukeneyo ezibangela ukusetyenziswa kwezixhobo zokusebenza</p>

Activity cost drivers: A cost driver used to assign the costs assigned to an activity cost centre to products.	Aktiwiteitsgedrewe koste-oorsake, Aktiwiteitsgedrewe koste –impulse, Aktiwiteitsgedrewe koste-naspeurbaarheid: Koste word toegereken na `n aktiwiteitskostesentrum en vandaar na produkte.	Into ephembelela iindleko: Into ephembelela iindleko esetyenziswa ukwaba iindleko zisabelwa icandelo elineendleko zeemveliso.
Batch-related activities: Activities that are performed each time a batch of goods is produced.	Serie-verwante aktiwiteite: Aktiwiteite wat telkens verrig word wanneer `n serie voltooide produkte vervaardig word.	Imisebenzi esekelwe kwizixa: Imisebenzi eyenziwayo isihlandlo ngasinye isixa seempahla siveliswa.
Brand sustaining expenses: Expenses relating to supporting a brand and not to any specific product or service within that brand.	Handelsmerkondersteunende uitgawes: Uitgawes verwant aan die ondersteuning van `n handelsmerk en nie die wat aan `n spesifieke produk of diens binne die handelsmerk verwant is nie.	Iindleko zokugcina igama lemveliso: Iindleko ezinxulumene nokuxhasa igama loluhlu lwemveliso ethile ingekuba ziza kuxhasa imveliso okanye inkonzo ethile eyodwa kolu luhlu lweemveliso.
Business sustaining activities: Activities performed to support the organization as a whole, also known as facility sustaining activities.	Ondernemingsondersteunende aktiwiteite, Fasiliteitsondersteunende aktiwiteite: Aktiwiteite verrig om die onderneming as `n geheel te onderhou.	Imisebenzi eza kugcina ishishini: Imisebenzi eyenziwayo ukuxhasa iqumrhu lilonke, ekwabizwa ngoku yimisebenzi yokuzinzisa iqumrhu.
Committed resources: Resources that have to be acquired in discrete amounts in advance of usage, where the supply cannot be continually adjusted in the short run to match exactly the usage of resources.	Toegewyde hulpbronne: Hulpbronne wat in diskrete (geheimhouding) hoeveelhede voor die fisiese verbruik verkry is waar die aanbod nie voortdurend oor die kort termyn eksak by die verbruik aangepas kan word nie.	Izixhobo esezimiselwe okuthile: Izixhobo zokusebenza ekufuneka zifunyanwe ngezixa ezithile zilungiselelwa ukusetyenziswa, apho umyinge ofunwayo ungenakusuka utshintshwe ngesiquphe ukuze ulingane ngqo ezo zifunekayo.
Consumption ratio: The proportion of each activity consumed by a product.	Konsumpsieverhouding, Verbruiksyfer, Verbruiksverhouding: Die verhouding van elke aktiwiteit verbruik deur `n produk.	Umlinganiselo wokusebenzisa: Ixesha lomsebenzi ngamnye elityiwa yimveliso.
Cost of resources supplied: The cost of	Hulpbronnkoste verskaf: Hulpbronnkoste verskaf	Iindleko zezixhobo ezithengiweyo: Iindleko

resources supplied for an activity, whether or not all these resources are actually required, which may include the cost of some unused capacity.	vir `n aktiwiteit, niesteenstaande of al die hulpbronne werklik benodig is. In so `n geval sluit die hulpbronnokoste selfs onbenutte kapasiteit in.	zezixhobo zokusebenza ezithengelwe umsebenzi othile, nokuba zonke na ezi zixhobo ziyafuneka okanye hayi, ezinokuquka iindleko zezinye izixhobo ezingasetyenziswanga.
Cost of resources used: The cost of resources actually used for an activity, which excludes the cost of any unused capacity.	Koste van hulpbronne gebruik: Die koste van hulpbronne gebruik sluit in slegs die werklike hulpbrongebruik en behels nie die koste van enige onbenutte kapasiteit nie.	Iindleko zezixhobo ezisetyenzisiweyo: Iindleko zezixhobo ezisetyenzisiweyo ngokwenene kumsebenzi othile, ezingabali iindleko zezixhobo ezingasetyenziswanga.
Cost of unused capacity: The difference between the cost of resources supplied and the cost of resources used.	Koste van onbenutte kapasiteit: Die verskil tussen die hulpbronnokoste voorsien en die koste van hulpbronne gebruik.	Iindleko zezixhobo ezingasetyenziswanga: Umahluko phakathi kweendleko zezixhobo ezithengiweyo kunye nezixhobo ezisetyenzisiweyo.
Customer sustaining activities: Activities that are performed to support the relationship with customers.	Verbruikersondersteunende aktiwiteite: Aktiwiteite verrig om die verwantskap met verbruikers te ondersteun.	Imisebenzi yokugcina abathengi: Imisebenzi eyenziwayo ukuxhasa nokunasa ubudlelwana kunye nabathengi.
Duration drivers: A cost driver used to assign the costs assigned to an activity cost centre to products that is based on the amount of time required to perform an activity.	Tydsgedrewe koste: Is `n maatstaf of koste toe te reken na `n aktiwiteitsgedrewe kostesentrum (naspeuring) en dan na produkte op grond van die tyd benodig om die aktiwiteit te verrig.	Izinto ezikhokela ixesha: Into eqhuba iindleko esetyenziswa ukwaba iindleko ezabelwe icandelo elinomsebenzi weendleko wemveliso esekelwe kwixesha elifunekayo ukwenza umsebenzi othile.
Facility sustaining activities: Activities performed to support the organization as whole, also known as business sustaining activities.	Fasiliteitsondersteunende aktiwiteite, Ondernemingsondersteunende aktiwiteite: Aktiwiteite verrig om die onderneming as `n geheel te ondersteun.	Imisebenzi egcina iqumrhu: Imisebenzi eyenziwayo ukuxhasa iqumrhu lilonke, ekwabizwa ngokuba yimisebenzi yokuzinzisa iqumrhu.
Flexible resources: Types of resources whose supply can be continually adjusted to match exactly the usage of resources.	Aanpasbare hulpbronne: Soorte hulpbronne waarvan die aanbod voortdurend aangepas word om presies by die verbruik aan te pas.	Izixhobo zokusebenza ezinomyinge onokutshintsha-tshintshwa: Iintlobo zezixhobo zokusebenza ezifumaneka ngendlela enokutshintshwa rhoqo ukuze ihambelane ngqo nendlela eziza kusetyenziswa ngayo.
Model of resource consumption: A model that focuses on the cost of using resources, as opposed to the cost of supplying resources.	Hulpbronverbruikmodel: `n Model gerig op die koste van hulpbronverbruik in teenstelling met die koste om hulpbronne te verskaf.	Indlela yokusebenzisa izixhobo zokusebenza: Indlela egxininisa kwiindleko zokusebenzisa izixhobo hayi iindleko zokuthenga izixhobo.

<p>Non-volume-based cost drivers: A method of allocating indirect costs to cost objects that uses alternative measures instead of assuming that a product's consumption of overhead resources is directly related to the number of units produced.</p>	<p>Nie-hoeveelheidsgedrewe koste-oorsake, Nie-hoeveelheidsgedrewe koste-impulse: `n Metode waarvolgens indirekte koste aan kostedaers toegereken word wat alternatiewe maatstawwe gebruik in plaas van die aanname dat `n produk se verbruik van oorhoofde bronne in `n direkte verband is met die aantal eenhede vervaardig.</p>	<p>Izinto ezitya iindleko ezingaxhomekekanga kumthamo: Indlela yokwaba iindleko ezingathanga ngqo zisabelwa izinto ezifuna iindleko kodwa ezisebenzisa amanye amalinge endaweni yokugqiba ukuba ukusetyenziswa kwezixhobo zokuqhuba ishishini yimveliso kuhambelana ngqo nenani leeyunithi ezivelisiweyo.</p>
<p>Product line sustaining expenses: Expenses relating to supporting a product line and not to any brand or product within that product line.</p>	<p>Produklynondersteunende uitgawes: Uitgawes met betrekking tot die ondersteuning van die produklyn. Hierdie soort uitgawes het nie betrekking op enige handelsmerk of produk binne die produklyn nie.</p>	<p>Iindleko zokugcina imveliso ethile: Iindleko ezihambelana nokuxhasa imveliso ethile kuluhlu lweemveliso ingabi lulo naluphi na olunye uhlobo lwemveliso kolu luhlu lweemveliso.</p>
<p>Product sustaining activities: Support activities that are performed to enable the production and sale of individual products and which are not related to the volume of each product.</p>	<p>Produkondersteunende uitgawes: Ondersteunende aktiwiteite wat verrig word om die vervaardiging en verkoop van individuele produkte te bewerkstellig. Hierdie uitgawes hou nie verband met die hoeveelhede van die produk nie.</p>	<p>Imisebenzi yokugcina igama lemveliso: Imisebenzi eyenziwayo ukuze kukwazi ukuveliswa nokuthengiswa iimveliso ezithile ezingaxhomekekanga kumthamo wemveliso nganye.</p>
<p>Resource cost driver: A cause-and-effect cost driver used to allocate shared resources to individual activities.</p>	<p>Hulpbrongedrewe koste-oorsake, Hulpbrongedrewe koste-impulse: `n Oorsaak-en-gevolg verwantskap wat gebruik word om gedeelde hulpbronne aan individue aktiwiteite toe te reken.</p>	<p>Into ephembelela iindleko zezixhobo zokusebenza: Into ephembelela iindleko exhomekeka kunobangela neziphumo esetyenziswa ukwabelwa imisebenzi ngemisebenzi izixhobo zokusebenza ezisetyenziswa ngokwabelana.</p>
<p>Service sustaining activities: Support activities that are performed to enable the production and sale of individual services and which are not related to the volume of each service provided.</p>	<p>Diensondersteunende aktiwiteite: Hier word verwys na ondersteunende aktiwiteite verrig om die vervaardiging en verkoop van individuele dienste te bewerkstellig. Hierdie uitgawes hou nie verband met die hoeveelhede van elke diens gelewer nie.</p>	<p>Imisebenzi egcina inkonzo: Imisebenzi eyenziwayo ukuze kukwazi ukuveliswa nokuthengiswa kweenkonzo ezithile ezingaxhomekekanga kumthamo wenkonzo nganye eyenziweyo.</p>

<p>Transaction drivers: A cost driver used to assign the costs assigned to an activity cost centre to products that is based on the number of times an activity is performed.</p>	<p>Transaksiegedrewe koste-oorsake, Transaksiegedrewe koste-impulse: Transaksiegedrewe koste-oorsake word gebruik om die koste aan die aktiwiteitskostesentrum en vandaar na produkte toe te reken gebaseer op die aantal keer wat die aktiwiteit verrig is.</p>	<p>Izinto eziphembelela unaniselwano: Into ephembelela iindleko ezisetyenziswa ukwaba iindleko ezabelwe icandelo elinomsebenzi weendleko wemveliso esekelwe kwizihlandlo umsebenzi othile owenziwe ngazo.</p>
<p>Unit-level activities: Activities that are performed each time a unit of the product or service is produced.</p>	<p>Eenheidsvlak-aktiwiteite: Aktiwiteite verrig wanneer telkens 'n produk- of dienseenheid vervaardig word.</p>	<p>Imisebenzi ekumgangatho weyunithi: Imisebenzi eyenziwa isihlandlo ngasinye imveliso okanye inkonzo iveliswa.</p>
<p>Volume-based cost drivers: A method of allocating indirect costs to cost objects that correlates a product's consumption of overhead resources with the number of units produced.</p>	<p>Hoeveelheidsgedrewe koste-oorsake, Hoeveelheidsgedrewe koste-impulse, Hoeveelheidsgedrewe koste-naspeurbaarheid: 'n Metode waarvolgens indirekte koste aan kostedraers toegereken word wat in ooreenstemming is met die produk se verbruik van oorhoofse hulpbronne met die aantal produkte vervaardig.</p>	<p>Izinto eziphembelela iindleko ezixhomekeke kumthamo: Indlela yokwaba iindleko engathanga ngqo zisabelwa izinto ezifuna iindleko ezihambelana nokusetyenziswa kwezixhobo zokuqhuba ishishini yimveliso ngokwenani leeyunithi ezivelisiweyo.</p>
<p>END OF CHAPTER 11</p>	<p>EINDE VAN HOOFSTUK 11</p>	<p>UKUPHELA KWESAHLUKO 11</p>

Chapter 12: Decision making under conditions of risk and uncertainty	Hoofstuk 12: Besluitneming by toestande van risiko en onsekerheid	Isahluko 12: Ukuthatha izigqibo phantsi kweemeko zomngcipheko nentandabuzo
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Decision tree: A diagram showing several possible courses of action and possible events and the potential outcomes for each of them.	Besluitboom: `n Diagram wat die verskillende alternatiewe keusemoontlikhede aantoon tesame met hul waarskynlikhede en verwagte waardes (moontlike resultate).	Umzobo wokuthatha izigqibo: Umzobo obonisa izinto ezininzi ezinokuba ngunobangela wenyathelo elithile kunye nezinye iziganeko ezinokwenzeka kunye nezinto ezinokuba ziziphumo zaso ngasinye.
Diversification strategy: A strategy of investing in a range of different projects in order to minimize risk.	Diversifikasiestrategie: `n Strategie waarvolgens in `n reeks verskillende projekte geïnvesteer word te einde risiko te minimiseer.	Iqhinga lokunaba: Icebo lokusebenzisa imali kwiiprojekthi ezahlukeneyo ngeenjongo zokufuna ukungabetheki kakhulu.
Expected value: A figure calculated by weighting	Verwagte waarde: `n Getal wat bepaal word deur	Ixabiso elilindelekileyo: Inani elibalwa

each of the possible outcomes by its associated probability.	die weging van elke moonlike uitkoms met sy geassiseerde waarskynlikheid.	ngokulinganisa izinto ezinokuba ziziphumo ngamathuba okuba ezo zinto zingenzeka.
Expected value of perfect information: The maximum amount it is worth paying for additional information in an uncertain situation, calculated by comparing the expected value of a decision if the information is acquired against the expected value in the absence of the information.	Verwagte waarde van volmaakte inligting: Die maksimum bedrag wat rationeel is om te betaal om bykomende inligting in 'n onsekere wêreld te verkry. Dit word bereken deur die verwagte waarde van die besluit gegrond op die inligting te vergelyk met die verwagte waarde waar die inligting afwesig is.	Ixabiso elilindelekileyo lolwazi olungenachaphaza: Eyona mali iphezulu unokuyibhatala ukuze ufumane olunye ulwazi kwiimeko apho kungekho zinzo nangqiniseko, ebalwa ngokuthelekisa ixabiso lenzuzo elindelekileyo ngesigqibo ukuba ulwazi lufunyenwe kuba kujongwe ezi nzuzo xa ulwazi lungekho.
Maximax criterion: A decision rule based on the assumption that the best possible outcome will always occur and the decision maker should therefore select the largest payoff	Maksimum-kriterium, Maksimum-maatstaf: 'n Besluitreël gebaseer op die aanname dat die beste moontlike uitkoms (resultaat of uitbetaling) altyd sal plaasvind en derhalwe moet die besluit geneem word met die grootste uitbetaling.	Inqobo ye-Maximax: Umthetho wokuthatha isigqibo osekulwe ekucingeleni ukuba konke kuya kuhlala kuhamba kakuhle ke ngoko abo bathatha izigqibo kufuneka bathathe esona sigqibo siza kuza nezona ziphumo zihle.
Maximin criterion: A decision rule based on the assumption that the worst possible outcome will always occur and the decision-maker should therefore select the largest payoff under this assumption.	Maksimin-kriterium, Maksimin-maatstaf, Maksimum spytkriterium, minimaks-kriterium: 'n Besluitreël gebaseer op die aanname dat die swakste moontlike resultaat sal altyd plaasvind en derhalwe moet die besluitnemer die grootste uitbetaling onder hierdie aanname kies.	Inqobo ye-Maximin: Umthetho wokuthatha isigqibo osekulwe ekucingeleni ukuba konke kuya kuhlala kuhamba kakuhle ke ngoko abo bathatha izigqibo kufuneka bathathe esona sigqibo siza kuza nezona ziphumo zihle ngokwale ndlela baqikelele ngayo.
Objective probabilities: Probabilities that can be established mathematically or compiled from historical data.	Objektiewe waarskynlikhede: Waarskynlikhede wat wiskundig of van historiese data saamgestel word.	Okunokuzenzekela ngokunokwako: Izinto ezinokwenzeka ezinokubonwa ngokubalwa ngamanani okanye kusetyenziswa ulwazi lokwakwenzeke ngaphambili.
Probability: In the context of risk, the likelihood that an event or state of nature will occur, normally expressed in decimal form with a value between 0 and 1.	Waarskynlikheid: In die konteks van risiko, die moontlikheid dat 'n reële gebeurtenis of 'n hipotetiese gebeurtenis sal plaasvind. Waarskynlikhede se desimale waardes varieer tussen 0 (absoluut onseker) en 1 (sekerheid).	Okunokwenzeka: Kwiimeko apho kukho imingcipheko, ithemba lokuba isiganeko okanye imeko elawulwa yindalo iza kwenzeka, kumaxa amaninzi ibhalwa ngokwamanani aphakathi kuka-0 no-1.

<p>Probability distribution: A list of all possible outcomes for an event and the probability that each will occur.</p>	<p>Waarskynlikheidsverdeling: `n Opgawe van alle moonlike uitkomst van `n gebeurtenis en die geassosieerde waarskynlikde dat die gebeurtenis sal plaasvind.</p>	<p>Ukusaszwa kwamathuba okunokwenzeka: Uluhlu lwazo zonke izinto ezinokuba ziziphumo zesiganeko namathuba okuba ngasinye kuzo zingenzeka.</p>
<p>Regret criterion: A decision rule based on the fact that if a decision-maker selects an alternative that does not turn out to be the best, he or she will experience regret and therefore decisions should be made that will minimize the maximum possible regret.</p>	<p>Spytkriterium: `n Besluitreël gebaseer op die feit dat indien `n besluitnemer `n alternatief kies wat nie blyk die beste te wees nie, sal die persoon `n mate van spyt ervaar. Derhalwe behoort besluite geneem word wat die maksimum moontlike spyt sal minimiseer.</p>	<p>Inqobo yokuzisola: Umthetho wokuthatha isigqibo osekelwe ekubeni ukuba lowo uthatha isigqibo ukhetha enye indlela engazi kuphela isiza neziphumo ezincumisayo, uza kuzisola ke ngoko kufuneka kuthathwe izigqibo eziza kuphungula amathuba okuba ubani abhuqwe ngumvandedwa ombi wokuzisola.</p>
<p>Risk: A concept applied to a situation where there are several possible outcomes and there is relevant past experience to enable statistical evidence to be produced for predicting the possible outcomes.</p>	<p>Risiko: `n Konsep van toepassing by `n situasie waar daar verskillende moonlike uitkomst (uitbetalings) is en waar toepaslike ondervinding uit die verlede statistiese bewysvoering moontlik maak deur die moontlike uitkomst te voorspel.</p>	<p>Umngcipheko: Igama elisetyenziswa kwimeko apho kunokubakho iziphumo ezininzi ezinokwenzeka kwaye kukho nobungqina obububo bokwakwenzeke ngaphambili ukuze buncedise ukuze kuziwe nobungqina obuchanekileyo ukuze kusetyenziswe bona ukuqikelela izinto ezinokuba ziziphumo.</p>
<p>Risk averter: An individual who, given a choice between more or less risky alternatives with identical expected values, prefers the less risky option.</p>	<p>Risiko-afsydig: `n Individu wie `n keuse kan maak tussen min of meer riskante alternatiewe met identiese verwagte waardes, verkies die mins-riskante alternatief.</p>	<p>Isithinteli- mngcipheko: Umntu othi, xa ekhethiswa phakathi kwendlela enomngcipheko omkhulu nengabonakalisi migibe mininzi zibe zombini zithembisa ngeziphumo ezifanayo, akhethe ukuthatha le ingenamigibe mininzi.</p>
<p>Risk neutral: An individual who, given a choice between more or less risky alternatives with identical expected values, would be indifferent to both alternatives because they have the same expected values.</p>	<p>Risiko-neutraal: By `n situasie waar `n individu kan kies tussen min of meer minder riskante alternatiewe met identiese verwagte waardes, sal die persoon onverskillig (indifferent) wees aangesien die verwagte waardes van die alternatiewe dieselfde is.</p>	<p>Ongazihluphi ngamncipheko: Umntu othi, xa ekhethiswa phakathi kwendlela enzima enemingcipheko kunye nengabonakalisi migibe mininzi kodwa zibe zombini zineziphumo ezifanayo, angazi nokuba makakhethe yiphi kwezi zimbini kuba kulindeleke iziphumo ezifanayo kuzo</p>

		zombini.
Risk seeker: An individual who, given a choice between more or less risky alternatives with identical expected values, prefers the riskier option.	Risiko-soeker, Risiko-blootsteller: `n Situasiie waar `n individu kan kies tussen min of meer minder riskante alternatiewe met identiese verwagte waardes, die meer riskante alternatief verkies word.	Okhangela umngcipheko: Umntu othi, xa ekhethiswa phakathi kwendlela enomngcipheko omkhulu nengabonakalisi migibe mininzi zibe zombini zithembisa ngeziphumo ezifanayo, akhethe ukuthatha le inemigibe emininzi.
Single most likely estimate: The outcome with the highest probability attached to it.	Enkel mees waarskynlike skatting: Die uitkoms (uitbetaling) met die hoogste geassosieerde waarskynlikheid.	Eyona iyodwa inokuqikelelwa: Isiphumo esisona sinamathuba amaninzi okuba singenzeka.
Standard deviation: The square root of the mean of the squared deviations from the expected value. Stated differently: The square root of the variance. Is a yardstick of risk.	Standaardafwyking: Die vierkantwortel van die gemiddelde afwykings van die verwagte waarde gekwadreer. Anders gestel: Die vierkantswortel van die variansie. Is `n maatstaf van risiko.	Ukunxaxha okuqhelekileyo: Inani eliphindi-phinda iavareji yenani elinxaxhayo eyingcambu yeli xabiso lilindelekileyo.
States of nature: In the context of risk and uncertainty, factors that are outside the decision-maker's control, also known as events.	Hipotetiese omstandighede van die stand van die omgewing: In die konteks van risiko en onsekerheid waar die stand van die omgewingsfaktore buite die beheer van die besluitnemer is, soos resessie in die ekonomie of hoogkonjunktuur.	Izinto zendalo: Kwiimeko apho kukho imingcipheko nokungazinzi, izinto lowo uthatha izigqibo ezingaphaya kwamandla akhe, ezibizwa ngokuba ziziganeko.
Subjective probabilities: Probabilities that are based on an individual's expert knowledge, past experience and on observations of current variables that are likely to affect future events.	Subjektiewe waarskynlikhede: Waarskynlikhede gebaseer op die besluitnemer se kundige kennis, ondervinding vanuit die verlede en waarnemings van teenswoordige veranderlikes wat moontlik toekomstige gebeure sal beïnvloed.	Okunokwenzeka okuxhomekekayo: Izinto ezicingelwa ukuba zingenzenka ezisekelwe kulwazi olunzulu, amava ngokwakwenzeke ngaphambili kunye nokuqwalasela okwenzekayo ngoku ngumntu lowo okunokuchaphazela izinto eziza kwenzeka kwixa elizayo.
Uncertainty: A concept applied to a situation where there are several possible outcomes and but there is little previous statistical evidence to enable probabilities to be attached to possible outcomes.	Onsekerheid: `n Situasiie wanneer verskillende moontlike uitkomst bestaan maar daar is min of geen statistiese gegewens wat die daarstelling van waarskynlikhede moontlik maak en die koppeling daarvan aan uitbetalings.	Intandabuzo: Igama elisetyenziswa kwimeko apho kukho iziphumo ezininzi ezinokwenzeka kodwa bube ubungqina obukhoyo bomakwenzeke ngaphambili obunengcaciso engamanani bubuncinane kakhulu ukuze kukwazi ukuqikelela

		okunokwenzeka kwiziphumo ezinokubakho.
END OF CHAPTER 12	EINDE VAN HOOFSTUK 12	UKUPHELA KWESAHLUKO 12

Chapter 13: Capital investment decisions: appraisal methods	Hoofstuk 13: Kapitaalinvesteringsbesluite: Beoordelingskriteria of Kapitaalinvesteringsbesluite: Beoordelingsmaatstawwe	Isahluko 13: Izigqibo ngokutyala imali: iindlela zokuthelekelela ixabiso
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Accounting rate of return: A method of appraising capital investments where the average annual profits from a project are divided into the average investment cost, also known as return on investment and return on capital employed.	Rekeningkundige opbrengskoers: `n Kapitaalinvestering beoordelingsmaatstaf waar die gemiddelde jaarlikse wins as `n persentasie van die gemiddelde investeringskoste bereken word. Die berekende syfer staan ook bekend as die investeringsopbrengskoers en die opbrengskoers op kapitaal geïnvesteer.	Umlinganiselo wenzuzo ngokocwangciso-mali: Indlela yokubeka ixabiso lenkunzi-mali eza kutyalwa apho iavareji yengeniso yonyaka kwiprojekthi yahlulwayo ibe yiavareji yeendleko zotyalo-mali, ekwabizwa ngokuba yinzuzo yotyalo-mali kunye nenzuzo kwimali ibityaliwe.
Annual percentage rate (APR): A discount or interest rate quoted as a rate per annum.	Jaarlikse persentasie rentekoers: `n Verdiskonterings- of jaarlikse rentekoers	Umlinganiselo wepesenti yonyaka (i-APR): Isaphulelo okanye umlinganiselo wenzala yemali exeliweyo njengomlinganiselo ngonyaka.
Annuity: An asset that pays a fixed sum each period for a specific number of periods.	Anuïteit: `n Bate wat `n vaste som per periode betaal vir `n spesifieke aantal periodes.	Intlawulo yonyaka: Impahla ebhatala isixa esingatshintshiyo kwisithuba ngasinye ngamathuba athile aqingqekileyo.
Compounding interest: The concept of adding the interest earned to the original capital invested so that further interest is generated.	Saamgestelde rente: Die konsep waar rente verdien op die oorspronklike kapitaal geïnvesteer bygetel word sodat verdere rente op die rente en hoofsom verdien word.	Iinzala ephindeneyo: Indlela yokongeza inzala efunyenweyo kwinkunzi-mali ebityaliwe ukuze kubekho enye inzala.
Cost of capital: The financial return that an organization could receive if, instead of investing cash in a capital project, it invested the same amount in securities on the financial markets, also known as the opportunity cost of an investment, the minimum required rate of return, the discount rate and the interest rate.	Koste van kapitaal: `n Finansiële opbrengskoers wat die onderneming kan verdien het deur in plaas van investering van kontant in die kapitaalprojek, dieselfde bedrag in effekte in finansiële markte belê word en derhalwe `n alternatiewe opbrengskoers verkry word. Die koste van kapitaal staan ook bekend as die minimum vereiste opbrengskoers op kapitaalprojekte, die verdiskonteringskoers of	Iindleko zenkunzi-mali: Inzuzo eyimali iqumrhu elinokuyifumana ukuba, endaweni yokutyala imali ezinkozo kwiprojekthi ezinkulu, lingayisebenzisa loo mali ekuthengeni izabelo kwiimarike zezezimali, ekwabizwa ngokuba zindleko eziziveleleyo kwimali ebityaliwe, ubuncinane beqondo lenzuzo, iqondo elisisaphulelo kunye neqondo lenzala.yemali

	rentekoers. In die finansiële literatuur staan dit ook bekend as die kritiese opbrengskoers .	
Costbenefit analysis (CBA): An investment appraisal technique developed for use by non-profit making organizations that define the costs and benefits of a project in much wider terms than those included in investment appraisals undertaken in the pursuit of profit maximization.	Kostevoordeelontleding: `n Kapitaalbeoordelingsmaatstaf ontwikkel vir die gebruik van nie-winssoekende ondernemings. Die koste en voordele van `n projek word in meer wyer terme bepaal dan in die geval van winssoekende ondernemings.	Uhlahlelo lwenzuzo yelahleko (i-CBA): Indlela yokubeka ixabiso lotyalo-mali eyenzelwe imibutho engenzi ngeniso ecacisa iindleko neenzuzo zeprojekthi ngobubanzi kunezo ndlela zokubala ixabiso lotyalo-mali ezisetyenziswe kuba kujongwe ukufumana ingeniso eninzi kangangoko.
Discount rate: The financial return that an organization could receive if, instead of investing cash in a capital project, it invested the same amount in securities on the financial markets, also known as the opportunity cost of an investment, the minimum required rate of return, the cost of capital and the interest rate.	Verdiskonteringskoers: `n Finansiële opbrengskoers wat die onderneming kan verdien deur in plaas van investering van kontant in die kapitaalprojek, dieselfde bedrag in effekte in finansiële markte belê word en derhalwe `n alternatiewe opbrengskoers verkry word. Die koste van kapitaal staan ook bekend as die minimum vereiste opbrengskoers op kapitaalprojekte, die verdiskonteringskoers of rentekoers. In die finansiële literatuur staan dit ook bekend as die kritiese opbrengskoers.	Umlinganiselo wesaphulelo: Inzuzo eyimali iqumrhu elinokuyifumana ukuba, endaweni yokutyala imali ezinkozo kwiprojekthi ezinkulu, lingayisebenzisa loo mali ekuthengeni izabelo kwiimarike zezezimali, ekwabizwa ngokuba zindleko eziziveleleyo kwimali ebityaliwe, ubuncinane beqondo lenzuzo, iqondo elisisaphulelo kunye neqondo lenzala yemali.
Discounted cash flow (DCF): A technique used to compare returns on investments that take account of the time value of money.	Verdiskonteerde kontantstroom: `n Kapitaalinvesteringsbegroting beoordelingsmaatstaf wat met die tydwaarde van geld rekening hou.	Imali ekhoyo enesaphulelo (i-DCF): Icebo elisetyenziswayo ukuthelekisa inzuzo kutyalo-mali eliquka ixabiso lexesha lemali.
Discounted payback method: A version of the payback method of appraising capital investments in which future cash flows are discounted to their present values.	Verdiskonteerde herwinningstermyn: `n Kapitaalinvesteringsbegroting beoordelingsmaatstaf wat `n aanpassing van die normale herwinningstermyn verteenwoordig waar die toekomstige kontantstrome se teenswoorde waarde bereken word.	Indlela yokubuyisa imali enesaphulelo: Uhlobo lokuhlawula kwakhona apho utyalo-mali olusisixa esikhulu apho imali ezayo yaphulelwawa ngokwexabiso layo langoku.
Discounted present value: The value today of cash to be received in the future, calculated by discounting.	Verdiskonteerde teenswoordige waarde: Die teenswoordige waarde van R1 (een Rand) vandag wat in die toekoms ontvangbaar is	Ixabiso langoku elaphuliweyo: Ixabiso lanamhlanje lemali esezayo, elibalwa ngesaphulelo.

Discounted rate of return: A technique used to make capital investment decisions that take into account the time value of money, representing the true interest rate earned on an investment over the course of its economic life, also known as internal rate of return (IRR).	Verdiskonteerde opbrengskoers: `n Benaderingswyse by die neem van kapitaalinvesterings wat met die tydwaarde van geld rekening hou. Deur die inkorporering van die tydwaarde van geld word die ware rentekoers verdien oor die ekonomiese lewensduur bereken, ook bekend as die interne opbrengskoers.	Umlinganiselo wengeniso onesaphulelo: Iqhinga elisetyenziswayo ukuthatha izigqibo ngemali eza kutyalwa ethathela ingqalelo ixabiso lexesha lemali, eliliqondo lenzala yemali elichanekileyo okanye lokwenyani efunyenwe kule mali ibityaliwe ngethuba lisenza imali, elikwabizwa ngokuba liqondo lenzuzo langaphakathi (i-IRR).
Discounting: The process of converting cash to be received in the future into a value at the present time by the use of an interest rate.	Verdiskontering: Die proses waar toekomstige kontantstrome se teenswoorde waarde deur die gebruik van `n rentekoers bereken word.	Ukwaphulela: Inkqubo yokubala kuguqulwa imali esezayo ibe nexabiso lanamhlanje ngokusebenzisa umlinganiselo wenzala.
Interest rate The financial return that an organization could receive if, instead of investing cash in a capital project, it invested the same amount in securities on the financial markets, also known as the opportunity cost of an investment, the minimum required rate of return, the cost of capital and the discount rate.	Rentekoers: `n Finansiële opbrengskoers wat die onderneming kan verdien het deur in plaas van investering van kontant in die kapitaalprojek, dieselfde bedrag in effekte in finansiële markte belê word en derhalwe `n alternatiewe opbrengskoers verkry word. Die rentekoers staan ook bekend as die alternatiewe- of geleenheidskoste van `n investering, die minimum vereiste opbrengskoers van kapitaalprojekte, die koste van kapitaal en die verdiskonteringskoers.	Umlinganiselo wenzala yemali: Inzuzo eyimali iqumrhu elinokuyifumana ukuba, endaweni yokutyala imali ezinkozo kwiprojekthi ezinkulu, lingayisebenzisa loo mali ekuthengeni izabelo kwiimarike zezezimali, ekwabizwa ngokuba zindleko eziziveleleyo kwimali ebityaliwe, ubuncinane bomlinganiselo wenzuzo, umlinganiselo osisaphulelo kunye nomlinganiselo wenzala.
Internal rate of return (IRR): A technique used to make capital investment decisions that take into account the time value of money, representing the true interest rate earned on an investment over the course of its economic life, also known as discounted rate of return.	Interne opbrengskoers: `n Kapitaalinvesteringsbegroting beoordelingsmaatstaf wat rekening hou met die tydwaarde van geld waar die interne opbrengskoers oor die ekonomiese lewensduur van die projek bereken word. Hierdie werklike rentekoers verdien is ook bekend as die verdiskonteerde opbrengskoers.	Umlinganiselo wangaphakathi wenzuzo (i-IRR): Iqhinga elisetyenziswayo ukuthatha izigqibo ngemali eza kutyalwa ethathela ingqalelo ixabiso lexesha lemali, elingumlinganiselo wenzala yemali ochanekileyo okanye wokwenyani ofunyenwe kule mali ibityaliwe ngethuba lisenza imali, elikwabizwa ngokuba ngumlinganiselo wenzuzo wangaphakathi (i-IRR).
Minimum required rate of return: The financial return that an organization could receive if,	Minimum vereiste opbrengskoers: `n Finansiële opbrengskoers wat die onderneming kan verdien	Umlinganiselo omncinci ofunekayo wenzuzo: Inzuzo eyimali iqumrhu elinokuyifumana ukuba,

<p>instead of investing cash in a capital project, it invested the same amount in securities of equal risk on the financial markets, also known as the opportunity cost of an investment, the cost of capital, the discount rate and the interest rate.</p>	<p>het deur in plaas van investering van kontant in die kapitaalprojek, dieselfde bedrag in effekte in finansiële markte belê word en derhalwe `n alternatiewe opbrengskoers verkry word. Die rentekoers staan ook bekend as die alternatiewe-of geleenheidskoste van `n investering, die koste van kapitaal, die verdiskonteringskoers en die rentekoers.</p>	<p>endaweni yokutyala imali ezinkozo kwiprojekthi ezinkulu, lingayisebenzisa loo mali ekuthengeni izabelo kwiimarike zezezimali, ekwabizwa ngokuba zindleko eziziveleleyo kwimali ebityaliwe, ubuncinane beqondo lenzuzo, iqondo elisisaphulelo kunye neqondo lenzala yemali.</p>
<p>Mutually exclusive: In the context of comparing capital investments, a term used to describe projects where the acceptance of one project excludes the acceptance of another.</p>	<p>Onderlinguitsluitende kapitaalprojekte: In die konteks van van die beoordeling van kapitaalprojekte beteken dit dat die aanname van Projek A die aanname van projek B uitsluit (of uitskakel).</p>	<p>Ukukhabana kweeprojekthi: Xa kuthlekiswa isixa semali etyaliweyo, igama elisetyenziswayo ukuchaza iiprojekthi apho ukwamkelwa kwenye iprojekthi kukhaba ukwamkelwa kwenye.</p>
<p>Net present value (NPV): The present value of the net cash inflows from a project less the initial investment outlay.</p>	<p>Netto Teenswoordige Waarde (NTW): Die teenswoordige waarde van die kontantinstromings minus die inisiële investeringsbedrag.</p>	<p>Ixabiso langoku lilonke (i-NPV): Ixabiso langoku lemali iyonke engenayo ngoku esuka kwiprojekthi kuthatyathwe leya ibiphumile kuqala.</p>
<p>Opportunity cost of an investment: The financial return that an organization could receive if, instead of investing cash in a capital project, it invested the same amount in securities of equal risk on the financial markets, also known as the minimum required rate of return, the cost of capital, the discount rate and the interest rate.</p>	<p>Geleentheidskoste van `n investering, Alternatiewe opbrengskoers van `n investering: `n Finansiële opbrengskoers wat die onderneming kan verdien deur in plaas van investering van kontant in die kapitaalprojek, dieselfde bedrag in effekte met dieselfe risiko in finansiële markte belê word. Die opbrengskoers staan ook bekend as die minimum vereiste opbrengskoers, die koste van kapitaal, die verdiskonteringskoers en die rentekoers.</p>	<p>Iindleko ezingamangenela kutyalo-mali: Inzuzo eyimali iqumrhu elinokuyifumana ukuba, endaweni yokutyala imali ezinkozo kwiprojekthi ezinkulu,lingayisebenzisa loo mali ekuthengeni izabelo kwiimarike zezezimali, ekwabizwa ngokuba zindleko eziziveleleyo kwimali ebityaliwe, ubuncinane beqondo lenzuzo, iqondo elisisaphulelo kunye neqondo lenzala yemali.</p>
<p>Payback method: A simple method to appraise capital investments, defined as the length of time that is required for a stream of cash proceeds from an investment to recover the original cash outlay.</p>	<p>Herwinningstermyn: `n Eenvoudige kapitaalinvestering beoordelingsmaatstaf wat die tydperiode bereken totdat die inisiële kontantuitstroming (investeringsbedrag) deur die kontantinstromings herwin is.</p>	<p>Indlela yokubuyisa imali: Indlela elula yokubeka ixabiso lemali etyaliweyo, echazwa njengobude bexesha elifunekayo lezimali eziza kuphuma kutyalo-mali ukuze kukwazi ukuphuma laa mali ibikhutshwe ngaphambili.</p>

Present value: The value today of cash to be received in the future.	Teenswoordige waarde: Die waarde van kontant (byvoorbeeld R1) vandag wat in die toekoms ontvangbaar is.	Ixabiso langoku: Ixabiso lanamhlanje lemali esezayo.
Return on capital employed: A method of appraising capital investments where the average annual profits from a project are divided into the average investment cost, also known as the accounting rate of return and return on investment.	Opbrengskoers op geïvesteerde kapitaal: 'n Kapitaalinvesteringsbeoordelingsmetode waar die gemiddelde jaarlikse wins as 'n persentasie van die gemiddelde investeringskoste bereken word. Die syfer staan ook bekend as die rekeningkundige opbrengskoers of die opbrengskoers van kapitaal geïvesteer.	Inzuzo kwimali ebityaliwe: Indlela yokubeka ixabiso lenkunzi-mali eza kutyalwa apho iavareji yengeniso yonyaka kwiprojekthi yahlulwayo ibe yiavareji yeendleko zotyalo-mali, ekwabizwa ngokuba yinzuzo yotyalo-mali kunye nenzuzo kwimali ibityaliwe
Risk-free gilt-edged securities: Bonds issued by the UK government for set periods of time with fixed interest rates.	Risikovrye eersterangse (prima-) effekte: Skuldbriewe wat deur die Staat uitgereik is vir gegewe periodes teen vaste opbrengskoerse.	Izabelo ezingenamingcipheko: Izabelo ezikhutshwa ngurhulumente waseNgilane ngexesha elithile ezinezala yemali engatshintshiyo.
Time value of money: The concept that a specific amount of cash is worth more now than it will be in the future.	Tydwaarde van geld: Die konsep dat 'n spesifieke kontantbedrag vandag meer werd is as wat dit in die toekoms sal wees.	Ixabiso lexesha ngokwemali: Indlela esetyenziswayo ethi isixa semali esithile sixabise kakhulu ngoku kunokuba siza kuxabisa kwilixa elizayo.
END OF CHAPTER 13	EINDE VAN HOOFSTUK 13	UKUPHELA KWESAHLUKO 13

Chapter 14: Capital investment decisions: the impact of capital rationing, taxation, inflation and risk	Hoofstuk 14: Kapitaalinvesteringsbesluite: die invloed van kapitaalrantsoenering, belasting, inflasie en risiko	Isahluko 14: Izigqibo zotyalo-mali: iziphumo zokunkinkisha imali, ezerhafu, utshintsho lwamaxabiso kunye nomngcipheko
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA

<p>Balancing allowance: An adjusting payment made by the tax authorities (SARS) when the estimated realizable value of an asset is less than its written down value, reflecting insufficient allowances that have been claimed.</p>	<p>Balanserende toelae: `n Aangesuiwerde betaling deur SAID (SuidAfrikaanse Inkomste Diens) wanneer die verwagte realiseerbare waarde van `n bate minder is as die gedepresieerde waarde, hiermee `n aanduiding dat onvoldoene toelaes geëis is.</p>	<p>Ukuhlenga-hlengisa izimali ezizibonelelo: Ukuhlenga-hlengiswa kwentlawulo ebiyenziwe ngamagosa ezerhafu xa ixabiso elinokufunyanwa ngempahla lingaphantsi kuneli ihle ngalo, ibonisa izimali ezingafanelekanga ebekufakwe izicelo zokuzibiza.</p>
<p>Balancing charge: An adjusting payment made to the tax authorities when the estimated realizable value of an asset exceeds its written-down value, reflecting excess allowances that have been claimed.</p>	<p>Balanserende heffing: `n Aangesuiwerde betaling aan die SAID wanneer die verwagte realiseerbare waarde van `n bate meer is as die gedepresieerde waarde, hiermee `n aanduiding dat oormatige toelaes geëis is.</p>	<p>Ukuhlenga-hlengisa intlawulo: Ukuhlenga-hlengiswa kwentlawulo ebiyenziwe ngamagosa ezerhafu xa ixabiso elinokufunyanwa ngempahla lingaphezulu kuneli ihle ngalo, ibonisa izimali ezingafanelekanga ebekufakwe izicelo zokuzibiza.</p>
<p>Beta: The relationship between the risk of a security and the risk of the market portfolio.</p>	<p>Beta: Die verwantskap tussen die risiko van van effekte en die risiko van die markportefeulje.</p>	<p>I-Beta: Unxulumano phakathi kwemingcipheko kwizabelo nemingcipheko kuluhlu lotyalo-mali kwimarike zezimali.</p>
<p>Capital allowances: Standardized depreciation allowances granted by the tax authorities with the aim of enabling the net cost of assets to be deducted as an allowable expense over a given time period, also known as writing-down allowances (WDAs) and depreciation tax shields.</p>	<p>Kapitaaltoelaes: Gestandardiseerde waardeverminderingtoelaes ten doel om die netto koste van bates af te trek as `n toelaatbare uitgawe oor `n gegewe tydperioede. Kapitaaltoelaes is ook bekend as afskrywingstoelaes en waardevermindering belastingverskansings.</p>	<p>Izimali ezizibonelelo: Izixa ezivumelekileyo zokuhla kwexabiso ezimiselwe ngamagosa erhafu ngeenjongo zokunceda ukuba iindleko zizonke zempahla ziphungulwe njengendleko evumelekileyo ngexesha elithile elinikiweyo, ezikwabizwa ngokuba zizixa zemali ezivumelekileyo zokuthoba ixabiso (ii-WDA) kunye nezixa zerhafu zokuhla kwexabiso.</p>
<p>Capital asset pricing model (CAPM): A model that shows the relationship between risk and expected rate of return on an investment.</p>	<p>Markpryswaarderingsmodel (MPWM): `n Model wat die verwantskap tussen risiko en die verwagte opbrengskoers van `n investering aantoon.</p>	<p>Indlela yokubeka ixabiso lempahla (i-CAPM): Indlela ebonisa unxulumano phakathi komngcipheko kunye nenzuzo elindelekileyo eza kufunyanwa kwimali etyaliweyo.</p>
<p>Capital market line: A graphical representation of the risk- returns relationship from combining lending or borrowing with the market portfolio.</p>	<p>Kapitaalmarklyn: `n Grafiese voorstelling van die risiko-opbrengskoersverwantskap deur die kombinerings van leen- en uitleenmoontlikhede met `n markportefeulje.</p>	<p>Umda wezimali ezikwimarike zezimali: Umboniso ngegrafu ngonxulumano lwemingcipheko yamathuba okufumana inzuzo ngokudibanisa ukubolekisa ngemali kunye noluhlu lwezimali ezityalwe kwiimarike zezimali.</p>

<p>Capital rationing The limiting of capital available for investment that occurs whenever there is a budget ceiling or a market constraint on the amount of funds that can be invested during a specific period of time.</p>	<p>Kapitaalrantsoenering: Die beperking van kapitaal beskikbaar vir investerings wat plaasvind wanneer daar 'n begrotings- of 'n markknelpunt is ten opsigte van kapitaal beskikbaar vir investings tydens 'n gegewe tydperk.</p>	<p>Ukunkinkishwa kwenkunzi-mali: Ukunyina inkunzi-mali ekhoyo yokuba ingasetyenziswa okwenzeka nanini na ibhajethi iqweqwediwe okanye igqityiwe okanye kukho imiqobo kwiimarike zezimali ngesixa-mali esinokusetyenziswa kwisaphulelo sotyalo-mali ngexesha elithile.</p>
<p>Depreciation tax shields: Standardized depreciation allowances granted by the tax authorities with the aim of enabling the net cost of assets to be deducted as an allowable expense over a given time period, also known as capital allowances and writing-down allowances (WDAs).</p>	<p>Waardevermindering belastingverskansings: Gestandaardiseerde waardeverminderingtoelaes ten doel om die netto koste van bates af te trek as 'n toelaatbare uitgawe oor 'n gegewe tydperiode. Waardevermindering belastingverskansings is ook bekend as kapitaaltoelaes en afskrywingstoelaes.</p>	<p>Izikhuseli zerhafu yokuhla kwexabiso: Izixa ezivumelekileyo zokuhla kwexabiso ezimiselwe ngamagosa erhafu ngeenjongo zokunceda ukuba iindleko zizonke zee-asethi ziphungulwe njengendleko evumelekileyo ngexesha elithile elinikiweyo, ezikwabizwa ngokuba zizixa zemali ezivumelekileyo zokuthoba ixabiso (ii-WDA) kunye nezixa zerhafu zokuhla kwexabiso.</p>
<p>General rate of inflation: The average rate of inflation for all goods and services traded in an economy.</p>	<p>Algemene inflasiekoers: Die gemiddelde inflasiekoers van alle goedere en dienste wat in die ekonomie verhandel word.</p>	<p>Umlinganiselo ongaqingqwanga wokutshintsha kwamaxabiso: Iqondo eliyi-avareji lokutshintsha kwamaxabiso azo zonke iimpahla neenkonzo ekurhwetywa ngazo kuqoqosho.</p>
<p>Hard capital rationing: A term used to refer to situations where the amount of capital investment is restricted because of external constraints such as the inability to obtain funds from the financial markets.</p>	<p>Eksterne kapitaalrantsoenering: Die situasie waar die kapitaalinvesteringsomvang deur eksterne ekonomiese veranderlikes beperk word soos die onvermoë om kapitaal van finansiële markte te verkry (weens kapitaalkorte).</p>	<p>Ukunkinkisha inkunzi-mali okunzima: Ibinza elityenziswa ukuchaza iimeko apho isixa semali etyaliweyo sibekelwe umda othile ngenxa yemiqobo evela ngaphandle efana nokungakwazi ukufumana imali kwiimarike zezimali.</p>
<p>Market portfolio: A portfolio containing all shares, or a representative sample of shares, listed on a national stock exchange.</p>	<p>Markportefeulje: 'n Portefeulje wat alle aandele of 'n verteenwoordige steekproef van alle aandele genoteer op die Johannesburgse Effektebeurs bevat.</p>	<p>Uluhlu lwenkcukacha zezabelo: Ipotifoliyo enoluhlu lwazo zonke izabelo, okanye isampukru, engumzekelo onguwo wezabelo ezikhoyo kwiziko lesizwe lokurhweba ngezabelo.</p>
<p>Money rates of return: The (shortterm) rates of return quoted on securities that reflect anticipated inflation, also known as nominal rates</p>	<p>Geldmarkopbrengste: Verhandelde korttermynopbrengste van effekte wat die verwagte inflasie weergee, ook bekend as</p>	<p>Imilinganiselo yemali yenzuzo: Umlinganiselo wenzuzo othathwe kwizabelo ezibonisa utshintsho lwamaxabiso oluqikelelwayo,</p>

of return.	nominale obrengskoerse.	okwabizwa njengomlinganiselo wenzuzo ocingelwayo.
Nominal cash flows: Cash flows expressed in monetary units at the time when they are received.	Nominale kontantstrome: Kontantstrome in monetêre eenhede uitgedruk teen die tydspride wanneer ontvangbaar.	Imali encinci ekhoyo: Imali ekhoyo ebhalwa ngokweeyunithi zemali ngexesha ifunyanwa ngalo.
Nominal rates of return: The rates of return quoted on securities that reflect anticipated inflation, also known as money rates of return.	Nominale opbrengskoerse: Verhandelde korttermynopbrengste van effekte wat die verwagte inflasie weergee, ook bekend as geldmarkopbrengste.	Imali ekhoyo ngegama: Umlinganiselo wenzuzo othathwe kwizabelo ezibonisa utshintsho lwamaxabiso oluqikelelwayo, okwabizwa njengomlinganiselo wenzuzo oyimali.
Post-completion audits: Audits that are undertaken when an investment is in operation, comparing actual results with the estimated results that were included in the investment proposal.	Operasionele kapitaalinvesteringsoudits: Oudits van investerings wat reeds operasioneel funksioneer waar die werklike resultate met die met die verwagte resultate van die investeringsvoorstel vergelyk word.	Uphicotho zincwadi laxa kugqityiwe: Uphicotho-zincwadi oluqhutywa ngeli thuba imisebenzi ibityalelwe imali isaqhuba, oluthelekisa iziphumo zokwenyani kunye neziphumo eziqikelelwayo ebezifakiwe kwisicwangciso sotyalo-mali.
Profitability index: The present value of a project divided by its investment outlay.	Wingsgewendheidsindeks: Die teenswoordige waarde van 'n projek gedeel deur die inisiële investeringsbedrag.	Isalathisi sokwenza inzuzo: Ixabiso leprojekthi langoku lahlula-hlulwe ngemali ebityalwe kuyo.
Real cash flows: Cash flows expressed in terms of today's purchasing power assuming no future inflation.	Reële kontantstrome: Kontantstrome uitgedruk in terme van teenswoordige koopkrag met die aanname van geen inflasie.	Imali ekhoyo yokwenyani: Imali ekhoyo ebalwa ngokwexabiso layo lokuthenga namhlanje kucingelwa ukuba akazi kutshintsha amaxabiso kwixa elizayo.
Real rate of return: The rate of return on an investment that would be required in the absence of inflation.	Reële opbrengskoes: Die opbrengskoers van 'n investering wat in die afwesigheid van inflasie vereis word.	Umlinganiselo wenzuzo wokwenyani: Umlinganiselo wenzuzo kwimali ebityaliwe oza kufuneka ukuba akubangakho tshintsho kumaxabiso.
Risk premium: The extra average return from investing in the market portfolio compared with a risk free investment.	Risikopremie: Die gemiddelde bykomende opbrengskoers van investerings in die markportefeulje in vergelyking met 'n risikovrye investering.	Inzuzo ngokuba nesibindi: Inzuzo eyiavareji enguchatha yokutyala imali kwiimarike zezimali xa ithelekiswa notyalo-mali olungenamingcipheko.
Security market line: A graphical representation	Effektemarklyn: 'n Grafiese voorstelling van die	Umda obonisa umgcipeko kurhwebo

of the relationship between risk (measured in terms of beta) and expected return for securities with different levels of risk.	verwantskap tussen risiko (beoordeel in terme van beta) en die verwagte opbrengskoers van effekte met verskillende risikovolake.	ngezabelo: Umboniso oyigrafu wonxulumano phakathi komngcipheko (obalwa ngokwe- <i>beta</i>) kunye nenzuzo elindelekileyo kwizabelo ezinemigangatho yemingcipheko eyahlukeneyo.
Soft capital rationing: A term used to refer to situations where an organization imposes an internal budget ceiling on the amount of capital expenditure.	Sagte kapitaalrantsoenering: `n Begrip wat na situasies verwys waar ondernemings `n interne begrotingsplafon (-limiet) vasstel ten opsigte van kapitaaluitgawes.	Ukunkinkisha imali okungenantsokolisa: Ibinza elisetyenziswa ukuchaza iimeko apho iqumrhu linyanzelisa ukuba kubekwe umda ongazikugqithwa ngokwebhajethi ngemali eza kuchithwa.
Weighted average cost of capital: The overall cost of capital to an organization, taking into account the proportion of capital raised from debt and equity.	Geweegde gemiddelde koste van kapitaal: Die algehele koste van kapitaal van `n onderneming waar die koste van die verskillende kapitaalsoorte (vreemde- en eie kapitaal) vermenigvuldig word met die gewigte van die kapitaalsoorte.	Umyinge weendleko zenkunzi-mali obalisiweyo: Indleko zizonke zenkunzi-mali kwiqumrhu, kuthathelwa ingqalelo isixa semali esivela kumatyala nezabelo.
Writing-down allowances (WDAs): Standardized depreciation allowances granted by the tax authorities with the aim of enabling the net cost of assets to be deducted as an allowable expense over a given time period, also known as capital allowances and depreciation tax shields.	Waardeverminderingtoelaes: Gestandaardiseerde waardeverminderingtoelaes soos toegestaan deur Suid Afrikaanse Inkomstediens met die doel dat oor `n gegewe periode die netto koste van bates as `n toelaatbare uitgawe afgetrek word. Dit staan ook bekend as kapitaaltoelaes en belastingkanse meegebring deur waardevermindering .	Izibonelelo zerhafu zokuthotywa kwexabiso (ii-WDA): Izixa ezivumelekileyo zokuhla kwexabiso ezimiselwe ngamagosa erhafu ngeenjongo zokunceda ukuba iindleko zizonke zeempahla ziphungulwe njengendleko evumelekileyo ngexesha elithile elinikiweyo, ezikwabizwa ngokuba zizixa zemali ezivumelekileyo kunye nezixa zerhafu zokuhla kwexabiso.
END OF CHAPTER 14	EINDE VAN HOOFSTUK 14	UKUPHELA KWESAHLUKO 14

Chapter 15: The budgeting process	Hoofstuk 15: Die begrotingsproses	Isahluko 15: Inkqubo yokuhlala nokwaba imali (ukubhajetha)
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Activity-based budgeting (ABB): An approach to budgeting that takes cost objects as the starting point, determines the necessary activities and then estimates the resources	Aktiwiteitsgebaseerde begrotings: `n Benaderingswyse ten opsigte van begrotings en begrotingsbeheer waar die kostedraers dien as die vertrekpunt en daarna die nodige aktiwiteite en die	Ukuhlala nokwaba imali ngokwemisebenzi (i-ABB): Indlela yokuhlala kwabiwe imali ethatha izinto ezineendleko njengezinto ekufanele kuqalwe ngazo, egqiba ngemisebenzi

that are required for the budget period.	benodigde hulpbronne begroot word soos vereis vir die begrotingsperiode.	ebalulekileyo ize iqikelele izixhobo zokusebenza eziza kufuneka ngalo nyaka-mali.
Beyond budgeting: A term used to describe alternative approaches, such as rolling forecasts, that can be used instead of annual budgeting. Beyond budgeting is one approach to budgeting that tries to resolve the weaknesses and limitations of traditional approaches to budgeting. [http://kfknowledgebank.kaplan.co.uk/KFKB/Wiki%20Pages/Beyond%20Budgeting.aspx]	Rollende jaalike begrotingsraamwerk, Kontinue begrotings, Alternatiewe begrotingsraamwerk: `n Nuwe benaderingswyse ten opsigte van alternatiewe, kontinue beplanningsmetodes sodat die swakhede en beperkings van tradisionele begrotingsmetodes oorbrug word. `n Voorbeeld van `n alternatiewe beplanningsmetode is kontinue herhalende begrotings (`n Rollende jaalike begrotingsraamwerk) in plaas van vaste jaarlikse begrotings.	Ngaphaya kokuhlahla nokwaba imali: Ibinzana elisetyenziswa ukuchaza ezinye iindlela ezinokusetyenziswa, ezifana nokuqikelela iindleko ixesha elide, endaweni yokubhajetha rhoqo ngonyaka.
Budget: A budget is a financial plan for implementing management decisions. A budget can best be described as a financial plan expressed in physical and monetary units. The physical units could, for example, refer to the number of end products sold and the Rand value (monetary) of the prices of the products. While the budget represents the future quantitative financial plan, budgetary control entails the control aspect of the plan.	Begroting: `n Begroting is `n finansiële plan uitgedruk in fisiese en finansiële (monetêre) eenhede ten einde bestuursbesluite te implementeer. Die fisiese eenhede verwys byvoorbeeld na die finale hoeveelheid produkte vervaardig en die Rand (monetêre) waarde na die pryse van die produkte. Terwyl die begroting na die toekomstige kwantitatiewe plan verwys, is begrotingsbeheer die beheeraspek van die plan.	Ibhajethi: Isicwangciso sezimali sokuqaliswa ukusetyenziswa kwezizigqibo zabalawuli.
Budgeting: The implementation of the long-term plan for the year ahead through the development of detailed financial plans.	Begrotingsbeplanning: Die inwerkstelling van `n langtermynplan vir die toekomstige jaar deur die ontwikkeling van gedetailleerde finansiële planne.	Ukuhlahla nokwaba imali (ukubhajetha): Ukuqaliswa ukusetyenziswa kwesicwangciso sexesha elide sonyaka olandelayo ngokuqulunqa isicwangciso sezimali esicacisiweyo.
Cash budget: A budget that aims to ensure that sufficient cash is available at all times to meet the level of operations that are outlined in all other budgets.	Kontantbegroting: `n Kontantbegroting is `n staat wat die onderneming se verwagte kontantontvangste en -uitbetalings oor `n spesifieke termyn aantoon. Die doel van die kontantbegroting	Ibhajethi eyimali: Ibhajethi enjongo zayo ikukuqinisekisa ukuba kukho imali eyaneleyo ngalo lonke ixesha eza kuyanela yonke imisebenzi edweliswe kuzo zonke ezinye iibhajethi.

	is die voorsiening van voldoende likiede middele om die verpligtinge van die ander begrotings na te kom.	
Control process: The process of comparing actual and planned outcomes and responding to any deviations from the plan.	Beheerproses: Die aktiwiteit waar die werklike prestasies met die beplande prestasies vergelyk word en wanneer daar afwykings voorkom, die neem van regstellende stappe.	Inkqubo yokulawula: Inkqubo yokuthelekisa iziphumo zokwenyani nezicetyiweyo kuze kujongwane nazo naziphi na izinto eziza kunxaxha kwisicwangciso.
Decision packages: A decision package represents the incremental packages (set of proposals or terms) reflecting different levels of effort that may be expended to undertake a specific group of activities within an organization. A decision package is thus a type of proposal created by a department in a business, and it normally concerns a specific project. It can be difficult to convince management to allocate funds without details about the returns. For this reason a (project) decision package includes project details and marketing research. It is called a decision package because the decision makers of the business will approve or veto the package. [http://www.wisegeek.com/what-is-a-decision-package.htm]	Besluitnemingspakkette, Projekvoorstelle: `n Besluitnemingspakket verwys na bykomende, addisionele voorstelle of terme wat die verskillende insette weergee om `n spesifieke groep aktiwiteite binne die onderneming te verrig. `n Besluitnemingspakket is derhalwe `n soort voorstel komende van `n department (of afdeling) van `n onderneming en het normaalweg op `n spesifieke projek betrekking. Dit mag moeilik wees om die uitvoerende bestuur te oorreed om fondse toe te wys sonder besonderhede van die opbrengskoerse. Vir hierdie rede sal die besluitnemingspakket alle projekbesonderhede en marknavorsing insluit. Dit word `n besluitnemingspakket genoem omdat besluitnemers die pakket kan aanvaar of verwerp.	Uluhlu lwezigqibo: Uluhlu lwezigqibo lumele izintlu ezandayo ezibonisa imigangatho eyahlukeneyo yamalinge anokuzanywa ukwenza uluhlu lwemisebenzi ethile kwiqumrhu.
Discretionary costs: Costs such as advertising and research where management has some discretion as to the amount it will budget.	Diskresionêre koste: Koste soos reklame en navorsing waar die bestuur hul oordeel kan gebruik insake die bedrae van die begroting.	lindleko ezingenakuqingqwa: lindleko ezifana nezokubhengeza kuthengiswa nezophando apho abalawuli banokuzicingela ngokunokwabo ngesixa semali eza kubekelwa bucala.
Feedback loops: Parts of a control system that allow for review and corrective action to ensure that actual outcomes conform with planned outcomes.	Terugvoersiklus: Deel van `n beheerstelsel wat `n hersiening en regstellende stappe toelaat om te verseker dat die werklike resultate in ooreenstemming met die beplande resultate is.	Amathuba okufumana iingxelo: Amanqanaba ayinxalenye yenkqubo yokulawula evumela ukuba kuphononongwe kuthathwe amanyathelo okulungisa ngeenjongo zokuqinisekisa ukuba iziphumo zokwenyani ziyahambelana okanye

		ziyelelene kwezi bezicetyiweyo.
Incremental budgeting: An approach to budgeting in which existing operations and the current budgeted allowance for existing activities are taken as the starting point for preparing the next annual budget and are then adjusted for anticipated changes.	Inkrementele begrotingsbeplanning en –beheer: Deur hierdie benaderingswyse ten opsigte van begrotings dien die teenswoordige aktiwiteite en teenswoordige begrotingstoekening die vertrekpunt vir die voorbereiding van die volgende jaarlikse begroting aangepas vir verwagte veranderinge. Inkrementele begrotingsbeplanning en –beheer is derhalwe die numeriese onderbou van die ondernemingsbeplanning en –beheer proses.	Ukuhlahla nokwaba imali kushiyelwe namangomso: Indlela yokuhlala nokwaba imali apho imisebenzi yemihla ngemihla ekhoyo kunye nemali ekhoyo ebekelwe bucala yemisebenzi ekhoyo ngoku zithathwa njengezinto ekuza kuqalwa ngazo ukulungisela uhlahlo-lwabiwo mali okanye ibhajethi yonyaka elandelayo ephinda ihlenga-hlengiswe kulungiselelwe utshintsho okuqikelelwa ukuba lungenzeka.
Incremental budgets: Budgets in which expenses for an item within the budget are based on the previous budgeted allowance plus an increase to cover higher prices caused by inflation.	Inkrementele begrotings: Inkrementele begrotings is begrotings waar uitgawes vir `n item in die begroting gebaseer is op die syfers van die vorige jaar plus `n toelae om voorsiening te maak vir die hoër pryse as gevolg van inflasie.	Ukuhlahla nokwaba imali kushiyelwe namangomso: Iibhajethi apho iindleko zento ethile kule bhajethi zisekelwe kwimali eyayibhajethiwe ngaphambili kufakelwe nochatha ukulungiselela amaxabiso aphezulu abangelwe kukutshintsha kwamaxabiso.
Line item budgets: The traditional format for budgets in non-profit organizations, in which expenditures are expressed in considerable detail, but the activities being undertaken are given little attention.	Lynitems begrotings: Lynitems begrotings is die tradisionele uitleg van begrotings vir nie-winssoekende ondernemings. Uitgawes word in `n aansienlike detail bespreek, maar die aktiwiteite wat geëimplementeer word, kry minder aandag.	Iibhajethi zemveliso enye: Indlela esisiqhelo yeebhajethi zemibutho engangenisi mali, apho iinkcitho icaciswa kangangoko, ibe yona imisebenzi eyenziwayo inganikwa ngqalelo ingako.
Long-term plan: A top level plan that sets out the objectives that an organization's future activities will be directed towards, also known as a strategic plan.	Langtermynplan: Beplanning verrig deur die uitvoerende bestuur waarin die doelwitte van die onderneming se toekomstige aktiwiteite uiteengesit word. Sulke langtermynplanne is ook bekend as die strategiese plan .	Isicwangciso sexesha elide: Isicwangciso esikwizinga eliphezulu esicacisa iinjongo zendlela eza kuthathwa liqumrhu, esikwabizwa njengesicwangciso esiqiqisiweyo.
Master budget: A document that brings together and summarizes all lower level budgets and which consists of a budgeted profit and loss account, a balance sheet and cash flow statement.	Meesterbegroting: Die meesterbegroting behels die integrasie van die verkope, vervaardigingskoste, aankope, menslike hulpbronne en kapitaalinvesteringsbegrotings en bestaan uit 'n pro forma inkomstestaar en balansstaar (Staar van	Iibhajethi engundoqo: Uxwebhu oludibanisa luze lushwankathele zonke izimali ezibekelwe bucala zemisetyenzana emincinci futhi oluquka imali ebekelwe bucala eyinzuzo neyilahleko, kunye noxwebhu oluneengxelo neenkukacha ngemali

	finansiële toestand). Indien die pro forma inkomstestaat nie `n aanvaarbare resultaat toon nie, moet dit hersien word aangesien die doel is om die beste plan te vind.	ekhoyo
Mission: A statement that provides in very general terms a summary of what the organization does to achieve its vision, its broad purpose and reason for its existence, the nature of the business(es) it is in and the customers it seeks to serve and satisfy.	Ondernemingsmissie: Die ondernemingsmissie is `n uiteensetting van die sleutel- of kernwaardes van `n onderneming wat onder andere die doel van die onderneming uiteensit, sy unieke mededingendheid, asook hoe die visie bereik gaan word. Die missie bepaal die terrein waarbinne die onderneming funksioneer en hoe die menslike, finansiële en ander hulpbronne waaroor die onderneming beskik, aangewend moet word. Dit hou terselfdertyd rekening met die geleenthede en bedreigings van die onderneming. Ewe-eens word dit begrens deur die sterk en swak punte van die onderneming.	Injongo: Ibinzana okanye isiqwenga esicacisa ngobubanzi isishwankathelo sokwenziwa liqumrhu ukufezekisa umbono walo, injongo nesizathu sokuba khona kwalo, uhlobo lomsebenzi okanye imisebenzi eliyenzayo kunye namagqabantshintshi ngabathengi elifuna ukubathengisela nokubanelisa.
Priority-based budgeting: An approach to budgeting in which projected expenditure for existing activities starts from base zero rather than last year's budget, forcing managers to justify all budget expenditure, also known as zero-based budgeting.	Prioriteitsgebaseerde begrotings: `n Benaderingswyse ten opsigte van begrotings waar die geprojekteerde uitgawes vir bestaande aktiwiteite by `n zero-basis begin in plaas van die syfers van die vorige jaar se begrotings. Hierdeur word bestuurders verplig om alle begrotingsuitgawes te motiveer en regverig. Hierdie prosedure staan ook as zero-gebaseerde begrotings bekend.	Ukwenza ibhajethi okukhokelisa izinto eziphambili: Indlela yokuhlala nokwaba imali apho inkcitho ecetyiweyo yemisebenzi ekhoyo iqala phantsi kwinqanda endaweni yokuhlomela kwimali ebibekelwe bucala okanye ibhajethi yonyaka ogqithileyo, into eye inyanzelise abaphathi ukuba bayicacise benika izizathu ngenkcitho ekwibhajethi, ekwabizwa ngokuba yindlela yokubhajetha eqala phantsi.
Priority-based incremental budgets: Budgets in which managers specify what incremental activities or changes would occur if their budgets were increased or decreased by a specified percentage, leading to budget allocations being made by comparing the change in costs with the change in benefits.	Prioriteitsgebaseerde inkrementele begrotings: Begrotings waar bestuurders uiteensit watter inkrementele of toenemende aktiwiteite of veranderinge sal plaasvind indien die begrotings met `n gespesifiseerde persentasie verhoog of verlaag word wat dan aanleiding gee dat begrotingstoewysings plaasvind deur vergelyking	Iibhajethi ezitshintsha-tshintshayo zezinto eziphambili: Iibhajethi apho abaphathi bacacisa ukuba yeyiphi eminye imisebenzi eza kongezeleka okanye utshintsho oluza kwenzeka ukuba imali abayabelweyo inganyuswa okanye iphungulwe ngepesenti ethile, into eza kukhokelela ekubeni ukuba imali yabiwe ngokuthelekisa utshintsho

	van die verandering in koste met die verandering in voordele.	kwiindleko notshintsho kumaqithi-qithi aza kufunyanwa.
Rolling budgeting: An approach to budgeting in which the annual budget is broken down into months for the first three months and into quarters for the rest of the year, with a new quarter being added as each quarter ends, also known as continuous budgeting.	Deurlopende begrotings en begrotingsbeheer, Kontinue begrotingsraamwerk: `n Benaderingswyse ten opsigte van begrotings waar die jaarlikse begroting in maande verdeel word vir die eerste kwartaal en dan in kwartale vir die res van die jaar. `n Nuwe kwartaal word bygevoeg by die vorige kwartaaleinde. Sodoende word die begroting kontinu en 'bewegend' voorgestel.	Ibhajethi eqhubekayo: Indlela yokuhlala nokwaba imali apho ibhajethi yonyaka yahlulahlulwa ngokweenyanga kwiinyanga ezintathu zokuqala ize yahlulwe ngokweekota kwezinye ezi zishiyekileyo zonyaka, ikota yongezwe emva kokuphela kwenye, le ndlela ikwabizwa njengokubhajetha okuqhubekayo.
Strategic plan: A top-level plan that sets out the objectives that an organization's future activities will be directed towards, also known as a long-term plan.	Die strategiese beplanning van `n onderneming kan in die volgende hiërargie georden word: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Visie, wat op die toekomstige koers van die onderneming betrekking het. Die visie beskryf die aard van die onderneming en wat dit behoort te wees; ▪ Missie, wat 'n verklaring van die belangrikste waardes en dikwels ook die kenmerkende mededingendheid van die onderneming is; ▪ Doelstellings, wat meer spesifieke stellings van die strategiese voornemens van `n onderneming is as die missie, en ▪ Doelwitte, die meer spesifieke mikpunte wat toegespits is op die kort termyn en wat bydra tot die operasionalisering van die doelstellings. 	Isicwangciso-qhinga esiqiqisiseyayo: Isicwangciso esikwizinga eliphezulu esicacisa iinjongo zendlela eza kuthathwa liqumrhu, esikwabizwa njengesicwangciso sexesha elide.
Strategy: The courses of action that must be taken to achieve an organization's overall objectives.	Strategie: Strategie is `n sleutel verantwoordelikheid van die uitvoerende bestuur. Strategiese bestuur is die proses van die vorming van 'n strategiese visie, die stel van doelwitte, daarstelling van 'n strategie, implementering en	Isicwangciso-qhinga: Uluhlu lwamanyathelo namacebo ekufuneka athathwe ukuze iqumrhu lifezekise iinjongo zalo zonke.

	uitvoering van die strategie, en met verloop van tyd vas te stel watter korrektiewe aanpassings in die visie, die doelwitte en uitvoering van die strategie toepaslik is.	
Unit objectives: Specific, measurable statements, often expressed in financial terms, of what individual units within an organization wish to achieve.	Eenheidsdoelwitte, Afdelingsdoelwitte: Spesifieke meetbare stellings, dikwels in finansiële terme uitgedruk wat die eenheid (afdeling) binne die onderneming wil bereik.	Iinjongo zecandelo: Izibophelelo ezithile ezilinganisekayo, ezibhalwa ngokwemali kumaxa amaninzi, ezinto amacandelo equmrhu afuna ukuzifezekisa.
Vision statement: A statement that clarifies the beliefs and governing principles of an organization, what it wants to be in the future or how it wants the world in which it operates to be.	Visiestelling: Die visie het op die toekomstige koers van die onderneming betrekking. Die visie beskryf die aard van die onderneming en wat dit behoort te wees.	Ibinzana elingumbono: Ibinza elicacisa iinkolelo kunye nemimiselo yokulawula yequmrhu, into eliphupha elifuna ukuba yiyo ngomso okanye into elifuna le ndawo lisebenza kuyo ukuba ibe yiyo.
Zero-based budgeting: An approach to budgeting in which projected expenditure for existing activities starts from base zero rather than last year's budget, forcing managers to justify all budget expenditure, also known as priority-based budgeting.	Zero-gebaseerde begrotings: `n Benaderingswyse ten opsigte van begrotings waar die geprojekteerde uitgawes vir bestaande aktiwiteite by `n zero-basis begin in plaas van die syfers van die vorige jaar se begrotings. Hierdeur word bestuurders verplig om alle begrotingsuitgawes te motiveer en regverig. Hierdie prosedure staan ook as prioriteitsgebaseerde begrotings bekend.	Ukubhajetha okuqala phantsi: Indlela yokuhlala nokwaba imali apho inkcitho ecetyiweyo yemisebenzi ekhoyo iqala phantsi kwiqanda endaweni yokuhlomela kwimali ebibekelwe bucala okanye ibhajethi yonyaka ogqithileyo, into eye inyanzelise abaphathi ukuba bayicacise benika izizathu ngenkcitho ekwibhajethi, ekwabizwa ngokuba yindlela yokubhajetha egxininisa kwizinto eziphambili okanye ezibalulekileyo.
END OF CHAPTER 15	EINDE VAN HOOFSTUK 15	UKUPHELA KWESAHLUKO 15

Chapter 16: Management control systems	Hoofstuk 16: Bestuurbeheerstelsels	Isahluko 16: Izixhobo zolawulo zabaphathi
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Action controls: Observing the actions of individuals as they go about their work, also known as behavioural controls.	Aktiwiteitsbeheerstelsels: `n Beheerstelsel waar die aktiwiteite (optredes) van werknemers in die werkplek waargeneem word. Hierdie stelsel staan ook as gedragsbeheer bekend.	Izixhobo zokulawula imisebenzi: Ukuqwalasela okwenziwa ngabantu njengoko bexakekile besenza imisebenzi yabo, okukwabizwa ngokuba kukulawula iindlela zokuziphatha.
Aspiration level: The level of performance that the person responsible for the budget hopes to attain.	Aspirasievlak: `n Prestasievlak wat die persoon verantwoordelik vir die begroting nastreef.	Umgangatho wolangazelelo: Umgangatho womsebenzi womntu ojongene nebhajethi anethemba lokufikelela kuwo.
Behavioural controls: Controls that involve observing the actions of individuals as they go	Gedragsbeheerstelsels: Beheerstelsels wat die optredes van indiwidue waarneem soos hulle take	Izixhobo zokulawula ukuziphatha: Izixhobo ezisetyenziswayo eziquka ukuqwalasela

about their work, also known as action controls.	verrig. Gedragsbeheerstelsels is ook bekend as aksie-beheerstelsels .	okwenziwa ngabantu njengoko bexakekile besenza imisebenzi yabo, okukwabizwa ngokuba zizixhobo zokulawula amanyathelo.
Bottom-up budget setting: Allowing individuals to participate in the setting of budgets and targets.	Deelnemende begrotings: Werknemers begin met 'n plan of skedule wat verrig moet word en neem deel aan die vasstelling van begrotings en doelwitte.	Ibhajethi eqala ebantwini: Ukuvumela abantu ukuba bathathe inxaxheba xa kusabiwa kuhlahlwa imali naxa kumiselwa neenjongo.
Contingency theory: An approach to management accounting that takes account of situational (external) factors faced by organizations.	Gebeurlikheidsbenaderingsteorie: 'n Benaderingswyse by kosteberekening waar voorsiening gemaak word vir risiko's en onsekerhede in die eksterne ondernemingsomgewing. Die gebeurlikheidsbenadering benadruk hoe die objektiewe situasie die bestuur- en leierskapstyle in ondernemings beïnvloed. Die gebeurlikheidsbenadering beteken dat gepaste bestuursoptredes deur die werklike omstandighede waarin die onderneming verkeer, bepaal word. Ondernemings funksioneer in 'n oop ekonomiese omgewing met baie invloede. Die toepaslike bestuursoptrede en benaderings sal deur die werklike situasie bepaal word. Bestuurders met 'n gebeurlikheidsbenadering het 'n aanpasbare bestuurstyl wat op 'n verskeidenheid van teorieë en ervarings gebaseer is. Sulke bestuurders evalueer baie opsies soos hulle probleme oplos	Ithiyori yokulalelisela: Indlela yokulawula ucwangciso-mali ethathela ingqalelo imiba exhomekeka kwiimeko amaqumrhu ajamelana nazo.
Continuous budgeting: An approach to budgeting in which the annual budget is broken down into months for the first three months and into quarters for the rest of the year, with a new quarter being added as each quarter ends, also known as rolling budgeting.	Deurlopende begrotings en begrotingsbeheer, Kontinue begrotings en begrotingsbeheer: 'n Benaderingswyse ten opsigte van begrotings waar die jaarlikse begroting in maande vir die eerste kwartaal verdeel word en dan in kwartale vir die res van die jaar. 'n Nuwe kwartaal word bygevoeg	Ukubhajetha okuqhubekekayo: Indlela yokuhlala nokwaba imali apho ibhajethi yonyaka yahlula-hlulwa ngokweenyanga kwiinyanga ezintathu zokuqala ize yahlulwe ngokweekota kwezinye ezi zishiyekileyo zonyaka, ikota yongezwe emva kokuphela kwenye, le ndlela

	by die vorige kwartaaleinde. Sodoende word die begroting kontinu en 'bewegend' voorgestel.	ikwabizwa njengokubhajetha okuqhubekayo.
Control: The process of ensuring that a firm's activities conform to its plan and that its objectives are achieved.	Beheer: Beheer omvat al die aktiwiteite wat die werklike prestasies in 'n onderneming monitor byvoorbeeld die vergelyking van werklike prestasies met voorafbepaalde norme, standarde, planne, beleide, prosedures en doelwitte, en indien vereis, die neem van regstellende optredes.	Ulawulo: Inkqubo yokuqinisekisa ukuba imisebenzi yefemu okanye iqumrhu iyahambelana nezicwangciso zalo nokuba iinjongo zalo ziyafezekiswa.
Controllability principle: The principle that it is appropriate to charge to an area of responsibility only those costs that are significantly influenced by the manager of that responsibility centre.	Beheerbaarheidbeginsel: Die beginsel dat dit toepaslik is om aan 'n verantwoordelikeheidsarea slegs daardie koste toe te reken wat betekenisvol deur die bestuurder van die verantwoordelikeheidsarea bestuur kan word.	Ummiselo wokulawuleka: Umthetho othi kulungile ukutsala kwicandelo elinoxanduva lokwenza loo misebenzi kuphela ezo ndleko zixhomekeka kakhulu kumphathi welo candelo.
Controls: Measurement and information used to help determine what control action needs to be taken.	Beheer: Beheer omvat al die aktiwiteite wat die werklike prestasies in 'n onderneming monitor soos die vergelyking van werklike prestasies met voorafbepaalde norme, standarde, planne, beleide, prosedures en doelwitte, en indien vereis, die neem van regstellende optredes.	Izixhobo zokulawula: Umlinganiselo kunye nolwazi olusetyenziswayo ukunceda ukuba kufuneka kuthathwe amanyathelo okungenelela okanye ukulawula.
Cultural controls: A set of values, social norms and beliefs that are shared by members of the organization and that influence their actions.	Kulturele beheer: 'n Waardestelsel, maatskaplike norme en denkwyses wat deur die lede van die onderneming gedeel word en hul optredes beïnvloed.	Izixhobo zokulawula iinkolelo: Uluhlu lwemimiselo, imithetho yezentlalo kunye neenkolelo zamalungu equmrhu kwaye amalungu equmrhu akhokelwa zizo xa esenza izinto.
Discretionary expense centres: Cost centres where output cannot be measured in quantitative terms and there are no clearly observable relationships between inputs and outputs.	Diskresionêre uitgawesentrums: Kostesentrums waar uitsette nie in kwantitatiewe maatstawwe gemeet kan word nie. By diskresionêre uitgawesentrums is daar nie 'n duidelik waarneembare verwantskap tussen insette en uitsette nie.	Amaziko aneendleko ezingenakuqingqwa: Amacandelo azindleko angenangeniso apho imveliso negalelo lawo lingenakubalwa ngokomthamo kwaye akukho lunxulumano lubonakalayo phakathi kwegalelo neziphumo.
Engineered targets: Targets derived from engineering studies of input-output relationships.	Ontwerpdoelstellings: Prestasiedoelstellings afgelei van tegniese ingenieurstudies insake inset-uitset verwantskappe.	Iinjongo ezicetyiweyo: Iinjongo ezisuka kuphando olunzulu lonxulumano phakathi kwegalelo nesiphumo.

<p>Ex post budget adjustments: The adjustment of a budget to the environmental and economic conditions that the manager's actually faced during the period.</p>	<p>Ex post begrotingsaanpassings: Die aanpassing van die begroting by heersende omgewingsveranderlikes waarmee bestuurders werklik tydens die begrotingstermyn mee te doen het.</p>	<p>Uhlenga-hlengiso lwasemva kokubhajetha: Ukuhlenga-hlengiswa kwebhajethi ngokwemiba yendalo noqoqosho umlawuli ejongene nazo ngexesha elithile.</p>
<p>Expense centres: Responsibility centres whose managers are normally accountable for only those costs that are under their control, also known as cost centres.</p>	<p>Uitgawesentrums, Kostesentrums: Verantwoordelikeheidsentrums wie se bestuurders normaalweg slegs vir daardie koste onder hul beheer verantwoordbaar is.</p>	<p>Amaziko azindleko: Amacandelo anoxanduva abalawuli bawo, amaxa amaninzi, abaphendula kuphela ngezo ndleko ziphantsi kolawulo lwabo, akwabizwa ngokuba ngamacandelo azindleko abe engenangeniso ngokunokwawo.</p>
<p>Feed-forward control: Comparing predictions of expected outputs with the desired outputs and taking corrective action to minimize any differences.</p>	<p>Voorwaartse beheerstelsels, Afwagting beheerstelsels: By hierdie soort beheerstelsel word die vooruitskattings van die verwagte uitsette met die gewenste uitsette vergelyk en vooraf (ex ante) regstellende optredes gedoen om die verskille te minimiseer.</p>	<p>Isixhobo sokulawula iziphumo: Ukuthelekisa iziphumo eziqikelelwayo ezilindelekileyo kunye neziphumo ezinqwenelwayo kuze kuthathwe amanyathelo okunciphisa umahluko ongakho.</p>
<p>Feedback control: Monitoring outputs achieved against desired outputs and taking whatever corrective action is necessary if a deviation exists.</p>	<p>Terugkoppelbeheer, Terugvoeringbeheer: Monitering van die behaalde uitsette teenoor die gewenste uitsette en die neem van regstellende optredes waar afwykings bestaan.</p>	<p>Isixhobo sokulawula iingxelo: Ukubeka phantsi kweliso iziphumo ezifunyenweyo xa zithelekiswa neziphumo ebezifunwa kuze kuthathwe amanyathelo afanelekileyo ukuba kukho umahluko.</p>
<p>Flexible budgets: Budgets in which the uncontrollable volume effects on cost behaviour are removed from the manager's performance reports.</p>	<p>Aanpasbare begrotings: Begrotings wat aantoon wat die koste behoort te wees by verskillende produksiehoeveelhede. Derhalwe word die onbeheerbare hoeveelheidsoorsake nie in die bestuurders se prestasieverslae opgeneem nie.</p>	<p>libhajethi ezitshintsha-tshintshayo: libhajethi apho umthamo wezinto ezinefuthe ezingalawulekiyo kwindlela iindleko eziqhuba ngayo zisuswayo kwiingxelo zomlawuli zenkqubo yomsebenzi</p>
<p>Goal congruence: The situation that exists when controls motivate employees to behave in a way that is in tune with the organization's goals.</p>	<p>Doelwitooreenstemming, Doelwitkongruensie, Doelwit-sameloping: Die situasie waar ondernemingsdoelstellings die werknemers motiveer sodat die doelstellings van die werknemers met ondernemingsdoelwitte ooreenstem.</p>	<p>Ukumbelana kweenjongo: Imeko apho xa izixhobo zokulawula zikhuthaza abasebenzi ukuba baziphathe ngendlela ehambelana neenjongo zequmrhu.</p>

Historical targets: Targets derived directly from the results of previous periods.	Historiese doelwitte: Doelwitte wat direk van die resultate van vorige periodes ontleen word.	linjongo zangaphambili: linjongo ezisuka ngqo kwiziphumo zesithuba esingaphambili.
Investment centres: Responsibility centres whose managers are responsible for both sales revenues and costs and also have responsibility and authority to make capital investment decisions.	Investeringsentrums, Investeringsafdelings: Verantwoordelike sentrums wie se bestuurders vir beide verkoopsinkomste en koste verantwoordelik is. Vervolgens het hulle die gesag om kapitaalinvesterings te implementeer.	Amaziko otyalo-mali: Amacandelo equmrhu abaphathi bawo bajongene nengeniso yentengiso kunye neendleko kwaye banoxanduva kunye negunya lokuthatha izigqibo ngezimali eziza kutyalwa okanye eziza kusetyenziswa.
Management control system: The entire array of controls used by an organization.	Bestuursbeheerstelsels: Die totale groep (of versameling) van beheerstelsels wat in die onderneming gebruik word.	Inkqubo yabalawuli yokulawula: Onke amaqhinga nezixhobo zokulawula ezisetyenziswa liqumrhu.
Managerial interdependency: The extent to which each manager perceives his or her work-related activities to require the joint or cooperative effort of other managers within the organization.	Bestuursinterafhanklikheid: Die persepsies van individuele bestuurders waarvolgens hul werksverwante aktiwiteite die gesamentlike of koöperatiewe samewerking van ander bestuurders in die onderneming vereis.	Ukuxhomekekelana kwabaphathi: Indlela umlawuli ngamnye ayibona ngayo imisetyenzana enxulumene nomsebenzi wakhe ukuba ifuna ilima okanye intsebenziswano nokupakanyelwa nangabanye abalawuli bequmrhu.
Negotiated targets: Targets based on negotiations between superiors and subordinates.	Onderhandelde doelstellings: Doelstellings gebaseer op grond van onderhandelinge tussen meerderes en ondergeskiktes.	linjongo ekubonisiweneyo ngazo: linjongo ezisekelwe kwiintlanganiswana zokubonisana phakathi kwezikhulu nabasebenzi abaphantsi kwazo.
Output controls: Collecting and reporting information about the outcomes of work effort, also known as results controls.	Uitsetbeheer: Die versamel en rapportering van inligting insake werksuitsette (of taakuitsette), ook bekend as die beheer van resultate .	Izixhobo zokulawula iziphumo: Ukuqokelela nokunika ingxelo ngolwazi malunga neziphumo zelinge lomsebenzi, okukwabizwa njengezixhobo zokulawula iziphumo.
Participation: The extent that individuals are able to influence the figures that are incorporated in their budgets or targets.	Deelname: Die mate waarvolgens werknemers instaat is om die insetdata (monetêre data of hoeveelhede) wat in die begrotings of doelwitte geïnkorporeer is, te beïnvloed.	Ukuthatha inxaxheba: Ubunzulu befuthe abantu abanalo kwizimali ezikwiibhajethi kunye neenjongo zabo.
Personnel controls: Helping employees to perform well through the use of selection and	Werknemerbeheerstelsels: Stelsels wat werknemers ondersteun om goed te presteer	Izixhobo zokulawula abasebenzi: Ukuncedisa abasebenzi ukuba baqhube kakuhle ngokuqesha

placement, training, job design and the provision of necessary resources.	deur die gebruik van werwing, plasing, opleiding, taakontwerp en die voorsiening van die nodige hulpbronne.	nokubeka ezikhundleni, ukuqeqesha, ukuqulunqwa koluhlu lwezinto eziluxanduva kumsebenzi ngamnye kunye nokuqinisekisa ukuba zikho izixhobo zokusebenza ezifunekayo.
Profit centre: A division or part of an organization in which the manager does not control the investment and is responsible only for the profits obtained from operating the assets assigned by corporate headquarters.	Wingssentrum: `n Afdeling of gedeelte van die onderneming wat nie self investerings beheer nie. `n Winssentrum is slegs verantwoordelik vir die wins deur die inwerkingstel (implementering) van bates soos toegedeel deur die hoofkantoor van die onderneming.	Icandelo elinengeniso: Icandelo okanye isebe lequmrhu apho umlawuli angenasandla ekulawulweni kotyalo-mali yena umsebenzi wakhe ibe kukujongana nenzuzo evela ekusebenziseni iiasethi azinikwe kwiofisi engundlunkulu yequmrhu.
Relative performance evaluation: The evaluation of the performance of a responsibility centre relative to the performance of similar centres within the same company or of similar units outside the organization.	Relatiewe prestasie-evaluering: Die evaluering van die prestasie van `n verantwoordelikhedsentrum relatief tot die prestasie van soortgelyke sentrums binne dieselfde onderneming of soortgelyke eenhede buite die onderneming.	Ukuvavanywa kuthelakiswa umsebenzi: Ukuvavanywa kwendlela icandelo lequmrhu eliqhuba ngayo xa lithelakiswa namanye amacandelo afana nalo kwalapha kule nkampani inye okanye amacandelo okanye amasebe afana nalo kwezinye iinkampani.
Responsibility accounting: The creation of responsibility centres and the accumulation of costs and revenues so that the deviations from budget can be attributed to the individual who is accountable for the responsibility centre.	Verantwoordelikhedsrekeningkunde: `n Rapporteringstelsel wat inkomste-, koste- en winsinligting van verantwoordelikhedsentrums saamstel sodat begrotingsafwykings aan die individuele bestuurders wat daarvoor verantwoordelik is, toegeskryf word.	Uxanduva localulo-mali: Ukusekwa kwamacandelo equmrhu kunye nokuqokelelana kweendleko kunye nengeniso ukuze imali engumahluko kule ibibhajethiwe ixhonywe kulo mntu uphethe elo candelo lequmrhu.
Results controls: Collecting and reporting information about the outcomes of work effort, also known as output controls.	Beheer van resultate: Die insameling en rapporteer van inligting insake die resultate van werksinspanning, ook bekend as uitsetbeheer .	Izixhobo zeziphumo: Ukuqokelela nokunika ingxelo ngolwazi malunga neziphumo zelinge lomsebenzi, okukwabizwa njengezixhobo zokulawula iziphumo.
Revenue centres: Responsibility centres where managers are mainly accountable for financial outputs in the form of generating sales revenues.	Inkomstesentrums: Verantwoordelikhedsentrums waar bestuurders hoofsaaklik verantwoordelik is vir die finansiële uitsette in die vorm van die daarstelling van verkoopsinkomste.	Amacandelo engeniso: Amacandelo equmrhu apho abalawuli bawo baphendula ikakhulu ngeziphumo zezimali nengeniso yentengiso eyenziweyo.
Social controls: The selection of people who have	Maatskaplike beheerstelsels: Die keuse van	Izixhobo zokulawula ezentlalo: Ukukhethwa

already been socialized into adopting particular norms and patterns of behaviour to perform particular tasks.	indiwidue (werknemers) wie reeds vertrouwd met die aanvaarding van spesifieke norme en gedragspatrone is ten einde spesifieke take te verrig.	kwabantu abasele beyiqhelisiwe imithethwana kunye neendlela zokuziphatha ukuze kwenziwe imisebenzi ethile.
Standard cost centres: Cost centres where output can be measured and the input required to produce each unit of output can be specified.	Standaardkostesentrums: Kostesentrums waar uitsette vasgestel word en die insette benodig om elke uitseteenheid te vervaardig, gespesifiseer word.	Amacandelo aneendleko ezisisiqhelo: Amacandelo azindleko apho iziphumo zinokulinganiswa kwaye igalelo elifunekayo ukuvelisa iyunithi nganye yesiphumo linokuchazwa.
Strategic control: Control that focuses outside the organization, looking at how a firm can compete with other firms in the same industry.	Strategiese beheer: Beheer wat buite die onderneming fokus om te bepaal hoe die onderneming beter met ondernemings binne dieselfde bedryfstak kan meeding.	Ukulawula ngohlakanipha: Isixhobo solawulo esigxininisa kwizinto ezingaphandle kwiqumrhu, sijonga indlela inkampani enokukhuphisana ngayo nezinye iinkampani ezikolu hlobo loshishino lunye.
Subjective judgements: Judgements made by senior managers of a responsibility head's performance based on the senior manager's own experience, knowledge and interpretation of the performance level achieved.	Subjektiewe oordeel: Oordeel deur senior bestuurders insake die die prestasie van ander werknemers gebaseer op die betrokke bestuurder se eie ervaring, kennis en vertolking van die bereikte prestasievlak.	Izigqibo ezinedolo: Izigqibo ezithathwa ngabalawuli abakhulu ngendlela umphathi wecandelo aqhuba ngayo ezisekelwe kumava, ulwazi nendlela atolika ngayo umgangatho womsebenzi ekufikelelwe kuwo umlawuli lowo mkhulu.
Task uncertainty: The extent to which managers face uncertainty when dealing with some new kind of work never done before and can predict confidently the factors that have effects on their work-related activities.	Taakonsekerheid: Die omvang van onsekerheid waaraan bestuurders blootgestel word tydens die blootstelling aan nuwe take wat hulle nog nie vantevore verrig het nie. Dehalwe kan bestuurders met vertroue voorspel watter faktore `n invloed in hul werksverband uitoeven.	Ukungaqaqiniseki kweziphumo zomsebenzi: Indlela abalawuli abanokukwazi ngayo ukuqikelela ngokuzithemba izinto eziyichaphazelayo imisetyenzana ehambelana nemisebenzi yabo.
Top-down budget setting: Imposing budgets and targets from above, without the participation of the individuals involved.	Outokratiese begrotingsvasstelling, Nie-deelnemende begrotingsvasstelling : Die neerlegging van `n begrotings en doelstellings vanaf `n hoër vlak na `n laer vlak sonder die deelname van die betrokke individue.	Ukwenza ibhajethi ngokuyinyanzelisa: Ukunyanzeliswa kweebhajethi kunye neenjongo ngabaphathi abakhulu, bengakhange abantu banikwe ithuba lokuhlomla babe negalelo.
Variance: The difference between the actual cost	Variansie: Die verskil tussen die werklike- en	Umahluko: Umahluko phakathi kweendleko

and the standard cost.	standaardkoste.	zokwenyani kunye neendleko ezingummiselo.
Variance analysis: The analysis of factors that cause the actual results to differ from predetermined budgeted targets.	Variansie-ontleding: `n Ontleding van al die faktore wat veroorsaak dat die werklike resultate van die vooraf begrotingsdoelwitte verskil.	Uhlahlelo lomahluko: Uhlahlelo lwemiba ebangela ukuba iziphumo zokwenyani zahluke kwiinjongo ebekugqitywe ngazo kwangaphambili ezibhatelweyo.
END OF CHAPTER 16	EINDE VAN HOOFSTUK 16	UKUPHELA KWESAHLUKO 16

Chapter 17: Standard costing and variance analysis	Hoofstuk 17: Standaardkoste en die ontleding van afwykings (Standaardkoste en variansie-analise, Standaardkoste en afwykingsontleding)	Isahluko 17: Ukumisela iindleko ngokwesiqhelo nohlahlelo lomahluko
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Bill of materials: A document stating the required quantity of materials for each operation to complete the product.	Grondstoflys, Grondstofstaat, Materiaallys: `n Dokument wat die vereiste hoeveelhede grondstowwe vir elke bewerking van die produk aantoon.	Uxwebhu lweemathiriyeli: Uxwebhu oluchaza umthamo ofunekayo wezinto eziza kusetyenziswa ukuze umsebenzi ngamnye wenze ugqibe imveliso.
Budgeted costs: Expected costs for an entire activity or operation.	Begrote koste, Bepande koste: Die verwagte koste vir `n geheelaktiwiteit of -bewerking.	Iindleko ezikwibhajethi: Iindleko ezilindelekileyo zomsebenzi uwonke.
Engineering studies: Detailed studies of each operation, based on careful specifications of materials, labour and equipment and on controlled observations of operations.	Tegniese ontledings, Ingenieursontledings: Gedetailleerde tegniese ontledings van elke bewerking, gebaseer op nougesette spesifikasies van grondstowwe, arbeid en toerusting in `n beheerde waarnemingsomgewing waar produksie sal plaasvind.	Izifundo zobunjinieli ngokumbaxa: Iziphumo zophando ezicacileyo zomsebenzi ngamnye, ezisusela ekubalweni kucaciswa ngocoselelo izinto eziza kusetyenziswa, abasebenzi kunye nezixhobo kwaye zisuka kwimisebenzi ibibekwe phantsi kweliso kwaye ilawulwa.

<p>Labour efficiency variance: The difference between the standard labour hours for actual production and the actual labour hours worked during the period multiplied by the standard wage rate per hour.</p>	<p>Arbeidsdoeltreffendheidsvariansie: Die verskil tussen die standaardarbeidsure vir werklike vervaardiging en die werklike arbeidsure gewerk tydens die periode vermenigvuldig met die standard arbeidstarief per uur.</p>	<p>Umahluko ngokomsebenzi wabasebenzi: Umahluko phakathi kweeyure ezisiqhelo zomsebenzi owenziweyo ngokwenyani kunye nenani leeyure ezisetyenziweyo ngokwenyani ngesithuba esithile ziphinda-phindwe ngomlinganiselo womvuzo ngeyure.</p>
<p>Material price variance: The difference between the standard price and the actual price per unit of materials multiplied by the quantity of materials purchased.</p>	<p>Grondstowweprysvariansie, Materiaalprysvariansie: Die verskil tussen die standaardprys en werklike prys per eenheid van grondstowwe vermenigvuldig met die hoeveelheid grondstowwe aangekoop.</p>	<p>Umahluko kwixabiso leemathiriyeli: Umahluko phakathi kwexabiso eliqhelekileyo elimiselweyo kunye nexabiso lokwenyani leyunithi yesixhobo somsebenzi siphinda-phindwe ngesixa sezixhobo eziza kusetyenziswa ezithengiweyo.</p>
<p>Material usage variance: The difference between the standard quantity required for actual production and the actual quantity used multiplied by the standard material price.</p>	<p>Grondstofverbruikvariansie, Materiaalverbruikvariansie: Die verskil tussen die standaardhoeveelheid benodig vir werklike vervaardiging en die werklike hoeveelheid verbruik vermenigvuldig met die standaardprys vir grondstowwe.</p>	<p>Umahluko ngokokusetyenziswa kwemathiriyeli: Umahluko phakathi komthamo omiselweyo oqhelekileyo ofunekayo wokuvelisa kokwenyani kunye nomthamo wokwenyani osetyenzisiweyo uphinda-phindwe ngexabiso lesiqhelo elimiselweyo lesixhobo esiza kusetyenziswa.</p>
<p>Standard costs: Target costs that are predetermined and should be incurred under efficient operating conditions.</p>	<p>Standaardkoste: Voorafbepaalde koste wat die koste behoort te wees gegewe doeltreffende vervaardigingstoestande.</p>	<p>Iindleko zesiqhelo: Iindleko ekujoliswe kuzo kwagqitywa ngazo kwangaphambili ekuza kungenwa kuzo kwiimeko zokusebenza ezinononophelo.</p>
<p>Standard hours: The number of hours a skilled worker should take working under efficient conditions to complete a given job.</p>	<p>Standaardure: Die aantal ure wat 'n opgeleide werknemer behoort te neem om 'n bepaalde taak onder doeltreffende omstandighede te voltooi.</p>	<p>Iiyure zesiqhelo: Inani leeyure umsebenzi oqeqeshiweyo amakazithathe esebenza phantsi kweemeko zokusebenza ezinononophelo ukuze agqibe umsebenzi awunikiweyo.</p>
<p>Standard hours produced: A calculation of the amount of time, working under efficient conditions, it should take to make each product.</p>	<p>Standaardure vervaardig: 'n Berekening van tyd benodig, gegewe doetteffende omstandighede, om die produk te vervaardig.</p>	<p>Umthamo wesiqhelo wemveliso ngeyure: Ukubalwa kwexesha, kusetyenzwa phantsi kweemeko ezinononophelo, emalithathwe ukwenza imveliso nganye.</p>

<p>Total fixed overhead variance: The difference between the standard fixed overhead charged to production and the actual fixed overhead incurred.</p>	<p>Totale vaste oorhoofse (koste) variansie*: Die verskil tussen die standard vaste oorhoofse koste toegereken vir die vervaardiging en die werklike vaste oorhoofse koste.</p>	<p>Umahluko uwonke weendleko ezingatshintshiyo zokuqhuba ishishini: Umahluko phakathi kweendleko eziqhelekileyo ezingatshintsha-tshintshiyo zemihla ngemihla ezitsalwa kwicandelo lokuvelisa kunye neendleko zokwenyani ezingatshintshi-tshintshiyo ekungenwe kuzo.</p>
<p>Total labour (cost) variance: The difference between the standard labour cost for the actual production and the actual labour cost.</p>	<p>Totale arbeidskostevariansie*: Die verskil tussen die standard arbeidskoste vir die werklike produksie en die werklike arbeidskoste.</p>	<p>Umahluko uwonke womsebenzi: Umahluko phakathi kweendleko ezimiselweyo zesiqhelo zomsebenzi zokuvelisa kokwenyani kunye neendleko zomsebenzi zokwenyani.</p>
<p>Total material (cost) variance: The difference between the standard material cost for the actual production and the actual cost.</p>	<p>Totale grondstofkostevariansie*: Die verskil tussen die standard grondstofkoste vir die werklike vervaardiging en die werklike koste.</p>	<p>Umahluko wemathiriyeli uwonke: Umahluko phakathi kweendleko ezimiselweyo eziqhelekileyo zomsebenzi wokwenyani wokuvelisa kunye neendleko zokwenyani.</p>
<p>Total sales margin variance: The difference between actual sales revenue less the standard variable cost of sales and the budgeted contribution.</p>	<p>Totale verkoopswinsgrensvariansie*: Die verskil tussen die werklike verkoopsinkomste en die standard veranderlike koste van verkope en die begrote bydrae.</p>	<p>Umahluko uwonke wentengiso: Umahluko phakathi kwengeniso yentengiso kuthatyathwe iindleko eziqhelekileyo ezitshintsha-tshintshayo zentengiso kunye negalelo elikwibhajethi.</p>
<p>Total variable overhead (cost) variance: The difference between the standard variable overheads charged to production and the actual variable overheads incurred.</p>	<p>Totale veranderlike oorhoofse kostevariansie*: Die verskil tussen die standard veranderlike oorhoofse koste toegereken aan vervaardiging en die werklike veranderlike oorhoofse koste aangegaan.</p>	<p>Umahluko uwonke weendleko zokuqhuba ishishini: Umahluko phakathi kweendleko eziqhelekileyo ezitshintshayo zokuqhuba ishishini ezitsalwa kwimveliso kunye neendleko zokwenyani ezitshintshayo zokuqhuba ishishini ekungenwe kuzo.</p>
<p>Variable overhead efficiency variance: The difference between the standard hours of output and the actual hours of input for the period multiplied by the standard variable overhead rate.</p>	<p>Veranderlike oorhoofse doeltreffendheidsvariansie*: Die verskil tussen die standaardure van uitsette en die werklike inseture vir die tydperk vermenigvuldig met die standaard veranderlike oorhoofse tarief.</p>	<p>Umahluko wononophelo kwiindleko zokuqhuba ishishini: Umahluko phakathi kweeyure ezimiselweyo zesiqhelo zesiphumo kunye neeyure zokwenyani zegalelo zexesha elithile ziphinda-phindwe ngomlinganiselo oqhelekileyo ongatshintshiyo weendleko zemihla ngemihla.</p>

<p>Variable overhead expenditure variance: The difference between the budgeted flexed variable overheads for the actual direct labour hours of input and the actual variable overhead costs incurred.</p> <p>Note: In order to make variances meaningful, the concept of 'flexed budget' is used when calculating variances. Flexed budget acts as a bridge between the original budget (fixed budget) and the actual results. [http://accounting-simplified.com/management/variance-analysis/#sthash.2tZE8Xlj.dpuf]</p>	<p>Veranderlike oorhoofse uitgawevariansie*: Die verskil tussen die begrote ['flexed'*] veranderlike oorhoofse koste vir die werklike direkte inset-arbeidsure en die werklike veranderlike oorhoofse koste aangegaan.</p> <p>* 'Flexed' begrotings dien as 'n brug (koppeling) tussen die oorspronklike vaste begroting en die werklike resultate.</p>	<p>Umahluko wononophelo kwinkcitho yokuqhuba ishishini: Umahluko phakathi kweendleko zemihla ngemihla ezitshintshayo zeyure zomsebenzi ngqo zokwenyani zegalelo kunye neendleko zokuqhuba ishishini zokwenyani ezitshintsha-tshintshayo ekungenwe kuzo.</p>
<p>Volume capacity variance: The difference between the actual hours of input and the budgeted hours of input for the period multiplied by the standard fixed overhead rate.</p>	<p>Kapasiteitshoeveelheidvariansie*: Die verskil tussen die werklike inseture en die begrote ure vir insette vir die tydperk vermenigvuldig met die standaard vaste oorhoofse tarief.</p>	<p>Umahluko wesakhono sokuvelisa: Umahluko phakathi kwezona yure zokwenyani zegalelo kunye neeyure zegalelo ezikwibhajethi zexesha elithile ziphinda-phindwe ngomlinganiselo osisiqhelo omiselweyo weendleko zokuqhuba ishishini ezingatshintshiyo.</p>
<p>Volume efficiency variance: The difference between the standard hours of output and the actual hours of input for the period multiplied by the standard fixed overhead rate.</p>	<p>Kapasiteitsdoeltreffendheidvariansie*: Die verskil tussen die standard uitset-ure en die werklike inset-ure vir die tydperk vermenigvuldig met die standaard vaste oorhoofse tarief.</p>	<p>Umahluko wononophelo kumthamo: Umahluko phakathi kweeyure ezimiselweyo ezisisiqhelo zesiphumo kunye nezona yure zokwenyani zegalelo zexesha elithile ziphinda-phindwe ngomlinganiselo omiselweyo osisiqhelo weendleko zokuqhuba ishishini ezingatshintshiyo.</p>
<p>Volume variance: The difference between actual production and budgeted production for a period multiplied by the standard fixed overhead rate.</p>	<p>Hoeveelheidsvariansie*: Die verskil tussen die werklike vervaardigingshoeveelhede en begrote vervaardigingshoeveelhede vir die tydperk vermenigvuldig met die standaard vaste oorhoofse tarief.</p>	<p>Umahluko kumthamo: Umahluko phakathi kweyona mveliso yokwenyani kunye nemveliso ekwibhajethi yexesha elithile iphinda-phindwe ngomlinganiselo omiselweyo osisiqhelo weendleko zokuqhuba ishishini ezingatshintshiyo.</p>

Wage rate variance: The difference between the standard wage rate per hour and the actual wage rate multiplied by the actual number of hours worked.	Arbeidsloontariefvariansie*: Die verskil tussen die standaard arbeidsloontarief per uur en die werklike arbeidsloontarief vermenigvuldig met die werklike aantal uur gewerk.	Umahluko kumlinganiselo womvuzo: Umahluko phakathi komlinganiselo womvuzo weyure omiselweyo osisiqhelo kunye nowona mlinganiselo wokwenyani womvuzo weyure uphinda-phindwe ngenani lezona yure zokwenyani zisetyenziweyo.
END OF CHAPTER 17	* 'Afwykings' kan ook vir 'variansie' gebruik word. EINDE VAN HOOFSTUK 17	UKUPHELA KWESAHLUKO 17
Chapter 18: Standard costing and variance analysis: further aspects	Hoofstuk 18: Standaardkoste en die ontleding van afwykings (variansie-analise): verdere dimensies (aspekte)	Isahluko 18: Ukumisela iindleko ngokwesiqhelo nohlahlelo lomahluko 2: eminye imiba
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Assignable causes: Factors that can be assigned to a known cause, which may or may not be worth investigating further.	Toewysbare oorsake, Naspeurbare oorsake: Faktore wat aan 'n bekende oorsaak toegewys kan word wat moontlik verdere ondersoek mag regverdig.	Oonobangela abanokwaziwa: Izinto ezinokwayanyaniswa nento engunobangela eyaziwayo, enokuba ayifuni okanye ifunwa ukuphandwa ngakumbi iqondwe.
Ex post variance analysis approach: An approach to variance analysis in which actual results are compared with adjusted standards based on the conditions in which managers actually operated during the period.	Ex post variansie-ontleding benaderingswyse: 'n Benaderingswyse ten opsigte van variansie ontledings waar die werklike resultate vergelyk word met aangepaste standarde gebaseer op die werklike omstandighede waarvolgens vervaardiging (produksie) plaasgevind het.	Indlela yokuhlalutya umahluko emva kwexesha: Indlela yokuhlalutya umahluko apho ezona ziphumo zizezokwenyani zithelekiswa nemigangatho ehlenga-hlengisiweyo esekelwe kwiimeko abalawuli ebebesebenza phantsi kwazo ngexesha elithile.
Material mix variance: The difference between the mix of materials actually used and the predetermined mix included in the calculation of the standard cost of an operation.	Afwyking (variansie) van grondstofsamstelling, Grondstofsamstellingafwyking: Die verskil tussen die werklike gebruik van die samstelling van grondstowwe en die voorafbepaalde samstelling van grondstowwe soos vasgestel in die voorafbepaalde standarde (standaardkoste).	Umahluko wokuxutywa kwemathiriyeli: Umahluko phakathi kwezinto eziza kusetyenziswa, iimathiriyeli, ezingumxube ezizezona zisetyenzisiweyo kunye nomxube obucetywe ngaphambili oqukiweyo ngethuba kubalwa iindleko ezimiselweyo ezisiqhelo zomsebenzi.
Materials yield variance: The difference between the standard output for a given level of	Grondstowwe opbrengsvariansie: Die verskil tussen die standarduitset vir 'n gegewe insetvlak	Umahluko wemveliso yemathiriyeli: Umahluko phakathi kwesiphumo esisiqhelo sezinga

inputs and the actual output attained.	en die werklike uitset verkry.	elinikiweyo legalelo kunye nesona siphumo sokwenyani sifunyenweyo.
Purchasing efficiency variance: The general market price less the actual price paid, multiplied by the quantity purchased.	Aankope doeltreffendheidsvariansie: Die heersende markprys minus die werklik betaalde prys vermenigvuldig met die aankoopshoeveelheid.	Umahluko wononophelo xa kuthengwa: Ixabiso ekuthengiswa ngalo ngumndilili kuthatyathwe ixabiso elilona lokwenyani, liphinda-phindwe ngomthamo othengisiweyo.
Purchasing planning variance: The original target price less the general market price at the time of purchase, multiplied by the quantity purchased.	Aankope beplanningvariansie: Die oorspronklike rigprys minus die algemene markprys tydens aankoop vermenigvuldig met die aankoopshoeveelheid.	Umahluko kwisicwangciso sokuthenga: Ixabiso ebikujongwe lona kuqala kuthatyathwe ixabiso elibizwa ngumndilili ngethuba kuthengwa, liphinda-phindwe ngomthamo othengisiweyo.
Random or uncontrollable factors: Factors that cannot be assigned to a known cause.	Toevallige faktore, Onbeheerbare faktore: Faktore wat nie aan 'n bekende oorsaak toegewys kan word nie.	Imiba engalawulekiyo: Izinto ezingenakuyelelaniswa nento engunobangela eyaziweyo okanye izinto ezingaziwayo unobangela wazo.
Sales margin mix variance: The actual sales quantity less the actual sales quantity in budgeted proportions, multiplied by the standard margin.	Variansie (afwyking) van die samestelling van die verkoopswinsgrens: Die werklike verkoopshoeveelheid minus die werklike verkoopshoeveelheid volgens die begrote (samestelling) verhoudings, vermenigvuldig met die standaardwinsgrens.	Umahluko kuchintsi kwintengiso exubileyo: Umthamo oiyeyona ntengiso yokwenyani kuthatyathwe umthamo oiyeyona ntengiso yokwenyani obukuqikelelo lwebhajethi, uphinda-phindwe ngomahluko ongumyinge wesiqhelo.
Sales margin price variance: The difference between the actual contribution margin and the standard margin multiplied by the actual sales volume.	Verkoopswinsgrens-prysvariansie: Die verskil tussen die werklike winsgrenskontribusie (bydrae) en die standaardwinsgrens vermenigvuldig met die werklike verkoopshoeveelheid.	Umahluko kwixabiso lochintsi kwintengiso: Umahluko phakathi kwelona galelo lokwenyani kunye nomahluko omiselweyo osisiqhelo phakathi kwenzuzo nelahleko uphinda-phindwe ngomthamo wokwenyani wentengiso.
Sales margin volume variance: The difference between the actual sales volume and the budgeted volume multiplied by the standard contribution margin (=selling price per unit minus the variable cost per unit).	Verkoopswinsgrens- <u>hoeveelheid</u>variansie: Die verskil tussen die werklike verkoopshoeveelheid en die begrote hoeveelheid vermenigvuldig met die standaardkontribusie (=verkoopsprys per eenheid minus veranderlike koste per eenheid).	Umahluko kuchintsi womthamo wentengiso: Umahluko phakathi kowona mthamo wokwenyani wentengiso kunye nomthamo okwibhajethi uphinda-phindwe ngegalelo elisisiqhelo elimiselweyo.
Sales quantity variance: The actual sales	Verkoopshoeveelheid-variansie: Die werklike	Umahluko kumthamo wentengiso: Umthamo

quantity in budgeted proportion less the budgeted sales quantity, multiplied by the standard margin.	verkoopshoeveelheid volgens die begrote samestelling minus die begrote verkoopshoeveelheid vermenigvuldig met die standaardwingsgrens.	onguwona ungowekwanyani wentengiso okwimali ekwibhajethi kuthatyathwe umthamo wentengiso okwibhajethi, uphinda-phindwe ngomahluko omiselweyo oqhelekileyo phakathi kwenzuzo nelahleko.
Sales value at split-off point method: A method of allocating joint costs in proportion to the estimated sales value of production.	Verkoopswaarde by die verdelingspuntmetode: `n Metode van die toerekening van gesamentlike koste in verhouding met die geskatte verkoopswaarde van vervaardiging.	Indlela yokwabelana ngeendleko: Indlela yokwaba iindleko ekwabelwanayo ngazo ngokomthamo wexabiso eliqikelelweyo lentengiso yemveliso.
Statistical control charts: A graph of a series of successive observations of an operation taken at regular intervals of time. Each observation is plotted relative to specific ranges that represent the expected distribution of outcomes when the operation is deemed to be under control.	Statistiese beheerkaarte: `n Grafiek van `n reeks van opeenvolgende waarnemings van `n bewerking geneem tydens gereelde tydsintervalle. Elke waarneming word aangestip relatief tot die spesifieke variasiebreedtes wat die verwagte verspreiding van uitkomst (resultate) verteenwoordig wanneer die bewerking onder beheer geag te wees.	Iitshathi zolawulo ngokwamanani: Igrafu yokubonisa iziphumo zezihlandlo ngezihlandlo ezilandelanayo zokuqwalasela umsebenzi owenziwa rhoqo. Isihlandlo ngasinye sokuqwalasela sicetywa ngokwezithuba zamaxesha athile aza kuba ngumzekelo wendlela iziphumo eziza kwenzeka ngayo xa umsebenzi lowo kunokuthiwa uphantsi kolawulo olululo.
END OF CHAPTER 18	EINDE VAN HOOFSTUK 18	UKUPHELA KWESAHLUKO 18

Chapter 19: Divisional financial performance measures	Hoofstuk 19: Finansiële prestasiemaatstawe vir afdelings	Isahluko 19: Amanyathelo enkqubo yamacandelo ngokwezimali:
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
<p>Balanced scorecard: A strategic management tool that integrates financial and non-financial measures of performance in a single concise report, with the aim of incorporating performance management within the strategic management process.</p>	<p>Gebalanseerde telkaart: `n Strategiese bestuurshulpmiddel wat die finansiële en nie-finansiële prestasiemaatstawwe in een bondige verslag integreer met die doel om om prestasiebestuur in die strategiese bestuursproses te verenig.</p>	<p>Ingxelo egcweleyo: Isixhobo sobuchule solawulo esihlanganisa indlela zokusebenza ezijonge kwezezimali nezingingezizo ezezimali kwindlela enye emfutshane necacileyo, ngeenjongo zokudibanisa ulawulo lomsebenzi nenkqubo eqiqisiweyo yolawulo.</p>
<p>Controllable investment: The net asset base that is controllable or strongly influenced by divisional managers.</p>	<p>Beheerbare investerings: Die netto bates basis wat deur streeksbestuurders beheerbaar of sterk beïnvloedbaar is.</p>	<p>Iimpahla ezinokulawuleka: Isiseko seeasethi zizonke ezinokulawulwa ngumlawuli wesebe okanye anokuba nefuthe elimandla kuzo.</p>
<p>Controllable profit: A profit figure that is computed by deducting from divisional revenues all those costs that are controllable by a divisional</p>	<p>Beheerbare wins: `n Winssyfer wat bereken word deur aftrekking vanaf die streeksinkomste (afdelingsinkomste) alle koste wat deur die</p>	<p>Ingeniso enokulawuleka: Imali eyinzuzo ebalwa ngokuthabatha kwingeniso yesebe zonke iindleko umphathi welo sebe anokwazi ukuzilawula.</p>

manager.	streeksbestuurders beheerbaar is.	
Cost centre: A location to which costs are assigned, also known as a cost pool	Kostesentrum: `n Plek waar die koste toegereken word, ook bekend as `n kostegroep.	Icandelo elineendleko: Indawo eyabelwa iindleko, ekwabizwa ngokuba liziko leendleko.
Divisional net profit before taxes: A profit figure obtained by allocating all general and administrative expenses to divisions.	Streeks netto wins voor belasting, Afdelings netto wins voor belasting: `n Winssyfer wat verkry word deur toerekening van alle algemene en administratiewe koste na afdelings of streke.	Ingeniso yecandelo iyonke phambi kokutsalwa kweerhafu: Imali eyinzuzo efunyanwa ngokwabiwa kweendleko zemisebenzi yasezifisini nezinye iindleko eziquka konke zabelwe amasebe.
Divisional profit contribution: Controllable profit, less any non- controllable expenses that are attributable to a division and that would be avoidable if the division were closed.	Streekswinsbydrae, Streekswiskontribusie, Afdelingswinsbydrae, Afdelingswiskontribusie: Beheerbare wins minus enige nie-beheerbare uitgawes wat aan `n afdeling toeskryfbaar is wat vermydbaar sou wees mits die afdeling sou sluit.	Igalelo lecandelo kwinzuzo: Inzuzo elawulekayo, kuthatyathwe inkcitho engalawulekiyo enokwayanyaniswa necandelo elithile ebinokulawuleka ukuba eli candelo belivaliwe.
Divisionalized organizational structure: A decentralized organizational structure in which a firm is split into separate divisions.	Streeksorganisasiestruktuur, Afdelingsorganisaiestruktuur: `n Gedesentraliseerde organisasieestruktuur waar die onderneming in afsonderlike afdelings verdeel is.	Iqumrhu elahlulwe ngokwamacandelo: Iqumrhu elime ngendlela yokuba alinandawo inye ekuphekwa kuthathwe kuyo izigqibo, lahlula-hlulwe ngokwamacandelo.
<p>Economic value added (EVA(TM)): A measure of a company's financial performance based on the residual wealth calculated by deducting cost of capital from its operating profit (adjusted for taxes on a cash basis). (Also referred to as 'economic profit'.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Economic Value Added (EVA) focuses on managerial effectiveness in a given year. ☐ $EVA = (NOPAT^*) - (\text{After-tax Rand cost of capital used to support operations}); = [EBIT^{**}(1 - T)] - (\text{Total net operating capital})(WACC)$, or stated as ☐ $EVA = \text{Operating Capital} (ROIC^{***} - WACC)$ 	<p>Ekonomiese waardetoegevoeg (EWT): `n Maatstaf van `n onderneming se finansiële prestasie gebaseer op die oorblywende rykdom wat bereken word deur die monetêre koste van kapitaal van die bedryfswins (aangepas vir belastings volgens `n kontantgbasis) af te trek. EWT staan ook bekend as die 'ekonomiese wins'.</p> <ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> $EWT = EVA$ fokus op bestuursdoeltreffendheid vir `n gegewe jaar; ☐ $EWT = (NOPAT^*) - (\text{Nabelasting Randwaarde van koste van kapitaal om aktiwiteite te ondersteun}); = [EBIT^{**}(1 - T)] - (\text{Totale netto bedryfskapitaal})(WACC = \text{Geweegde gemiddelde koste van kapitaal})$, of uitgedruk 	<p>Ixabiso ngokoqoqosho elongeziweyo: Inyathelo lokubalisisa imali eyintsalela kwingeniso equka uhlanga-hlengiso kwindlela eliqhube ngayo icandelo ngokwezimali ukulungiselela umahluko onokulahlekisa oze nemigaqo eyamkelekileyo yocwangciso-mali, eyimveliso esemthethweni nephantsi kwabakwa-Stern Steward Consulting.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ NOPAT*= Net operating profit after tax (T); ➤ EBIT** = Earnings before interest and tax; ➤ ROIC***= Return on invested capital. <p>EVA(TM) is the trademark of the Stern Steward consulting company who introduced this concept.</p>	<p>soos volg:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ EWT = Netto bedryfskapitaal(ROIC*** – WACC) <ul style="list-style-type: none"> ➤ NOPAT*= Netto bedryfswins na belasting (T); ➤ EBIT** = Verdienste voor rente en belasting; ➤ ROIC***= Opbrengskoers op kaitaal geïvesteer. <p>EVA(TM) is die handelsmerk van die Stern Steward raadgewende groep van ondernemings wie die begrip bekendgestel het.</p>	
<p>Residual income: Controllable profit less a cost of capital charge on the investment controllable by the divisional manager.</p>	<p>Oorblywende inkomste: Beheerbare wins minus `n toerekening vir die koste van kapitaal van die investering wat deur die streeksbestuurder beheerbaar is.</p>	<p>Ingeniso eyintshiyekela: Inzuzo elawulekayo kuze kucuntsulwe iindleko zerhafu yenkunzi kwimali ebityaliwe enokulawulwa ngumlawuli wesebe.</p>
<p>Return on investment (ROI): A method of appraising capital investments where the average annual profits from a project are divided into the average investment cost, also known as the accounting rate of return and return on capital employed.</p>	<p>Opbrengskoers op investerings: `n Kapitaalbegrotingsbeoordelingsmaatstaf waar die gemiddelde jaarlikse wins gedeel word deur die gemiddelde investeringsbedrag. Hierdie opbrengskoers is ook bekend as rekeningkundige opbrengskoers en die opbrengskoers op kapitaal geïvesteer.</p>	<p>Inzuzo kwimali ebityaliwe (i-ROI): Indlela yokubeka ixabiso kwimali etyaliweyo apho inzuzo yonyaka eyiavareji esuka kwiprojekthi yahlulwa ibe zindleko zotyalo-mali eziyavareji, ekwabizwa ngokuba ngumlinganiselo ngokocwangciso-mali oyinzuzo kunye nenzuzo kwimali ebityaliwe.</p>
<p>Value-based management (VBM): A management principle that states that management should first and foremost consider the interests of shareholders in its business decisions.</p>	<p>Waardegebaseerde bestuur: `n Bestuursbeginsel wat vertrek van die uitgangspunt dat bestuur eerste en mees belangrikste die belange van aandeelhouders oorweeg in sy ondernemingsbesluitneming.</p>	<p>Ulawulo olusekelwe kwizinto ezingundoqo (i-VBM): Umgaqo wolawulo othi abalawuli kufuneka bakhokelise phambili iimfuno zabanini-zabelo xa bethatha izigqibo.</p>
<p>END OF CHAPTER 19</p>	<p>EINDE VAN HOOFSTUK 19</p>	<p>UKUPHELA KWESAHLUKO 19</p>

Chapter 20: Transfer pricing in divisionalized companies	Hoofstuk 20: Oordragprysbepaling in streeksgebaseerde ondernemings.	Isahluko 20 : Ukubeka amaxabiso ngokuthelekisa namanye amacandelo kwiinkampani ezahlulwe ngokwamacandelo
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Dual-rate transfer pricing: A method of transfer pricing that uses two separate transfer prices to price each interdivisional transaction.	Dubbelkoers oordragprysbepaling: `n Oordragprysbepalingmetode wat twee afsonderlike oordragpryse by elke interafdeling transaksie gebruik.	Umlinganiselo ombaxa wokuthelekisa iindlela zokubeka amaxabiso: Indlela yokubeka amaxabiso okukhutshelwa esebenzisa amaxabiso okukhuphela amabini ahlukeneyo ukubeka ixabiso lonaniselwano phakathi kwamacandelo.
Final products: Products sold by a receiving division to the outside world.	Finale-produkte, Voltooide produkte: Produkte (goedere) verkoop deur `n ontvangende afdeling aan die buitewêreld.	Imveliso eza kuthengiswa: Imveliso ethengiswa licandelo elamkelayo lithengisela abathengi bangaphandle.
Intermediate products: Goods transferred from the supplying division to the receiving division.	Halfvoltooide produkte: Produkte oorgedra van `n verskafferafdeling na `n ontvangerafdeling.	limveliso eziselapha ngaphakathi: Iimpahla ezikhutshelweyo zisuka kwicandelo lokuthengisa zisiya kwicandelo lokwamkela
Net marginal revenue: The marginal (incremental) revenue from the sale of an extra unit (or a specified number of incremental units) of the final product less the marginal/incremental conversion costs (excluding the transfer price).	Netto marginale inkomste: Die marginale (inkrementele, toenemende-) inkomste verdien deur die verkoop van `n addisionele eenheid (of `n gespesifiseerde aantal inkrementele eenhede) van die finale produk minus die	Ingeniso iyonke eyongezelekileyo: Ingeniso eyongezeleke ngenxa yokuthengiswa kwenye iyunithi (okanye inani elichaziweyo leeyunithi ezongezelelweyo) yemveliso yokugqibela kucuntsulwe iindleko zokuguqula ingeniso

	marginale/inkrementele verwerkingskoste (uitsluitende die oordragprys).	eyongezelweyo (kungabalwa ixabiso lokukhuphela).
Perfectly competitive market: A market where the product is homogeneous and no individual buyer or seller can affect the market prices.	Perfekte mededingende mark, Volmaakte mededingende mark: `n Mark waar die produk homogeen is en geen individuele koper of verkoper kan die markpryse beïnvloed nie.	Ushishino olungenakhuphiswano lumandla: Indawo ekuthengiswa kuyo apho imveliso ifana yodwa kwaye kungekho mthengi okanye mthengisi unokuchaphazela ixabiso ethengiswa ngalo loo mveliso.
Two-part transfer pricing system: A method of transfer pricing where the receiving division acquires intermediate products at the variable cost of production and the supplying division also charges a fixed fee.	Tweevoudige oordragprysbepalingstelsel: `n Oordragprysbepalingstelsel waar die ontvangerafdeling halfvoltooide produkte teen veranderlike produksiekoste verkry en die verskafferafdeling stel ook `n vaste prys.	Inkqubo ezigaba-zibini yokubeka ixabiso ngokuthelekisa: Indlela yokubeka ixabiso lokukhuphela apho icandelo elifikela impahla lifumana iimveliso ezisuka kwelinye icandelo kwalapha ngaphakathi ngexabiso elitshintshatshintshayo lokuvelisa kwaye necandelo elithengisayo libiza intlawulo engatshintshiyo.
END OF CHAPTER 20	EINDE VAN HOOFSTUK 20	UKUPHELA KWESAHLUKO 20

Chapter 21: Strategic cost management	Hoofstuk 21: Strategiese kostebestuur	Isahlukor 21: Ukulawulwa kweendleko ngobuchule
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
<p>Activity-based cost management (ABCM): The cost management applications applied to activity-based costing, without the need to assign activity costs to products, also known as activity-based management.</p> <p>Activity based costing is a method for assigning costs to products, services, projects, tasks, or acquisitions, based on the activities that go into them and the resources consumed by these activities.</p> <p>[https://www.business-case-analysis.com/activity-based-costing.html]</p>	<p>Aktiwiteitsgebaseerde kostebestuur: `n Kostebestuurtoepassing met aanwending by aktiwiteitsgebaseerde kosteberekening, sonder die noodsaaklikheid om aktiwiteitskoste aan produkte toe te reken. Hierdie proses is bekend as aktiwiteitsgebaseerde bestuur.</p> <p>Aktiwiteitsgebaseerde kosteberekening is `n metode om koste aan produkte, dienste, projekte, take of oornames te allokeer, gebaseer op die benodigde aktiwiteite en die hulpbronverbruik deur hierdie aktiwiteite.</p>	<p>Ulawulo lweendleko olusekelwe kwimisebenzi (i-ABCM): Izixhobo zokulawula iindleko ezisetyenziswa kuhlobo lokubala iindleko elisekelwe kwimisebenzi, ngaphandle kwemfuneko yokwaba iindleko zomsebenzi zisabelwa iimveliso, ezikwabizwa ngokuba luhlobo lolawulo olusekelwe kwimisebenzi.</p>
<p>Activity-based management (ABM): The cost management applications applied to activity-based costing, without the need to assign activity costs to products, also known as activity-based cost management. ABM is a procedure that originated in the 1980s for analyzing the processes of a business to identify strengths and</p>	<p>Aktiwiteitsgebaseerde bestuur: `n Kostebestuurtoepassing met aanwending by aktiwiteitsgebaseerde kosteberekening, sonder die noodsaaklikheid om aktiwiteitskoste aan produkte toe te reken. Hierdie proses is bekend as aktiwiteitsgebaseerde kostebestuur.</p> <p>Aktiwiteitsgebaseerde bestuur is `n prosedure wat</p>	<p>Ulawulo olusekelwe emisebenzini (i-ABM): Izixhobo zokulawula iindleko ezisetyenziswa kuhlobo lokubala iindleko elisekelwe kwimisebenzi, ngaphandle kwemfuneko yokwaba iindleko zomsebenzi zisabelwa iimveliso, ezikwabizwa ngokuba luhlobo lolawulo lweendleko olusekelwe kwimisebenzi.</p>

<p>weaknesses. Specifically, activity-based management seeks out areas where a business is losing money so that those activities can be eliminated or improved to increase profitability. ABM analyzes the costs of employees, equipment, facilities, distribution, overhead and other factors in a business to determine and allocate activity costs.</p> <p>[http://www.investopedia.com/terms/a/abm.asp#ixzz3fxk2F4yy]</p>	<p>in die 1980s ontstaan het met die doel om ondernemingsprosesse te ontleed om sterk- en swakpunte te identifiseer. Meer spesifiek, aktiwiteitsgebaseerde bestuur identifiseer verliesgewende aktiwiteite en daardie aktiwiteite wat uitgeskakel kan word om winsgewendheid te verbeter. Aktiwiteitsgebaseerde bestuur ontleed koste van werknemers, toerusting, verspreiding, oorhoofse koste en ander veranderlikes in 'n onderneming om aktiwiteitskoste te bepaal en toe te wys.</p>	
<p>Appraisal costs: The costs incurred to ensure that materials, products and services meet quality conformance standards.</p>	<p>Waardasiekoste: Koste aangegaan om te verseker dat grondstowwe, produkte en dienste in ooreenstemming met die kwaliteitstandaarde is.</p>	<p>lindleko zokubeka ixabiso: lindleko ezenzeke kuba kufunwa ukuqinisekisa ukuba iimathiriyeli, iimveliso kunye neenkonzo ziyahambelana nomgangatho omiselweyo.</p>
<p>Batch production functional layout: A plant layout in which products pass in batches through a number of specialist departments that normally contain a group of similar machines.</p>	<p>Serieproduksie funksionele-uitleg: 'n Fabrieksuitleg waar produkte in series deur 'n aantal gespesialiseerde departemente beweeg wat normaalweg 'n aantal soortgelyke masjienwerktuie bevat.</p>	<p>Isakhiwo esilungiselelwe ukuvelisa ngezixa ngokulula: Indlela umzi-mveliso omi ngayo apho iimveliso zigqitha zizizixa kumasebe obungcali amaninzi anoomatshini abaninzi abafanayo amaxesha amaninzi.</p>
<p>Benchmarking: A mechanism for achieving continuous improvement by measuring products, services or activities against those of other best performing organizations.</p>	<p>Normevaslegging: 'n Stelsel waar voortdurende verbetering plaasvind deur die beoordeling van produkte, dienste of ander aktiwiteite teenoor die beste prestasie van mededingers.</p>	<p>Ukumisela umgangatho: Icebo elisetyenziswayo ukukwazi ukubona ukuphucuka okuqhubekayo ngokuthelekisa iimveliso, iinkonzo okanye imisebenzi naleyo yezinye iinkampani eziqhuba kakuhle kakhulu.</p>
<p>Business process reengineering: Examining business processes and making substantial changes to how the organization operates and the redesign of how work is done through activities.</p>	<p>Herontwerp van sakeprosesse: Die analise en fundamentele (substansiële) herontwerp van sakeprosesse van hoe die onderneming funksioneer en die herontwerp van hoe take beter deur bepaalde aktiwiteite verrig kan word.</p>	<p>Ukutshintsha iinkqubo zokushishina: Ukuvavanya iinkqubo zeshishini nokwenza utshintho olubonakalayo kwindlela inkampani eqhuba ngayo kucetywe ngokutsha indlela umsebenzi owenziwa ngayo.</p>
<p>Cellular manufacturing: A plant layout based on product flow lines, which are normally U shaped.</p>	<p>Sellulêre vervaardiging: Sellulêre fabrieksuitleg uitleg is 'n gespesialiseerde groepering van mense, masjiene, gereedskap en grondstowwe in</p>	<p>Ukuvelisa ngokweeseli: Indlela umzi-mveliso omi ngayo esekelwe kwiindlela iimveliso ezihamba ngazo, indlela yazo eqhele ukumila oku kuka-U.</p>

	die uitleg van 'n fabriek. Die doel van 'n sel is om klein hoeveelhede van onderdele doeltreffend te vervaardig. Hierdie tipe uitleg vereis die gebruik van talle klein selle waar masjiene U-vormig geplaas is om soortgelyke produkte te vervaardig. Sellulêre vervaardiging kombineer die voordele van die produk- en prosesgeoriënteerde uitleg.	
Committed costs: Costs that have not yet been incurred but that will be incurred in the future on the basis of decisions that have already been made, also known as locked-in costs.	Toegesegde koste, Verbonde koste: Koste wat nie reeds aangegaan is nie maar wat verplig is in die toekoms op grond van besluite (verbintenisse) wat reeds geneem is.	Iindleko esele zinendawo yazo: Iindleko ekungekangenwa kuzo kodwa ekuza kungenwa kuzo kwilixa elizayo ngokwesigqibo esele sithathiwe, ezikwabizwa ngokuba zindleko esele zinendawo yazo.
Cost of quality report: A report indicating the total cost to the organization of producing products or services that do not conform with quality requirements.	Koste van `n kwaliteitsverslag: `n Verslag wat die totale koste vir die onderneming aantoon van die vervaardiging van goedere of dienste wat nie aan kwaliteitsnorme voldoen nie.	Ingxelo yeendleko ezisemgangathweni: Ingxelo ecacisa iindleko zizonke zenkampani zokuvelisa iimveliso okanye iinkonzo ezingekho kumgangatho omiselweyo.
Costs of non-compliance: Internal and external failure costs to adhere to an Act or its Regulations, eg health sanitoty regulations at hotels, abbatoirs, etc). The end-products (services) are banned from selling. A non-compliance is the failure to adhere to an Act or its Regulations A non-conformance is the failure to comply with a requirement, standard, or procedure. [http://www.qualitygurus.net/Non-conformance+vs+Non-compliance]	Koste van nie-nakoming: Interne en eksterne koste van mislukkings omdat nie aandag aan `n bepaalde Wet of regulasies gegee is nie, byvoorbeeld sanetêre regulasies by hotelle, abbatoirs, ens. Die finale produkte (dienste) mag nie verkoop word nie.	Iindleko zokungathobeli imimiselo: Iindleko zangaphakathi nezangaphandle zamaphulo aphanzileyo, ezikwabizwa ngokuba zindleko zokungabikho kumgangatho olindelekileyo.
Costs of non-conformance: Internal and external failure costs, is the failure to comply with standards, norms or procedures. A non-conformance means that something went wrong (imperfections occurred) – a problem has occurred and needs to be addressed with	Koste van defekte, Koste van mislukkings: Interne en eksterne koste van mislukkings is die nie-nakoming van standarde, norme of prosedures tydens produksieprosesse en dienslewering. Nie-nakoming van standarde, norme of prosedures beteken dat iets het	Iindleko zokungathobeli imimiselo yomgangatho: Iindleko zangaphakathi nezangaphandle zamaphulo aphanzileyo, ezikwabizwa ngokuba zindleko zokungabiko kumgangatho olindelekileyo.

corrective actions.	verkeerd gegaan. `n Probleem het ontstaan wat dringend regstellende optrede vereis.	
Costs of quality compliance: Prevention and appraisal costs to adhere to an Act or its Regulations as applicable for the business in question.	Koste van nakoming van juridiese vereistes: Voorkomingskoste en waarderingskoste om te voldoen aan wette en regulasies van toepassing op die onderneming.	lindleko zokuthobela imimiselo yomgangatho: Ukuthintela nokubeka iindleko, ezikwabizwa ngokuba zindleko zokuhambelana nomgangatho.
Costs of quality conformance: Prevention and appraisal costs incurred to comply with standards, norms or procedures.	Koste van kwaliteitsnakoming: Voorkomingskoste en waarderingskoste om te voldoen aan die nakoming van standarde, norme of prosedures.	lindleko zokuthobela imimiselo yomgangatho: Ukuthintela nokubeka iindleko, ezikwabizwa ngokuba zindleko zokuhambelana nomgangatho.
Environmental detection costs: The costs incurred to ensure that a firm's activities, products and processes conform to regulatory laws and voluntary standards.	Omgewingswaarnemingskoste: Koste aangegaan om te verseker dat die onderneming se produkte en produksieprosesse vodoen aan wette, reëls en vrywillige standarde.	lindleko zokusebenzela ukuthobela imithetho: lindleko ekungenwa kuzo kuba kufunwa ukuqinisekisa ukuba imisebenzi, iimveliso kunye neenkqubo zenkampani ziyahambelana nemithetho elawulayo kunye nomgangatho okhethwe ngokuthanda.
Environmental external failure costs: The costs incurred on activities performed after discharging waste into the environment.	Eksterne omgewingskoste van nie-nakoming: Koste aangegaan van aktiwiteite verrig nadat afvalprodukte in die omgewing gestort is (opruiming van besoedeling).	lindleko zokulahla iinkunkuma ngokungenankathalo: lindlela ekungenwe kuzo ngenxa yemisebenzi eyenziweyo emva kokuba kulahlwe inkunkuma nje esithubeni.
Environmental internal failure costs: The costs incurred from performing activities that have produced contaminants and waste that have not been discharged into the environment.	Interne omgewingskoste van nie-nakoming: Koste aangegaan van aktiwiteite verrig wat besoedeling en verspillings veroorsaak voordat storting in die omgewing plaasgevind het.	lindleko zokuvelisa iinkunkuma eyenza umonakalo: lindleko zokwenziwa kwemisebenzi ekhupha izinto ezingcolisayo kunye nenkunkuma engalahlwanga nje esithubeni.
Environmental prevention costs: The costs of activities undertaken to prevent the production of waste that could cause damage to the environment.	Voorkomingskoste van omgewingsbesoedeling: Die koste van aktiwiteite onderneem ter voorkoming van verspillings en besoedeling wat die omgewing kan skaad.	lindleko zokuthintela umonakalo kwindalo: lindleko zemisebenzi eyenziweyo ukunqanda ukuvelisa inkunkuma enokwenza umonakalo kwindalo.
External failure costs: The costs incurred when products or services fail to conform to requirements or satisfy customer needs after they have been delivered.	Eksterne mislukkingkoste: Koste aangegaan wanneer produkte of dienste nadat dit gelewer is nie aan verbruikersbehoefte voldoen nie.	lindleko zokunganezisi abathengi: lindleko ezenzeke kuba iimveliso okanye iinkonzo zingakwazi ukuhamba ngokwemiqathango efunekayo okanye zanelise iimfuno zabathengi emva kokuba zithunyelwe kubo.

<p>Functional analysis: A process that involves decomposing a product into its many elements or attributes and determining a price or value for each element that reflects the amount the customer is prepared to pay.</p>	<p>Funksionele ontleding: `n Proses wat die ontleding (verdeling) van die elemente en bestanddele van `n produk behels en die prys- of waardebeplanning daarvan wat `n weergawe is van wat die verbruiker bereid is om daarvoor te betaal.</p>	<p>Uhlahlelo lokunokwenzeka: Inkqubo yokucalula okanye ukucazulula imveliso ibe ngamasuntswana amaninzi kuze kubekwe ixabiso lesuntswana ngalinye elilingana nale mali umthengi avumileyo ukuyihlawula.</p>
<p>Internal failure costs: The internal costs incurred when products and services fail to meet quality standards or customer needs.</p>	<p>Interne mislukkingkoste: Koste aangegaan wanneer produkte of dienste nie voldoen aan kwaliteitsstandarde, norme en verbruikersbehoefte nie.</p>	<p>Iindleko zangaphathi zokunganezisi abathengi: Iindleko zangaphakathi ezenzeka xa iimveliso neenkonzozingakwazi ukuhambelana nomgangatho omiselweyo okanye neemfuno zabathengi.</p>
<p>Just-in-time (JIT) production methods: The design of the production process that involves producing the required items, at the required quality and in the required quantities, at the precise time they are required.</p>	<p>'Net betyds' produksiemetodes: Die ontwerp van produksieprosesse wat die vervaardiging van die aangevraagde items teen die vereiste kwaliteit en juiste hoeveelhede behels teen die presiese tydstip benodig.</p>	<p>Iindlela yokuelisa kanye ngokomyinge (i-JIT): Ukwakhiwa kwenkqubo yokuelisa okuquka ukuvelisa iimveliso ezifunekayo, ezikumgangatho ofunekayo kwaye zibe linani elifunekayo, kanye ngeli xesha zifuneka ngalo.</p>
<p>Kaizen costing: Making improvements to a process during the manufacturing phase of the product life cycle through small incremental amounts, rather than through large innovations. The word 'Kaizen' is a Japanese word meaning continuous improvement.</p>	<p>Kaizen kosteberekening: Die aanbring van verbetering tydens vervaardigingsprosesse van die produklewensiklus deur klein inkrementele veranderinge in plaas van groot aanpassings wat nuwe uitvindings vereis. Die woord 'Kaizen' is `n Japanese woord wat volgehoue verbetering beteken.</p>	<p>Ukwaba iindleko ngokwe-Kaizen: Ukuthatha amalinge okuphucula inkqubo yokuelisa kwisigaba sokuvelisa kwizigaba zokuvelisa imveliso ngokumana kusenziwa uchintsi omncinci kumthamo oveliswayo, kunokusuka kwenziwe utshintsho olukhulu.</p>
<p>Kanbans: Visible signalling systems that authorize the production of parts and their movement to the location where they will be used. Kanban was developed by Taiichi Ohno, an industrial engineer at Toyota, as a system to improve and maintain a high level of production.</p>	<p>Kanban: Kanban is `n visuele kommunikasieproses wat met behulp van kleurkaarte die vervaardiging van onderdele en hul vervoer goedkeur (magtig) na die fisiese plek waar dit benodig word. Kanban was deur Taiichi Ohno, `n industriële ingenieur by Toyota, ontwikkel as `n stelsel om `n hoë vlak van vervaardiging te verbeter en te behou.</p>	<p>I-Kanbans: Inkqubo ezibonakalayo, zokulumkisa zixela, ezigunyazisa ukuveliswa kwezinto eziyinxalenye yemveliso nokuhanjiswa kwazo ziye kwindawo eziza kusetyenziswa kuyo.</p>
<p>Life cycle costing: The estimation of costs over a product's entire life cycle in order to determine whether profits made during the manufacturing</p>	<p>Kosteberekening oor die produklewensiklus: Die inskatting van die koste oor hele produklewensiklus om vas te stel of die produkte</p>	<p>Ukwabela onke amanqanaba emveliso iindleko: Ukuqikelelwa kweendleko zezigaba zonke zemveliso ngeenjongo zokubona ukuba ingaba</p>

phase will cover the costs incurred during the pre- and post-manufacturing stages.	tydens die vervaardigingsfase wins behaal wat voldoende sal wees om die koste van die voor- en navervaardigingsfasies te verhaal.	inzuzo eyenziwe ngesithuba sesigaba sokuvelisa iza kukwazi na ukuzihlawula iindleko ezenzeke kwizigaba zaphambi nasemva kwesokuvelisa.
Locked-in costs: Costs that have not yet been incurred but that will be incurred in the future on the basis of decisions that have already been made, also known as committed costs.	Toegesegde koste, Verbonde koste: Koste wat nie reeds aangegaan is nie maar wat verplig is in die toekoms op grond van besluite (verbintenisse) wat reeds geneem is.	Iindleko ezingenakuthintwa: Iindleko ekungekangenwa kuzo kodwa ekuza kungenwa kuzo kwilixa elizayo ngokwesigqibo esele sithathiweyo, ezikwabizwa ngokuba zindleko esele zinendawo yazo.
Non-value (zero) added activity: An activity where there is an opportunity for cost reduction without reducing the product's service potential to the customer.	Nulwaarde toegevoegte aktiwiteit, Zerowaarde toegevoegte aktiwiteit: `n Aktiwiteit waar daar `n geleentheid van kosteverlaging bestaan sonder die vermindering van die produk se dienspotensiaal aan verbruikers.	Umsebenzi onganzezi xabiso: Umsebenzi apho kukho ithuba lokuphungula iindleko kungakhange kuphungulwe umgangatho nomahluko onokwenziwa yimveliso kumthengi.
Prevention costs: The costs incurred in preventing the production of products or services that do not conform to specification.	Voorkomingskoste: Die koste aangegaan om te voorkom dat produkte of dienste vervaardig word wat nie aan die spesifikasies voldoen nie.	Iindleko zokuthintela: Iindleko zokuthintela ukuveliswa kweemveliso okanye iinkonzo ezingahambelaniyo nemiqathango emiselweyo.
Product flow line: A plant layout in which groups of dissimilar machines are organized into product or component family flow lines so that individual items can move from process to process more easily.	Produksielyn, Produksieweg van produkte: By `n produksielyn of produksieweg word al die ongeliksoortige masjinerie betrokke by die vervaardiging van 'n spesifieke produk in `n fabriek in een afdeling geplaas. Die masjinerie word gegroepeer in die volgorde waarin die produksieproses gaan verloop. Massaproduksie kom voor, wat beteken dat hierdie uitleg uiters geskik is vir die vervaardiging van motorvoertuie, televisiestelle, hoëtroustelle, bier, koel drank en talle ander soorte produkte wat op skaal vervaardig moet word. Die masjiene wat hier gebruik word is gespesialiseer (doelgemaak vir die spesifieke produksieproses).	Umxokolelwano wokuhamba kwemveliso: Indlela umzi-mveliso owakhiwe ngayo apho uthotho loomatshini abangafaniyo behlelwe ngokwemizila yokuhamba kweemveliso okanye inxenye yemveliso ukuze imveliso nganye ikwazi ukusuka kwelinye inqanaba iye kwelinye lula.
Production cell: A self-contained area in which a team works on a product family.	Produksiesel, Produksiesentrum: `n Selfonderhoudende vervaardigingsgebied waar `n span werk aan `n familie van produkte (reeks	Indawana yokuvelisa: Indawo evalelekileyo apho iqela labasebenzi lisebenza ngoluhlu lweemveliso eziluhlobo olunye.

	soortgelyke produkte) verrig.	
Pull manufacturing system: A system that pulls products (by authorisation of the work releases based on system status) through the manufacturing process so that each operation produces only what is necessary to meet the demand of the following operation.	Trekvervaardigingstelsel: `n Stelsel wat `n trekkrag op produkte uitoefen (deur die magtiging dat werk mag begin op grond van die status van die stelsel) deur die vervaardigingsproses sodat elke bewerking slegs vervaardig om in die vraag van die volgende beweging te voorsien.	Inkqubo evelisa ngokubala: Inkqubo yokuthatha iimveliso ngethuba zisaveliswa ukuze umsebenzi ngamnye wokuvelisa uvelise oko kufunekayo kuphela ukwanezisa iimfuno zomsebenzi olandelayo.
Push manufacturing system: A system in which machines are grouped into work centres based on the similarity of their functional capabilities and one process supplies parts to the subsequent process without any consideration as to whether the next process is ready to work on the parts or not.	Stuwende vervaardigingstelsel: `n Stelsel waar masjiene in werksentrums op grond van die gelyksoortigheid van hul funksionele kapasiteite gegroepeer is en een proses verskaf onderdele aan opeenvolgende prosesse sonder enige oorweging of die daaropvolgende proses gereed is al dan nie om werk aan die onderdele te verrig.	Inkqubo yokudibanisa oomatshini bokuvelisa: Inkqubo apho oomatshini bahlelwa ngokwamaziko okusebenza kujongwe iindlela abasebenza ngazo kwaye omnye umatshini ukhupha izinto eziyinxenye yemveliso ezikhuphela kumatshini olandelayo ungakhange uzame ukuqonda ukuba lo matshini ulandelayo ukulungela na okanye hayi ukusebenza kule nto iyinxenye yemveliso isuka kulo matshini ungaphambili.
Reverse engineering: The dismantling and examination of a competitor's product in order to identify opportunities for product improvement and/or cost reduction, also known as tear down analysis.	Omgekeerde ingenieurswese: Die aftakeling en ondersoek van `n mededinger se produk met die doelwit van nabootsing (replisering) of die identifisering van geleenthede vir produkverbetering en/of kostevermindering.	Ukuphendlwa kwezakhono zabo khutshiswana nabo: Ukuphendlwa kuvavanywa imveliso yenye iinkampani ekukhutshiswana nayo ngeenjongo zokukhangela amathuba neendawo enokuphuculwa kuzo iimveliso okanye nokuphungulwa kweendleko, okukwabizwa ngokuba luhlahlelo oluphendlisayo.
Statistical quality control charts: A graph of a series of successive observations of operations taken at regular intervals to test whether a batch of produced items is within preset tolerance limits.	Statistiese kwaliteitsbeheer grafieke: `n Grafiek van `n serie opeenvolgende bewerkings van vervaardigingsprosesse teen gereelde intervalle met die doel om te toets of die serie produksie voldoen aan voorafbepaalde afwykinglimiete.	Iitshathi ezineenkukacha zokulawula umgangatho ngokwamanani: Igrafu yoluhlu lwamaphulo okuqwalasela imisebenzi enziwe ngamaxeshas athile ukuqonda ukuba isixa seemveliso ezivelisiweyo singumthamo ongumthwalo onokuthwaleka ngokwamandla enkampani.
Teardown analysis: The dismantling and examination of a competitor's product in order to	Aftakelingsanalise: Is soortgelyk aan omgekeerde ingenieurswese waar die aftakeling	Ukuphendlwa kwezakhono zabo kukhutshiswana nabo: Ukuphendlwa kuvavanywa imveliso yenye

<p>identify opportunities for product improvement and/or cost reduction, also known as reverse engineering.</p>	<p>en ondersoek van `n mededinger se produk plaasvind met die doelwit van nabootsing (replisering) of die identifisering van geleenthede vir produkverbetering en/of kostevermindering.</p>	<p>iinkampani ekukhutshiswana nayo ngeenjongo zokukhangela amathuba neendawo enokuphuculwa kuzo iimveliso okanye nokuphungulwa kweendleko, okukwabizwa ngokuba bubuchule bokuqala ekugqibeleni kuyiwe ekuqaleni.</p>
<p>Total quality management (TQM): A customer-oriented process of continuous improvement that focuses on delivering products or services of consistently high quality in a timely fashion.</p>	<p>Totale kwaliteitsbeheer: Totale kwaliteitsbeheer is nie `n afsonderlike metode nie maar inderdaad `n bestuursfilosofie wat gerig is op die ontwikkeling van `n positiewe houding ten opsigte van voortdurende kwaliteitsverbetering in alle afdelings van `n onderneming of bedryf. Die belangrikste uitgangspunt is dat klante van `n onderneming tevrede moet wees met die produk of diens wat hulle ontvang. Leweransiers van ondernemings word ook in strewe na hoë kwaliteit betrek. `n Motorvoertuigvervaardiger kan byvoorbeeld vir sy leweransier van verfprodukte voorskryf dat `n stelsel van statistiese prosesbeheer in die verffabriek toegepas word sodat daar aan die gestelde standarde voldoen sal word.</p>	<p>Ulawulo lomgangatho uwonke (i-TQM): Inkqubo yokuphucula ngokuqhubekayo egxininisa kwiimfuno zabathengi nejolise ekuveliseni ngokukhawuleza iimveliso okanye iinkonzo ezisoloko zikumngangatho ophucuke kakhulu.</p>
<p>Value added activity: An activity that customers perceive as adding usefulness to the product or service they purchase.</p>	<p>Waardetoegevoegde aktiwiteite: `n Aktiwiteit waar verbruikers die toename in nuttigheid van `n produk of diens wat hulle koop, waarneem.</p>	<p>Umsebenzi owongeza ixabiso: Umsebenzi umthengi awubona njengecebo lokongezelela eminye imisebenzi yemveliso okanye inkonzo abayithengileyo.</p>
<p>Value analysis: A systematic interdisciplinary examination of factors affecting the cost of a product or service in order to devise means of achieving the specified purpose at the required standard of quality and reliability at the target cost, also known as value engineering.</p>	<p>Waarde-ontleding, Waarde-ingenieurswese: `n Sistematiese interdisiplinêre ondersoek van die faktore wat `n invloed op die koste van `n produk of diens uitoefen met die doel om `n metode te ontwerp om die vereiste kwaliteitstandard en betroubaarheid teen die toegelate koste te bereik.</p>	<p>Uhlahlelo lwexabiso: Indlela eqiqisiweyo yokuqwalasela imiba echaphazela iindleko zemveliso okanye inkonzo zamacandelo ahlukeneyo ngeenjongo zokugwadla amacebo okufikelela kwinjongo emiselweyo ngokomgangatho ofunekayo nokuthembeka kweendleko ezicetyiweyo ekujongwe kuzo,</p>

		ekwabizwa njengobuchule bokuxabisa.
Value chain analysis: The analysis, coordination and optimization of the linked set of value creating activities all the way from basic raw material sources for component suppliers through to the ultimate end use product or service delivered to the customer.	Ontleding van die waardeketting, Waardekettingontleding: Die ontleding, koördinerings en optimalisering van 'n aaneengeskakelde stel waardeskeppende aktiwiteite vanaf die basiese onverwerkte grondstofbronne vir onderdeelverskaffers tot by die uiteindelijke finale produk of diens verskaf aan die verbruiker.	Uhlahlelo lwamanqanaba exabiso: Uhlahlelo, ulungelelwaniso nokuzanywa kangangoko kude kucintelelwe ixabiso noncedo oluza noluhlu lwemisebenzi ukusuka kwiindawo ezithathwa kuzo iimathiriyeli ezingekasetyenzwa zezixhobo
Value engineering: A systematic interdisciplinary examination of factors affecting the cost of a product or service in order to devise means of achieving the specified purpose at the required standard of quality and reliability at the target cost, also known as value analysis.	Waarde-ingenieurswese, Waarde-ontledings: 'n Sistematiese interdisiplinêre ondersoek van die faktore wat 'n invloed op die koste van 'n produk of diens uitoefen met die doel om 'n metode te ontwerp om die vereiste kwaliteitstandard en betroubaarheid teen die toegelate koste te bereik	Uphendlo lwexabiso: Indlela eqiqisiweyo yokuqwalasela imiba echaphazela iindleko zemveliso okanye inkonzo zamacandelo ahlukeneyo ngeenjongo zokugwadla amacebo okufikelela kwinjongo emiselweyo ngokomgangatho ofunekayo nokuthembeka kweendleko ezicetyiweyo ekujongwe kuzo, ekwabizwa njengohlalelo lwexabiso.
Zero-defects policy: A focus on continuous improvement with the ultimate aim of achieving zero defects and eliminating all internal and external failure costs.	Zero-afwykingsbeleid: Die fokus is op voortgesette verbetering van die produk of diens met die uiteindelijke doel van geen (zero) foute, swakhede en tekortkominge. Sodoende word alle interne en eksterne interne mislukkingkoste uitgeskakel.	Inkqubo engafuni nesincinci isiphene: Ukugxininisa kumalinge okuphucula ngokuqhubekayo ngeenjongo zokuzama ukuthintela nokuncinci ukuqhwalelwa okanye isiphene kwimveliso kunye nokulwa zonke iindleko zangaphakathi ezibangelwa kukuphanza kokuthile.
END OF CHAPTER 21	EINDE VAN HOOFSTUK 21	UKUPHELA KWESAHLUKO 21

Chapter 22: Strategic performance management	Hoofstuk 22: Strategiese prestasiebestuur	Isahluko 22: Ulawulo lomsebenzi olunobuchule
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Capacity usage ratio: A measure of capacity calculated by dividing the actual hours utilized by the budgeted (or projected) hours to be utilized.	Kapasiteitsbesettingsverhouding: `n Kapasiteitsmaatstaf wat bereken word deur deling van die werklike benutte ure deur die begrotingsure (of geprojekeerde ure) wat beskikbaar was.	Umlinganiselo wokusetyenziswa kwezakhono: Umlinganiselo womthamo obalwa ngokwahlulahlula ezona yure zokwenyani ezisetyenzisiweyo kwiiyure ezikwibhajethi eziza kusetyenziswa.
Cost leadership strategy: A strategy adopted by an organization that aims to be the lowest cost producer within a market segment thus enabling it to compete on the basis of lower selling prices than its competitors.	Kosteierskapstrategie: `n Strategie aangeneem deur `n onderneming wat as doelwit die nastreef van die laagste kostevervaardiger binne die marksegment. Derhalwe is die onderneming in staat om op die grondslag van laer verkooppriese as die mededingers mee te ding.	Isicwangciso-qhinga seendleko zenkokeli: Iqhinga elisetyenziswa liqumrhu enjongo zalo ikukuba ngumvelisi wezona ndleko ziphantsi kwiinkampani elikhuphisana nazo ngolo hlobo likwazi ukumelana nokhuphiswano ngokusebenzisa icebo lamaxabiso aphantsi kunezinye iinkampani elikhuphisana nazo.
Customer perspective: One of the perspectives considered on the balanced scorecard, focusing on how the organization appears to its customers.	Kliënteperspektief, Kliëntesiening: Een van die perspektiewe oorweeg by die gebalanseerde telkaart, met fokus hoe die onderneming deur kliënte beskou word.	Uluvo lwabathengi: Ezinye zezimvo ezithathelwa ingqalelo kwibhodi yokulungelelanisa, ezigxila kwindlela ishishini elibonwa ngayo ngabathengi balo.
Customer value propositions: The attributes that drive core objectives and measures relating to the customer perspective of an organization.	Kliënte-waardevoorstelle: Die kenmerke en eienskappe wat sleuteldoelstellings voortstu en beoordeel ten opsigte van kliënteperspektiewe (-	Iziphakamiso zokwanezisa umthengi: Iimpawu eziqhuba iinjongo ezingundoqo namanyathelo endlela abathengi abalibona ngayo ishishini.

	sienings) van die onderneming.	
Defender strategy: Firms pursuing a defender strategy perceive a great deal of stability in their external environment. They compete on product price, quality and customer service rather than innovation and product and market development.	Verdedigerstrategie: Ondernemings wat 'n verdediger strategie volg se siening is 'n groot mate van stabiliteit in hul eksterne omgewing. Hulle ding mee op grond van produkprys, kwaliteit en kliëntediens van bestaande produkte (of dienste) in plaas van uitvindings, produk- en markontwikkeling.	Isicwangciso-qhinga sokuzikhusela: Iinkampani ezisebenzisa iqhinga lokuzikhusela zibona uzinzo kwezinye iinkampani ezingaphandle. Zikhuphisana ngexabiso lemveliso, umgangatho ophucukileyo wemveliso kunye nokwanelisa abathengi kunokulinga okanye ukuqweba iindlela ezintsha zokusebenza nokuyila nokuqalisa iimveliso ezintsha kunye nokukhangela abathengi abatsha.
Differentiation strategy: A strategy adopted by an organization that seeks to offer products or services that are considered by its customers to be superior or unique relative to its competitors.	Differensiasiestrategie: 'n Strategie deur 'n onderneming aangeneem wat produkte en dienste ontwikkel wat deur die kliënte as verskillend, meerderwaardig of uniek ten opsigte van mededingers beskou.	Isicwangciso-qhinga sokuzahlula: Iqhinga elisetyenziswa liqumrhu elifuna ukuza neemveliso okanye iinkonzo ezithathwa ngokuba zikumgangatho ophezulu kakhulu okanye zifana zodwa xa zithelekiswa nezezinye iinkampani ishishini eli elikhuphisana nazo.
Financial perspective: One of the perspectives considered on the balanced scorecard, focusing on how the organization looks to shareholders.	Finansiële perspektief: Een van die perspektiewe oorweeg in die gebalanseerde telkaart, met fokus hoe die onderneming die aandeelhouersbelange versorg.	Uluvo ngokwezimali: Ezinye zezimvo ezithathelwa ingqalelo kwibhodi yokulungelelanisa, ezigxila kwindlela iqumrhu elibakhatelala ngayo abanikazi balo okanye abanini-zabelo.
Focusing strategy: A strategy that involves seeking competitive advantage by focusing on a narrow segment of the market that has special needs that are poorly served by other competitors in the industry. Competitive advantage is based on adopting either a cost leadership or product/service differentiation strategy within the chosen segment.	Fokusstrategie: 'n Strategie gerig op die verkryging van mededingende voordele deur op 'n smal segment van die mark te fokus wat spesifieke behoeftes het en swak deur mededingers in die bedryfstak bedien word. Mededingende voordele word verkry deur die aanname van 'n kosteleierskap of 'n produk- of diens differensiasie strategie binne die gekose segment.	Isicwangciso-qhinga sokujolisa kokuthile: Iqhinga eliquka ukuzama ukuthi kratya okanye ukuzibetha ezinye iinkampani ekukhutshiswana nazo ngokujolisa kubathengi abathile abaneemfuno ezikhethekileyo babe benganankampani ineemveliso ezenzelwe bona. Ukubetha ezinye iinkampani ekukhutshiswana nazo kusekelwe ekusebenziseni icebo lokulawula iindleko okanye ukuvelisa inkonzo okanye imveliso eyahlukileyo iveliselwa abo bathengi bakhethiweyo.
Internal business perspective: One of the perspectives considered on the balanced scorecard, focusing on what the organization needs to excel at.	Interne sakeperspektief: Een van die perspektiewe in oorweging by die gebalanseerde telkaart, met fokus hoe en waarop die onderneming moet presteer.	Uluvo lweshishini lwangaphakathi: Ezinye zezimvo ezithathelwa ingqalelo kwibhodi yokulungelelanisa, ezigxila kwizinto iqumrhu ekufuneka lizenze ukuze ligqwese kwinto

		eliyenzayo.
Lag measures: Outcome measures that mostly fall within the financial perspective and are the results of past actions.	Sloerende maatstawwe, Verdragende maatstawwe, Naloper maatstawwe: `n Uitkomsgebaseerde maatstaf wat meesal met finansiële perspektiewe temake het en die resultate van optredes vanuit die verlede weergee.	Amanyathelo abala umgama: Amanyathelo aziziphumo eziyinxalenye yoluvo lwezezimali ubukhulu becala kwaye enzeke ngenxa yamanyathelo ayethathwe ngaphambili.
Lead measures: Non-financial (predictive) measures that are the drivers of future financial performance.	Vooruitlopende maatstawwe, Voorspellende maatstawwe: Nie-finansiële (voorspellende) maatstawwe wat die stukrag vir toekomstige finansiële prestasie is.	Amanyathelo aphambili: Amanyathelo angengowezezimali akhokhela indlela eziza kuqhuba ngayo ezezimali.
Learning and growth perspective: One of the perspectives considered on the balanced scorecard, focusing on how the organization can continue to improve and create value.	Leer- en groeiperspektief: Een van die perspektiewe in oorweging by die gebalanseerde telkaart, met fokus hoe en waarop die onderneming kan verbeter en waarde kan skep..	Uluvo lokuhluma nokufunda: Ezinye zezimvo ezithathelwa ingqalelo kwibhodi yokulungelelanisa, ezixhila kwindlela iqumrhu elinokuqhubeleka ngayo liphucula indlela elisebenza ngayo livelisa neemveliso ezenza umahluko.
Manufacturing cycle efficiency (MCE): Is an important measure of internal business process performance and is basically measure of cycle time that is calculated by dividing processing time (Value-Added time) by processing time plus the non-value added activities of inspection time, wait time and move time (Throughput or Manufacturing Cycle Time). MCE = Value-added time / Throughput time	Produksiesiklus doeltreffendheid: `n Belangrike maatstaf van die prestasie van interne ondernemingsprosesse en is basies `n maatstaf van siklustyd wat bereken word deur deling van die proesetyd (waarde toegevoegde aktiwiteite) met proesetyd plus nul (zero, geen) waarde toegevoegte aktiwiteite soos inspeksie-, wag- en verskuiwingstyd (=deursettingsiklus- of vervaardigingsiklustyd). Produksiesiklus doeltreffendheid= Waarde toegevoegdetyd/vervaardigingsiklustyd	Unonophelo kumanqanaba okuvelisa (i-MCE): Umlinganiselo wezigaba zokuvelisa obalwa ngokwahlula-hlula ixesha lokuqalisa ukuvelisa kunye nemisebenzi engongezi xabiso yexesha lokuhlola, ixesha lokulinda kunye nexesha lokuhanjiswa.
Production efficiency ratio: A process efficiency measure calculated by dividing the standard hours of output by the actual hours of input.	Produksie-doeltreffendheidsverhouding: Die produksie-doeltreffendheidsverhouding is `n proses doeltreffendheidsmaatstaf bereken deur deling van die uitsetstandaardure deur die insetwerklike ure.	Umlinganiselo wononophelo kwimveliso: Umlinganiselo wokusebenza kwenkqubo obalwa ngokwahlula-hlula iiyure ezimiselweyo ezisisiqhelo zesiphumo kunye nezona yure zizezokwenyani zegalelo.

<p>Prospector strategy: Firms pursuing a prospector strategy perceive high uncertainty in their environment and are continually searching for new market opportunities. They compete through new product innovations and market development.</p>	<p>Prospekteerder (voorloper) strategie: Ondernemings wat `n prospekteerder (voorloper) strategie nastreef ervaar hoë vlakke van onsekerheid in hul omgewing en is voortdurend soekend na nuwe markmoontlikhede.</p>	<p>Isicwangciso-qhinga sokuzingela: linkampani ezisebenzisa iqhinga lokuzingela zibona ukungazinzi okumandla kwiindawo ezisebenza kuyo kwaye zihlala zithe qwa zikhangela abathengi abatsha. Zikwazi ukumelana nokhuphiswano ngokuthi zize neendlela ezintsha zokusebenza ziyile neemveliso ezintsha.</p>
<p>Strategic positioning: The choice of strategies an organization uses to achieve sustainable competitive advantage.</p>	<p>Strategiese posisionering: Die keuse van strategieë wat `n onderneming aanwend om volgehoue mededingende voordele te geniet.</p>	<p>Ukuzibeka endaweni ngobuchule: Amaqhinga akhethwe liqumrhu elithi liwasebenzise ukwenzela ukuba ahlale enokratya kwaye ewabetha amanye amaqumrhu akhuphisana nawo.</p>
<p>END OF CHAPTER 22</p>	<p>EINDE VAN HOOFSTUK 22</p>	<p>UKUPHELA KWESAHLUKO 22</p>

Chapter 23: Cost estimation and behaviour	Hoofstuk 23: Koste vooruitskatting en -gedrag	Isahluko 23 : Ukuqikelelwa kweendleko nendlela eziqhuba ngayo
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA
Activity measure: Any factor (should read <i>variable</i>) whose change causes a change in the total cost of an activity, also known as a cost driver.	Aktiwiteitsmaatstaf: Enige veranderlike wie se verandering aanleiding gee tot 'n verandering in die totale koste van 'n aktiwiteit, ook bekend as 'n koste-impuls (koste-oorsaak, koste-inisieerder).	Umlinganiselo womsebenzi: Nayiphina into ethi yakutshintsha ibangele utshintsho kwiindleko zomsebenzi zonke, ekwabizwa ngokuba yinto ekhokhela iindleko.
Coefficient of determination: A measure that shows how much of the variation in a dependent variable is caused by variations in an independent variable and how much by random variation and other independent variables.	Koeffisient van determinasie: 'n Maatstaf wat aantoon hoeveel van die verandering in 'n afhanklike veranderlike is deur veranderinge in 'n onafhanklike veranderlike veroorsaak en hoeveel verandering deur toevallige veranderinge en ander onafhanklike veranderinge.	Inani elandisayo ngokokumiselwa: Umlinganiselo obonisa ukuba kungakanani na ukuguqu-guquka okukwinto eguqu-guqukayo ezimeleyo okubangelwa kukuguqu-guquka kwinto eguqu-guqukayo engazimelanga nokuba kungakanani okwenziwa kukuguqu-guquka okuzenzekela nanini nezinye izinto eziguqu-guqukayo ezizimeleyo.
Coefficient of variation: A ratio measure of dispersion derived by dividing the standard deviation divided by the expected value.	Koëffisiënt van variasie: 'n Maatstaf van dispersie (risiko by finansiële instrumente) afgelei deur deling van die standaardafwyking deur die verwagte waarde. Die verhouding van die standaardafwyking tot die verwagte waarde is 'n ander wyse van voorstelling.	Inani elandisayo ngokomahluko: Umlinganiselo wokwalamana wokusasazwa oku vele ngokwahlulwa-hlulwa ukunxaxha okuqhelekileyo kuze kwahlula-hlulwe ngexabiso elilindelekileyo.
Corporate objectives: Specific, measurable statements, often expressed in financial terms, of what the organization as a whole wishes to achieve.	Korporatiewe doelwitte, Ondernemingsdoelwitte: Spesifieke, meetbare stellings, dikwels in finansiële terme uitgedruk of doewitte waarna die onderneming as 'n geheel streef om te bereik.	Iinjongo zeshishini: Ibinza elisisibhengezo esilinganisekayo esicacileyo, kumaxa amaninzi sicaciswa ngemali, elichaza izinto iqumrhu lilonke elinqwenela ukuzifezekisa.
Correlation coefficient: The strength of the linear relationship between two variables.	Korrelasiekoëffisiënt: Die sterkte van 'n lineêre verwantskap tussen twee veranderlikes.	Ukuhambelana kwamanani andisayo: Amandla olwalamano olude phakathi kwezinto ezimbini eziguqu-guqukayo.
Cost function: A regression equation that describes the relationship between a dependent variable and one or more independent variables.	Kostefunksie: 'n Regressievergelyking wat die verwantskap tussen 'n afhanklike veranderlike en twee of meer onafhanklike veranderlikes beskryf.	Umsebenzi weendleko: Ungqinelwaniso olubuyela emva oluchaza unxulumano phakathi kwento eguqu-guqukayo engazimelanga kunye nento ezimeleyo enye okanye ezininzi.

<p>Dependent variable: A variable, such as cost, that changes when an independent variable, such as volume, is varied.</p>	<p>Afhanklike veranderlike: `n Veranderlike soos koste wat verander wanneer `n onafhanklike veranderlike soos produksiehoeveelheid, varieer.</p>	<p>Into etshintsha-ntshintshayo exhomekekayo: Into eguqu-guqukayo, efana neendleko, etshintshayo xa into etshintsha-tshintshayo, efana nomthamo isahluka.</p>
<p>Engineering methods: Methods of analysing cost behaviour that are based on the use of engineering analyses of technological relationships between inputs and outputs.</p>	<p>Ingenieursmetodes: Metodes om kostegedrag te analiseer wat op tegniese analyses van tegnologiese verwantskappe tussen insette en uitsette gebaseer is.</p>	<p>Iindlela zokuhlahlela: Iindlela zokuhlahlela indlela iindleko eziqhuba ngayo ezisekelwe kubuchule bokuhlahlela unxulumano lwezobuchwepeshe phakathi kwegalelo nesiphumo.</p>
<p>Goodness of fit: A measure that indicates how well the predicted values of the dependent variable, based on the chosen independent variable, match actual observations. Used when testing hypotheses.</p>	<p>Pasgehalte: `n Maatstaf wat aantoon hoe goed die voorspelde waardes van `n afhanklike veranderlike, gebaseer op `n gekose onafhanklike waarde, ooreenstem (pas) by die werklike waarnemings. Pasgehalte toetse word by hipotesetoetsing gebruik.</p>	<p>Ukuhambelana twatse: Umlinganiselo obonisa indlela amaxabiso abeqikelelwe ezinto ezitshintsha-tshintshayo ezingazimelanga, kusetyenziswa into etshintsha-tshintshayo ezimeleyo ekhethiweyo, ahambelana ngayo noku ngokwenyani bekuqwalaselwa.</p>
<p>Incremental costs: The difference between the costs of each alternative action under consideration, also known as differential costs.</p>	<p>Inkrementele koste: Die verskil tussen die koste van elke alternatiewe optrede onder beskouing, ook bekend as differensiële koste.</p>	<p>Iindleko ezingumahluko: Umahluko phakathi kweendleko zelinye inyathelo elilenye elisanikwa ingqwalasela, okwabizwa ngokuba zindleko ezingumahluko.</p>
<p>Independent variable: A variable such as volume, machine time or another cost driver that affects the value of a dependent variable, such as cost.</p>	<p>Onafhanklike veranderlike: `n Veranderlike soos hoeveelhede, masjientyd of `n ander koste-impuls wat die waarde van die afhanklike veranderlike, soos koste, beïnvloed.</p>	<p>Into etshintsha-tshintshayo ezimeleyo: Into etshintsha-tshintshayo efana nomthamo, ixesha elichithwe ngumatshini okanye enye into eqhuba iindleko, echaphazela ixabiso lento etshintsha-tshintshayo ezimeleyo, efana neendleko.</p>
<p>Inspection of accounts method: A method of analysing cost behaviour that requires the departmental manager and the accountant to inspect each item of expenditure within the accounts for a particular period and then classify each item as a wholly fixed, wholly variable or a semi-variable cost.</p>	<p>Inspeksie van rekeninge metode: `n Metode om kostegedrag te analiseer wat vereis dat die departementele bestuurder en rekenmeester elke uitgawe-item vir `n bepaalde jaar inspekteer en dan `n klassifikasie van elke item doen as total vas, geheel-en-al veranderlik of `n semi-veranderlike koste.</p>	<p>Iindlela yokuhlola ii-akhawunti: Indlela yokuhlahlela iindlela iindleko eziqhuba ngayo efuna umlawuli wesebe kunye nomcwangcisi-zimali ukuba bahlale into nganye ekuchithwe kuyo mali kwiingxelo zezimali zexesha elithile, baze bagqibe ukuba into nganye iyindleko engatshintshiyo iyonke, iyindleko etshintsha-tshintshayo iyonke okanye iyindleko enokuba yetshintsha-tshintshayo iphinde futhi ibe yengatshintsha-tshintshiyo.</p>

Learning curve: A graphical representation of the rate at which a worker learns a new task.	Leerkromme: `n Grafiese voorstelling van die tempo waarteen `n werker `n nuwe taak aanleer.	Igrafu ebonisa ukufunda: Umboniso wegrafu obonisa isantya umsebenzi afunda ngaso umsebenzi omtsha.
Learning curve effect: Changes in the efficiency of the labour force as workers become more familiar with the tasks they perform that may render past information unsuitable for predicting future labour costs.	Leerkromme gevolge: Veranderinge in doeltreffendheid van die arbeidskorps soos werkers meer vertrouwd raak met die take wat hulle verrig sodat historiese inligting nie meer toepaslik is nie om die toekomstige arbeidskoste te voorspel.	Isiphumo sokufunda: Utshintsho kwindlela abasebenzi abasebenza ngayo njengoko besiya bewuqhela umsebenzi abawenzayo olunokwenza ukuba ulwazi lwendlela ebebeqhuba ngayo ngaphambili lungabi lulutho xa kuqikelelwa iindleko zabasebenzi zelixa elizayo.
Least-squares method: A mathematical (<i>statistical</i>) method of analysing cost behaviour that involves determining the regression line of best fit.	Metode van kleinste kwadrate: `n Statistiese metode om kostegedrag te analiseer wat meebring dat `n regressielyn wat die beste pas, bepaal moet word.	Iindlela yokuhlalutya igrafu: Indlela yezibalo yokuhlalela iindlela iindleko eziqhuba ngayo equka ukumisela umgca obonisa ukubuya umva kweyona nto ilungileyo.
Multicollinearity: A condition that occurs when there is simultaneous movement of two or more independent variables in the same direction and at approximately the same rate, indicating that the independent variables are highly correlated with each other.	Multikollineariteit: `n Toestand wat tydens regressie-analise plaasvind wanneer daar `n gelyktydige beweging ontstaan van twee of meer onafhanklike veranderlikes in dieselfde rigting en teen ongeveer dieselfde tempo wat beteken dat die onafhanklike veranderlikes hoogs gekorrelleerd met mekaar is.	Ukusebenzisana kwizinto ezitshintsha-tshintshayo ezizimelyo: Imeko eyenzekayo xa kukho intshukumo eyenzeka ngaxeshanye kwizinto ezitshintsha-tshintshayo ezizimeleyo eya ngakwicala elinye ngesantya esiphantse bufana, okubonisa ukuba izinto ezitshintsha-tshintshayo ezizimelyo zisebenzisana kakhulu
Multiple regression: A regression equation that includes two or more independent variables.	Meervoudige regressie: `n Regressievergelyking wat twee of meer onafhanklike veranderlikes insluit.	Ukubuya umva kwezinto ezininzi: Ungqinelwaniso olubuyela emva oluquka izinto ezitshintsha-tshintshayo ezizimeleyo ezimbini okanye ngaphezulu.
Regression equation: An equation that identifies an estimated relationship between a dependent variable (cost) and one or more independent variables based on past observations.	Regressievergelyking: `n Vergelyking wat die geskatte verwantskap tussen `n afhanklike veranderlike (koste) en een of meer onafhanklike veranderlikes identifiseer gebaseer op historiese waarnemings.	Ungqinelwaniso olubuya umva: Ungqinelwaniso olubona unxulumano oluqikelelwayo phakathi kwento etshintsha-tshintshayo engazimelanga (iindleko) kunye nento etshintsha-tshintshayo ezimeleyo enye okanye ezininzi olusekelwe kwizinto ezazenzeke ngaphambili.
Simple regression: A regression equation that only contains one independent variable.	Eenvoudige regressie: `n Regressievergelyking wat slegs een onafhanklike veranderlike bevat.	Ukubuy'umva okulula: Ungqinelwaniso olubuyela emva olunento etshintsha-tshintshayo ezimeleyo enye kuphela.

Steady-state production level: The level of production when no further improvement is expected and the regular efficiency level is reached.	Standvastige produksievlak: Die produksie- of vervaardigingsvlak waar geen verdere produktiwiteisverbetering verbetering verwag word nie en die normale doeltreffendheidsvlak bereik is.	Izinga lokuvelisa elizinzileyo: Izinga lokuvelisa xa kungekho malinge okuphucula alindelekileyo kwaye kufikelelwe kunye nakwizinga lesiqhelo lokusebenza ngononophelo.
Tests of reliability: Statistical and graphical methods of testing the strength of the relationship between independent and dependent variables.	Toetse van betroubaarheid: Statistiese en grafiese metodes wat die sterkte van 'n verwantskap tussen onafhanklike en afhanklike veranderlikes toets.	Ukuhlola ukuthembeka: lindlela eziyigrafu nezibala ngokweenkcukacha-manani zokuvavanya amandla onxulumano phakathi kwezinto ezitshintsha-tshintshayo ezizimeleyo nezingazimelanga.
END OF CHAPTER 23	EINDE VAN HOOFSTUK 23	UKUPHELA KWESAHLUKO 23

Chapter 24: Quantitative models for the planning and control of inventories	Hoofstuk 24: Kwantitatiewe modelle vir die beplanning en beheer van voorrade	Isahluko 24: lindlela ezijonga umthamo xa kucwangciswa kulawulwa uluhlu lweempahla
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA

<p>ABC classification method: A method of classifying stock in categories of importance in terms of value of purchases.</p>	<p>Die ABC- klassifikasie metode by die ontleding van voorraad is `n stelsel waarvolgens voorraaditems volgens die grootte van die voorraadinvestering geklassifiseer word. Volgens dié benadering is A-voorraaditems daardie items met die hoogste voorraadaanvraag. Die B-voorraaditems is items met met `n relatief laer voorraadaanvraag en die C- voorraaditems is daardie items met `n lae voorraadaanvraag.</p>	<p>Iindlela eyi-ABC yokuhlela: Indlela yokuhlela impahla ngokweentlobo zokubaluleka ngokwexabiso lezinto ezithengiweyo.</p>
<p>Cost of the prediction error: The cost of failing to predict accurately one or more variables in the EOQ formula.</p>	<p>Koste van die voorspellingsfout: Die koste verbonde aan die tekortkoming (swakheid of imperfeksie) om noukeurig een of meer veranderlikes van die ekonomiese bestelhoeveelheid vergelyking te voorspel.</p>	<p>Iindleko zempazamo yokuqikelela: Iindleko zokungakwazi ukuqikelela ngokuchanekileyo into etshitsha-tshintshayo enye okanye ezininzi kwindlela yokubala i-EQQ.</p>
<p>Economic order quantity (EOQ): The optimum order size that will result in the total amount of the ordering and holding costs being minimized.</p>	<p>Ekonomiese bestelhoeveelheid: Die ekonomiese bestelhoeveelheid verwys na die optimum bestelhoeveelheid waar die bestel- en voorraadkoste geminimiseer word.</p>	<p>Umthamo othengiweyo ongeyolahleko (i-EOQ): Owona myinge uphezulu wokuodola oza kukhokhelela ekubeni iindleko zizonke zokufaka ioda kunye nezokugcina loo nto ibiodiwe ziphungulwe.</p>
<p>Holding costs: The costs of holding stock, comprising opportunity costs of investment, incremental insurance, storage and handling costs, and the cost of obsolescence and deterioration.</p>	<p>Voorraadkoste: Die koste verbonde aan voorraadhouding, verteenwoordig (behels) die geleentheidskoste van die investering, inkrementele versekering, berging en hanteringskoste en die koste van produkveroudering en fisiese agteruitgang.</p>	<p>Iindleko zokugcina: Iindleko zokugcina impahla, eziquka iindleko eziza namathuba okutyala imali, iintlawulo ze-inshorensi ezinyukayo, iindleko zokugcina nokupakishwa kwempahla, kunye neendleko zokuguga okanye ukuhla kwexabiso laloo mpahla.</p>
<p>Just-in-time (JIT) purchasing arrangements: Strategic partnerships with suppliers that involve the delivery of materials and goods immediately before they are required.</p>	<p>'Net betyds' aankope reëlings: 'Net betyds' aankope reëlings behels strategiese vennootskappe met verskaffers wat betref die aflewering van grondstowwe en goedere onmiddelik voordat dit benodig word.</p>	<p>Amalungiselelo okuthenga phambi kwexesa (i-JIT): Izivumelwano zobuchule zentsebenziswano nezinye iinkampani ekuthengwa kuzo eziquka ukuziselwa iimathiriyeli nezinye iimpahla ngoko nangoko phambi kokuba zibe ziyafunwa.</p>
<p>Lead time: The time that elapses between placing an order and the actual delivery of stocks.</p>	<p>Lewertyd: Die tydsverloop vanaf die plaas van `n bestelling en die werklike aflewering van die</p>	<p>Ixesha lokulinda: Ixesha eliphakathi kokufaka ioda kunye nelo lokwenyani lokuziswa kweempahla</p>

	voorrade.	ezo bezi-odoliwe.
Ordering costs: The incremental clerical costs involved in ordering, receiving and paying for stock.	Bestelkoste: Die inkrementele koste van personeel betrokke by die bestelling, ontvangs en betaal van die voorrade.	lindleko zokufaka ioda: lindleko ezinyukayo zemisebenzi yaseziosifisini eziyuka ezokuodola, ukufumana nokubhatala iimpahla.
Precautionary motive: Holding stock because of uncertainty about future demand and supply.	Voorsorgmotief: Die aanhou van voorrade weens onsekerheid ten opsigte van die toekomstige vraag en aanbod.	Injongo enobulumko: Ukugcina impahla kuba kungaqinisekwanga ngabathengi abaza kuyifuna nabo kunye nokuba iza kufumaneka na kwilixa elizayo.
Re-order point: The level of inventory at which the order should be placed to replenish that particular inventory stock.	Herbestelpunt: Die voorraadvlak wanneer die bestelling geplaas moet word om die spesifieke voorrade te vervang.	Iqondo loku-odola kwakhona: Ixesha apho kufuneka kufakwe ioda ukuze kufunyanwe ezinye iimpahla ezongezelelekileyo.
Safety stocks: The amount of raw materials, work in progress and finished goods that are held in excess of the expected use during the lead time to provide a cushion against running out of stocks because of fluctuations in demand.	Veiligheidsvoorrade: Die hoeveelheid grondstowwe, goedere in bewerking en voltooides produkte wat in oormaat van die verwagte verbruik tydens die lewertyd aangehou word wat dien as buffer teen voorraauditputting as gevolg van wisselinge in vraag.	Umlinganiselo olingeneyo weempahla: Umthamo weemathiriyeli ezingekasetyenzwa, iimpahla esenziwayo kunye nesele igqityiwe ezigciniwe zigqithisile kwezi kulindeleke ukuba ziza kusetyenziswa ngeli xesha kusalindwe ezo beziodoliwe, ukwenzela ukulalelisela xa kunokuthi kuphele iimpahla ngenxa yokuhla kunyuka kweendlela ezithengwa ngayo
Speculative motive: Holding stock in order to speculate on the expected increase or decrease in future prices.	Spekulasiemotief: Die aanhou van voorrade met die doel om te spekuleer (koop en/of verkoop) op grond van stygings of dalings van toekomstige pryse.	Injongo eqikelelayo: Ukugcina impahla kulungiselelwa ukuba kuqikelwe ukuhla nokunyuka kwamaxabiso kwixa elizayo.
Stockout costs: The opportunity cost of running out of stock.	Koste van voorraauditputting: Die geleentheidskoste om sonder voorraad te wees.	lindleko zokuphelelwa zimpahla: lindleko ezivela zingacetywanga zokuphelelwa zimpahla zokuthengisa
Transactions motive: Holding stock in order to meet future production and sales requirements.	Transaksiemotief: Die aanhou van voorrade om te voldoen in toekomstige vervaardigings- en verkoopvereistes.	Injongo yentengiselwano: Ukugcina iimpahla ngeenjongo zokuzalisekisa ezo ziza kufunwa ukuveliswa nokuthengiswa kwixa elizayo.
END OF CHAPTER 24	EINDE VAN HOOFSTUK 24	UKUPHELA KWESAPHELA 24

Chapter 25: The application of linear programming to management accounting	Hoofstuk 25: Die toepassing van linêre programmering by bestuursrekeningkunde	Isahluko 25: Ukusetyenziswa kwenkqubo yokulandelelanisa kulawulo locwangciso-mali
ENGLISH	AFRIKAANS	ISIXHOSA

Bottleneck activities: Activities or operations where constraints apply arising from demand exceeding available capacity.	Knelpuntaktiwiteite: Produksie-aktiwiteite waar knelpunte van toepassing is voortspruitend wanneer die vraag wat die aanbod oorskry.	Imisebenzi yokugandana: Imisebenzi apho imiqobo ivela ngokuba umthamo ofunwayo ube ngaphezulu kwamandla abasebenzi abakhoyo okuvelisa.
Bottleneck operations/resources: Scarce resources that are fully utilized and therefore can present limiting factors.	Knelpunt-produksiehulpbronne: Skaars hulpbronne wat ten volle benut word en is derhalwe `n beperkende faktor.	Izixhobo/imisebenzi egandeneyo: Izixhobo zokusebenza ezinqongopheleyo ezisetyenziswa ngokuzeleyo ke ngoko ezinokuphela esithubeni.
Linear programming: A mathematical technique used to determine how to employ limited resources to achieve optimum benefits.	Linêere programming: `n Wiskundige metode wat gebruik word om vas te stel hoe om beperkte hulpbronne aan te wend om optimum resultate te verkry.	Inkqubo yokusebenzisa ngobunono: Iqhinga lezibalo elisetyenziselwa ukumisela indlela yokusebenzisa izixhobo zokusebenza ezinqongopheleyo ufumane lukhulu kuzo.
Marginal rate of substitution: The optimal response from an independent marginal increase in a resource. In economics, the marginal rate of substitution is the rate at which a consumer is ready to give up one good in exchange for another good while maintaining the same level of utility	Marginale substitusiekoers: Die optimale respons van `n onafhanklike marginale toename van `n hulpbron. In die ekonomie is die marginale substitusiekoers die koers waarteen `n verbruiker gewillig is om een artikel te substueer vir `n ander een maar met behoud van dieselfe nuttigheidsvlak.	Umlinganiselo ongumahlukwana wokuthabathela indawo: Indlela egcweleyo ekusatyelwa ngayo xa kukho uchintsi wokunyuka kwizixhobo zokusebenza.
Objective function: In linear programming, the objective to be minimized or maximized.	Doelfunksie: By linêere programming, die doelwit wat geminimiseer of gemaksimeer word.	Umsebenzi oyinjongo: Kuhlobo lokubala olulandelelanisayo, injongo ekufunekwa iphungulwe okanye yandiswe.
Shadow price: The value of an independent marginal increase of a scarce resource, also known as the opportunity cost.	Skaduprys: Die waarde van `n onafhanklike marginale toename van `n skaars hulpbron, ook bekend as die geleentheidskoste .	Ixabiso elizenzekelayo: Ixabiso lokunyuka okuncinci okuzenzekeleyo kwesixhobo sokusebenza esinqongopheleyo, elikwabizwa njengendleko esuke yavela.
Simplex method: A mathematical technique used in linear programming to solve optimization problems.	Simplex metode: `n Wiskundige metode wat by linêere programming gebruik word om optimalisering vraagstukke te hanteer.	Indlela yokwenza lula: Iqhinga lezibalo elisetyenziswa kubalo olulandelelanisa ukusombulula iingxaki zokuzama ukutweza imisebenzi yesixhobo esithile.
Slack variable: A variable that is added to a linear programming problem to account for any constraint that is unused at the point of optimality and so turn an inequality into an	Spelingsveranderlike, Opvulgreep: `n Veranderlike wat toegevoeg word by `n linêere programming probleem om voorsiening te maak vir enige beperking wat nie in gebruik is nie	Into etshintsha-tshintshayo yokulalelisa: Into etshintsha-tshintshayo eyongezwa kwingxaki yendlela yokubala ngokulandelelanisa ukucacisa nawuphi na umqobo ongasetyenziswanga

<p>equality. In an optimization problem, a slack variable is a variable that is added to an inequality constraint to transform it to an equality. Introducing a slack variable replaces an inequality constraint with an equality constraint and a nonnegativity constraint.</p> <p><i>[https://en.wikipedia.org/wiki/Slack_variable]</i></p>	<p>by die optimaliseringspunt en sodoende `n ongelykheid in `n gelykheid om te skakel.</p>	<p>ngethuba kunwetywe kongezwa imisebenzi yesixhobo esithile ngolo hlobo kuguqulwe ukungalingani kube kukulingana.</p>
END OF CHAPTER 25	EINDE VAN HOOFSTUK 25	UKUPHELA KWESAHLUKO 25
END OF DOCUMENT	EINDE VAN DOKUMENT	UKUPHELA KONCWADI